

het heemkundige kring
AMBACHT
maldegem

J A A R B O E K 2 0 0 8

HULDE
AAN
MALDEGEM'S HELDEN

ZU VIELEN VOOR ONS

OP

'T VELD VAN EER

Richard De Keyser

Albert De Kesel

Leon Boels

Albert De Schepper

De mobilisatie in Adegem eind 1939 en begin 1940

Jozef Dobbelaere

1. INLEIDING

Door de toenemende oorlogsdreiging die uitging van Duitsland, ging België in augustus en september 1939 over tot mobilisatie. De mobilisatie gebeurde in fasen, de jongste soldaten kwamen het eerst aan de beurt. Deze soldaten waren met onbepaald verlof, maar wisten dat ze konden opgevorderd worden door het leger, hetzij om *hun kamp te doen*, hetzij als er oorlog dreigde. De gemobiliseerde soldaat vertrok naar zijn vroegere kazerne, maar werd dan doorgestuurd naar een bepaalde plaats in de verdedigingslinie van ons land.

Ook in september 1938 was er al een kortstondige mobilisatie geweest, die tamelijk goed verlopen was, maar er werden toch een aantal mankementen vastgesteld. Zo was er onvoldoende tucht door een gebrek aan onderofficieren. Geleerd uit de ervaringen van die mobilisatie, verliep de mobilisatie in 1939 beter, maar toch niet rimpelloos.

Eén van de vele gemobiliseerde soldaten in 1939 was Marcel Coopman uit Onderdijke in Adegem. We kunnen zijn wedervaren gedeeltelijk volgen aan de hand van bewaard gebleven brieven, die in een apart artikel uitgebreid behandeld worden. De brieven geven ons inzicht in wat een 'gemobiliseerd zijn' voor een vader, in casu hier een gehuwde landbouwer, betekende en vormen dus een waardevol '*document humain*'.

In een bijlage achteraan worden de namen van de Maldegemse soldaten vermeld die in 1939 en 1940 gemobiliseerd waren.

Na de Vrede van Versailles in 1919

De Eerste Wereldoorlog had diepe wonden geslagen in Europa en vele volkeren likten hun wonden. Duitsland was de grote verliezer, kreeg als straf grote herstelbetalingen en verloor delen van zijn eigen grondgebied en enkele kolonies. Zo kreeg België de Oostkantons met Eupen, Malmédy en Sankt-Vith en in Afrika Ruanda en Urundi. Duitsland moest Elzas-Lotharingen afstaan aan Frankrijk, wat veel ongenoegen in Duitsland veroorzaakte.

Leopold III.

Toen Hitler in de jaren dertig voor een goed draaiende economie zorgde, was hij voor het Duitse volk de grote leider of *Führer*. Duitsland, dat zich bij het Verdrag van Versailles in 1919 duidelijk tekortgedaan voelde, kende een sterke revanchegeest en herbegon met de bewapening. Door de sterk verbeterde werkgelegenheid en de daarop volgende economische bloei, kreeg Hitler veel krediet.

Omdat Hitler ook anti-communist was, kreeg hij in zijn beginperiode zelfs steun van bepaalde Europese landen zoals Groot-Brittannië, die het fascisme minder erg vonden dan het communisme. Maar gauw toonde Hitler zijn ware gelaat, palmde steeds meer en meer landen in, wat uiteindelijk leidde tot de Tweede Wereldoorlog.

België wou in Europa neutraal blijven en hoopte op deze manier buiten het strijdgewoel te blijven. Koning Leopold III zette zich in 1939 daarvoor actief in met steun van de gehele bevolking.

Koning Leopold tijdens manoeuvres in 1938.

De legerdienst tussen 1910 en 1940

De duurtijd en de modaliteiten voor de legerdienst ondergingen regelmatig veranderingen. Bijgevolg had men bij de mobilisatie een mengeling van soldaten met verschillende diensttijd. De ene soldaat had bijvoorbeeld 15 maanden gediend, terwijl de andere maximum 8 maanden bij het leger was.

Op 14 december 1909 ondertekende koning Leopold II op zijn sterfbed de nieuwe militiewet met beperkte persoonlijke dienstplicht, waardoor de loting en de mogelijke afkoop van legerdienst werden afgeschaft. Voortaan moest men bij de infanterie nog 'maar' 15 maanden dienst doen en in elk gezin diende slechts één man soldaat te worden. Door het dreigende oorlogsgevaar werd de militiewet nog eens gewijzigd en werd op 30 augustus 1913 de wet op de persoonlijke dienstplicht van kracht. Bijgevolg moest elke jongeman soldaat worden met uitzondering van de geestelijken, die nog altijd vrijgesteld waren. De diensttijd verminderde van 15 naar 12 maanden en begin de jaren twintig werd ze slechts 10 maanden. Volgens de nieuwe militiewet van 1921 moest de geestelijkheid voor de eerste maal ook dienst doen.

België nam in 1923 deel aan de Ruhrbezetting samen met Frankrijk en stuurde daarvoor 7 000 soldaten. Een verhoging van de dienstplicht was daarom nodig en midden 1923 werd de dienstplicht terug op 12 maanden gebracht voor de gewone soldaat en 13 maanden voor de cavalerie. Na de Ruhrbezetting werd midden 1926 de legerdienst op 10 maanden gebracht.

Door de wet van 7 november 1928 werd de rekrutering en de duur van de dienstplicht weer gewijzigd. Van het jaarlijkse contingent van 44 000 rekruten zouden er 23 000 soldaten worden ingelijfd met een duurtijd van 8 maanden. Soldaten met speciale opdrachten zouden 12 tot 14 maanden moeten dienen.

Op 6 maart 1936 werd het Frans-Belgisch militair akkoord opgezegd en in december werd de dienstplicht opgetrokken tot 17 maanden voor de gewone soldaat.

Opnames uit het Gedenkboek anno 1930 van het 13e Regiment Artillerie, uitgegeven ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van België.

De artillerie toont hier fier haar geschut tijdens een excursie op de Brugse wallen.

Tijdens de legerdienst in de jaren twintig. Helemaal links Albert Notteboom, de latere veldwachter van Adegem, soldaat in 1922. Naast de geweren, zijn enkele veel gebruikte attributen bovengehaald: emmers, een vaagborstel, het schoenpoetsgerief, een lantaarn... Ze wijzen erop hoe men de tijd passeerde in de kazerne.

Groep soldaten in uitrusting met onderaan, de tweede van rechts Prosper De Clerck uit de Spanjaardshoek.

Militaire parade met afdelingen van het Belgische leger in de jaren dertig.

Op het bord staat 'Leve de Bende van Adegem 1927- 1929'. Het was in het kamp van Beverlo waar 37 Adegemse soldaten verbroederden, enerzijds soldaten van de militieklasse 1927 en anderzijds soldaten van de lichting 1929, die op kamp waren. V.l.n.r. en van onder naar boven:

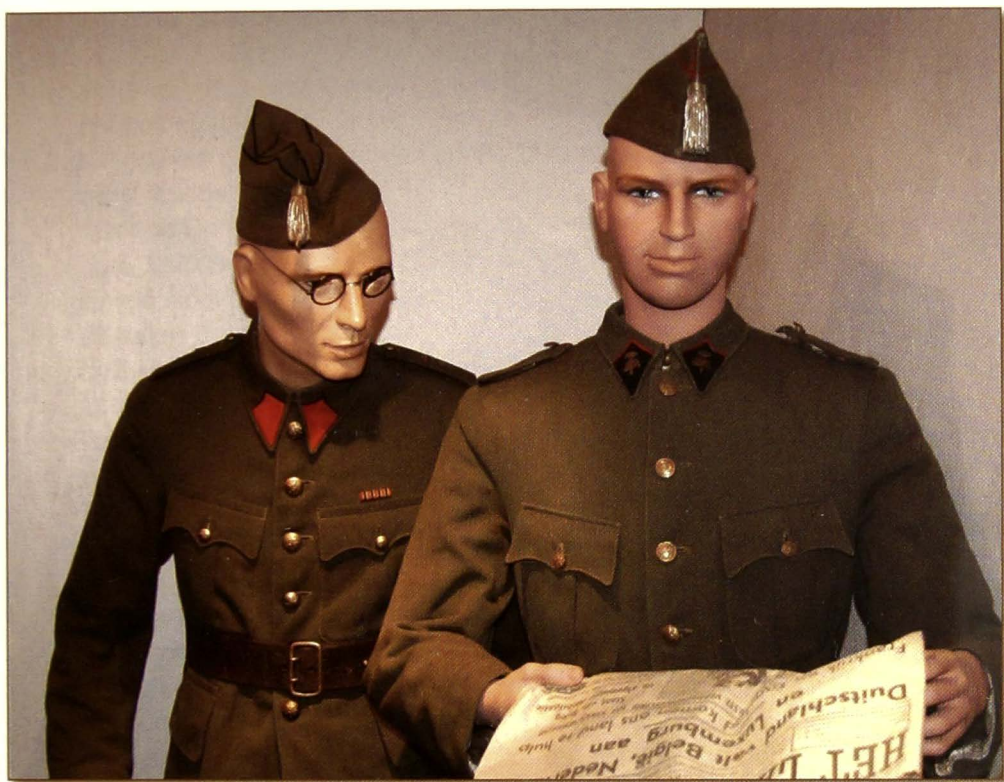
1ste rij: De Wispelaere Maurits, Foré Jules, De Cock August, De Sutter Cyriel, Foré André, Potvliege Cyriel. 2de rij: Claeys Maurits, ..., Rogiers Marcel. 3de rij: De Groote Maurits, Bonte René, De Clerck René, De Meyere Florimond, Standaert August, Gobeyn André. 4de rij: De Vuldere Jules, De Bruyckere Jerome, ..., (Den Eiker) Alfons, ... 5de rij: ..., Dhoore Cyriel, Longueville Marcel, Matthys Omer, Van Poucke Maurits, Van Leeuwe Cyriel, Van Damme Julien. 6de rij: ..., Van den Bossche Gerard, Hermie Camiel, Schoonackers Maurits, Crul Julien, Gobeyn Omer, Tysebaert Cyriel, ..., Willems André.

Foto links boven: Links een schutter met lichte mitrailleur FM BAR model 1930. De grote webbing patroontassen bevatten elk twee laders voor de mitrailleur. Rechts van hem een bevoorradder met een gelijkaardige uitrusting met grote patroontassen voor het FM BAR laders. De kleinere munitiezakjes zijn voor de patronen van het FN geweer Mauser model 1936. Beide soldaten behoren tot een linieregiment.

Foto boven: Soldaat-verpleger van het 2de linieregiment. Op zijn buik heeft hij de verplegerstas, waarin kleine verbandpakjes zitten, naast een schaar en ontsmettingsmateriaal. De rugzak aan zijn voeten bevat een uitgebreid assortiment verbandmateriaal. De armband is de volgens de conventie van Genève verplicht genummerde en geregistreerde armband van verpleger.

Foto links: Soldaat van het 3e Ardeense Jagers. Hij draagt de gewone lederen uitrusting van een gewoenschuiter. Als observator van de gevechtsgroep DBT bezit hij een verrekijker. Rechts van hem de munitiekist en aan zijn voeten de DBT granaatwerper.

Boven: Twee onderofficieren bij het uitbreken van de oorlog op 10 mei 1940. Links een sergeant van het 2^e linie en rechts een sergeant van het 22^e genie met in de hand de krant van 10 mei 1940. Bemerkt de 'bonnet de police' met zilveren kwast.

Onder: Links een motorrijder van het regiment Jagers te voet. Hij heeft de typische met canvas overtrokken kurken motorrijdershelm op, die bij oefeningen gebruikt werd. In oorlogstijd droeg men de stalen helm. Centraal een onderluitenant van het 8^e linieregiment. Rechts een korporaal van het 2^e Gidsen met de speciale helm en de lederen jas, behorend bij de bemanning van pantservoertuigen.

Europa 1914.

Europa 1919.

Europa maart 1939.

Europa veranderde drastisch in de 20ste eeuw. De vrede van Versailles zorgde voor een andere staatsindeling, wat al vlug nieuwe spanningen meebracht.

2. DE SITUATIE IN EUROPA NA DE EERSTE WERELDOORLOG (1919-1937)

- 1919 Verdrag van Versailles op 28 juni: Duitsland werd zwaar gestraft met zware herstelbetalingen en verlies van grondgebied. Achteraf bleek dat Duitsland te streng was gestraft, met een sterke revanchegeest tot gevolg. De Volkenbond werd tevens opgericht.
- 1920 Door de Duitse onwil met herstelbetalingen nam België samen met Frankrijk in april 1920 deel aan de bezetting van Frankfurt.
België sloot een *militair defensief akkoord* met Frankrijk op 7 september 1920, dit tegen de zin van Groot-Brittannië, dat vreesde dat daardoor het evenwicht in Europa was verstoord.
- 1923 Omdat de betalingen van Duitsland onvoldoende bleven, trok Frankrijk in januari 1923 het Ruhrgebied binnen. Belgische soldaten trokken eveneens over de Rijn op 24 januari 1923.
De Belgische regering besloot op 6 april 1923 dat het leger in het Rijngebied een bezettingsmacht zou worden. Om dit te kunnen volhouden verlengde men de legerdienst met 2 maanden.
- 1924 Duitsland was echter niet in staat de hoge bedragen te betalen en verkreeg een nieuw akkoord in 1924, waarbij de herstelbetalingen werden herzien.
- 1925 De bezetting van het Ruhrgebied werd in juli 1925 stopgezet en de verlenging van de dienstplicht in België werd ingetrokken. In de conferentie van Locarno in oktober werd besloten het Rijngebied te demilitariseren. Duitsland erkende de grenzen met Frankrijk en België.
- 1926 Door de optredende ontspanning werd op 20 januari 1926 het aantal Belgische soldaten verminderd en de normale dienstplicht op 10 maanden gebracht.
In september 1926 trad Duitsland toe tot de Volkenbond.
- 1928 De dienstplicht in België werd tot 8 maanden herleid voor de normale dienst.
- 1929 Beurskrach en instorting van de wereldhandel. Protectionisme, chauvinisme en nationalisme kregen de bovenhand en in nagenoeg alle landen groeiden de fascistische tendensen en groepen snel.
- 1930 Frankrijk en België trokken hun laatste troepen terug uit het Rijnland.
- 1932 De Duitse herstelbetalingen werden definitief opgeschort.
- 1933 Hitler werd rijkskanselier. Japan en Duitsland verlieten de Volkenbond. Einstein vertrok uit Duitsland en verbleef enkele maanden in De Haan.
- 1934 Overlijden van koning Albert op 17 februari 1934 en opvolging door Leopold III. Hitler werd staatshoofd en kanselier na het overlijden van Hindenburg.
- 1935 In 1935 was er de herbewapening van Duitsland met de herinvoering van de algemene dienstplicht van één jaar. Saarland werd bij het Duitse rijk gevoegd.
- 1936 België zegde op 6 maart 1936 het Frans-Belgisch *militair defensief akkoord* op, dat in 1920 was afgesloten. De neutrale positie van België werd aanvaard door de Europese grootmachten. Hitler bezette op 7 maart 1936 het Rijnland, dat voorheen gedemilitariseerd was. De internationale spanning werd versterkt door Hitlers opzegging van het Locarno-verdrag.
- 1937 De Fransen en Britten aanvaardden zonder enthousiasme de nieuwe Belgische politiek en beloofden militaire steun in geval van agressie. Om de nieuwe politiek geloofwaardiger te maken werden nu ook versterkingen aangebracht op de grens met Frankrijk.

Einstein verliet Duitsland al in 1933, toen Hitler aan het bewind kwam en acties ondernam tegen de Joden. Hier zien we hem in gezelschap van zijn secretaresse, de schilder James Ensor en een Frans minister (met wandelstok) in De Haan op 2 augustus 1933.

Verlenging van de dienstplicht tot 17 maanden

Door de toenemende internationale spanning deed koning Leopold III een oproep om de dienstplicht te verlengen. Deze bedroeg slechts 12 maanden en werd verlengd tot 17 maanden. De nieuwe dienstplicht werd goedgekeurd onder de regering Van Zeeland in december 1936 en had uitwerking vanaf de militielichting 1937.

De Spaanse burgeroorlog

In de Spaanse Burgeroorlog, die van 1936 tot 1939 duurde, namen Duitsland en Italië actief deel aan de militaire operaties en steunden ze generaal Franco met wapens en manschappen. In 1937 bombardeerden Duitse en Italiaanse vliegtuigen genadeloos het kleine marktplaatsje Guernica, dat later zeer bekend werd door het schilderij van Pablo Picasso. Herman Göring gaf later toe dat hij daar zijn nieuwe Luftwaffe uitprobeerde. De Spaanse burgeroorlog was een eerste testgebied voor de Duitse oorlogswapens.

Daar leerde het Duitse leger dat een oorlog slechts kon gewonnen worden met massale inzet van vliegtuigen en tanks. Ze vormden de basis van de nieuwe aanvalstechniek, *Blitzkrieg* genoemd.

Dit nieuwe inzicht was nog niet volledig doorgedrongen bij de andere Europese landen en ze zouden later de gevolgen daarvan ondervinden. Ze hadden weliswaar ook veel vliegtuigen en tanks, maar in verhouding toch minder dan Duitsland.

3. DE POLITIEKE SITUATIE EN MOBILISATIE IN 1938

De politieke situatie in 1938

Een eerste belangrijk internationaal feit was de Anschluss of annexatie van Oostenrijk door Duitsland op 12 maart 1938. Vanaf mei 1938 tekenden zich de problemen af met Sudetenland, een Duitstalig gebied in Tsecho-Slowakije.

De spanning rond deze kwestie liep sterk op, zodat ons land op 27 september overging tot mobilisatie van zijn leger. In München kwamen de hoofdrolspelers Hitler, Mussolini, de Britse premier Chamberlain en de Franse premier Daladier samen, waar zij op 30 september een akkoord bereikten met onder andere de bepaling dat Sudetenland tot het Duitse rijk zou behoren. Chamberlain kwam triomfantelijk terug naar zijn land, in de waan de vrede te hebben gered.

De hoofdrolspelers in 1938: Chamberlain, Daladier, Mussolini en Hitler.

Op 1 oktober 1938 nam Duitsland Sudetenland effectief in. Er was voorlopig vrede, maar niet voor lang. Als gevolg van deze gebeurtenissen namen in België de anti-Duitse sentimenten sterk toe.

Ondanks de neutraliteitspolitiek bleven er geheime contacten bestaan tussen de Franse en Belgische legerleiding met als doel het opstellen van een gemeenschappelijke verdediging bij een Duitse aanval.

Taalproblemen bij het leger

Op taalgebied schortte er nog altijd iets in het Belgisch leger en daarom kwam er op 26 juli 1938 een nieuwe wet op het taalgebruik, een heikel punt dat al aansleepte van na de Eerste Wereldoorlog. Voortaan zou de opleiding van de soldaten geheel in de moedertaal geschieden. Daarvoor was een versterkte tweetaligheid van het officierenkorps nodig en de inrichting van ééntalige militaire eenheden. Maar de uitvoering van deze maatregel was in mei 1940 nog niet ver gevorderd, waardoor vele Vlaamse soldaten nog onder uitsluitend Franstalige officieren dienden.

De mobilisatie in België in 1938

Zowel Nederland als België mobiliseerde zijn leger naar aanleiding van de gebeurtenissen in Sudetenland. Op 27 september 1938 om 14 uur besloot België het leger op versterkte vredesvoet te brengen. Concreet werden er vijf tot acht militieklassen opgeroepen, afhankelijk van het wapen waartoe ze behoorden. Het was in feite een beperkte mobilisatie, waardoor het aantal effectieve soldaten van 100 000 op 300 000 werd gebracht. De mobilisatie verliep tamelijk vlot en 's anderendaags 's avonds was elke opgeroepen soldaat op post. Bij deze mobilisatie stelde men toch enkele belangrijke tekortkomingen vast zoals: te weinig onderofficieren, een groot tekort aan paarden, onvoldoende geschikt materieel en een tekort aan degelijke huisvesting. Op 29 september vertrokken de eenheden naar hun stellingen. Op zaterdag 1 oktober 1938 kon men al demobiliseren, na de conferentie in München op 29 september, waar een akkoord tussen Hitler, Mussolini, Daladier en Chamberlain werd bereikt.

Adegemse soldaten tijdens de mobilisatie in 1938. V.l.n.r. bovenaan: Gerard Hermie, Amedé De Busschere, Kamiel Van Kerschaever, Marcel Van Canneyt, Herman De Schepper, Maurits Van Canneyt, Jules De Schepper en Henri De Schepper. Zittend: Pieter Bonte, Gerard Hauwenhuyze, Clement Hermie en Kamiel De Schepper

V.l.n.r.: Leon Boels, Jozef De Keyser, Albert De Kesel (drie kozijns).

Robert De Kesel (links) van de Kerselaar, samen met een medesoldaat.

Op 2 oktober trokken de soldaten naar huis, alles achterlatend met een grote chaos tot gevolg. Al bij al was de mobilisatie tamelijk vlot verlopen. In bepaalde gemeenten had men echter de oproepingsbrief 's nachts bezorgd, wat aanleiding gaf tot grote paniek bij de bevolking. Een groot aantal goederen was opgeëist en een jaar later zou blijken dat de huur daarvan nog altijd niet betaald was.

Opmerkelijk was dat het leger vooral posities innam ter hoogte van de Franse grens en minder aan de Duitse grens. Daardoor wou België zijn neutraliteit sterk benadrukken en tonen dat het aan geen enkel leger doortocht zou verlenen, dus ook niet aan het Franse. Men vreesde immers dat het Franse leger door ons land zou trekken bij een aanval op Duitsland. De mobilisatie had 125 miljoen frank gekost.

In Adegem werden op 28 september 1938 de volgende vervoermiddelen opgeëist: een *motorcycle* bij Robert Boute, een vrachtwagen bij Maurice Coopman, Aloïs De Cock, Alfons Verhaege, gebroeders De Pickere en René De Waele. Leopold Stockman moest twee vrachtwagens leveren. De mobilisatie bracht mee dat de gemeenteraadsverkiezingen van 9 oktober verschoven werden naar 16 oktober 1938.

Boute Robert	28 September 1938	Huur van motorcycle	
		Huur motorcycle (Cagey) 500 f.	500
		schade	100
		50 l. benzine	8.25
		2 dagen aanpak wagen 350 f.	70
		2 ritten met trein 240 f.	480
Coopman Maurice	28 September 1938	Huur van vrachtwagen	
		Huur 6 dagen 500 f.	300
		Schade	415
		2 dagen huur wagen 500 f.	100
		schade	
		40 l. benzine	11.6
		2 ritten met trein	54
		Schade	475
De Cock Alois	28 September 1938	Huur van vrachtwagen:	
		Huur 6 dagen 500 f.	400
		+ 2 dagen 500 f.	1000
		50 l. benzine	137.5
		5 l. olie	18
		benzine in en uit	54
Verhaege Alfons	28 September 1938	Huur van vrachtwagen	
		Huur 6 dagen 500 f.	300
		+ 2 dagen 500 f.	1000
		Schade	240
		50 l. benzine	65
		5 l. olie	20
De Pickere Joz.	28 September 1938	Huur van vrachtwagen	
		Huur 6 d. 500 f.	300
		+ 2 d. 500 f.	1000
		Schade	350
		rijke van aanpak wagen	250
De Waele René	28 September 1938	Huur van vrachtwagen	
		Huur 4 d. 500 f.	200
		+ 2 d. 500 f.	1000
		Schade	1100

Koninkrijk België

Dienstjaar 19

Nazicht en Klasseering van PAARDEN

De Burgemeester heeft de eer zijne medeburgers ter kennis te brengen, dat de militaire commissie, belast met de nazicht- en klasseer-
verrichtingen betreffende paarden, zitting zal houden in de gemeente
, politiewijk

De commissie zal nazien :

De rijpaarden die, op 1 Juni ll., 3 tot 15 jaar oud waren :

De trekpaarden die, op 1 Juni ll., 2 tot 15 jaar oud waren :

Hengsten moeten niet voorgebracht worden.

De dieren moeten vóór de commissie geleid worden door den eigenaar (of zijn afgevaardigde die allen noodigen uitleg over de voorgebrachte dieren kan verschaffen).

Kan een dier, wegens ziekte, niet voorgebracht worden, dan moet de eigenaar (of zijn afgevaardigde), bij 't afroepen van zijn naam, de commissie een door den behandelenden paardenarst geteekend getuigschrift voorleggen.

Eigenaars die, om behoorlijk gewettigde redenen, hun paarden buiten de bepaalde uren wenschen voor te brengen, dienen zulks onverwijld aan 't gemeentebestuur te vragen.

De dieren moeten met trens of leugel, de zware trekpaarden met hun luig voorgebracht worden.

Eigenaars die bovenstaande voorschriften niet mochten naleven, vallen onder toepassing der straffen, voorzien bij de wet van 12 Mei 1927.

Te _____, den 19 .
De Burgemeester,

4. DE POLITIEKE SITUATIE IN 1939 EN 1940

De toestand in België

Op politiek vlak was 1939 een bewogen jaar. In februari viel het kabinet P.-H. Spaak en enkele dagen later het nieuw gevormde kabinet Hubert Pierlot. Op 6 maart 1939 werd het parlement ontbonden en werden verkiezingen uitgeschreven. Winnaars van de verkiezingen op 2 april waren de liberalen en de katholieken. Een liberaal-katholieke regering onder leiding van Hubert Pierlot werd gevormd.

Men stelde vast dat er over ons land regelmatig verkenningsvliegtuigen vlogen, wellicht om foto's te nemen. Daarom werd er een koninklijk besluit gepubliceerd d.d. 21 februari 1939 dat luchtfotografie door onbevoegde personen verbodt.

Begin 1939 werd er een Territoriale Wacht voor Luchtafweer opgericht en het leger installeerde luisterposten om een naderend vliegtuig te kunnen lokaliseren.

Duitse troepen bezetten op 15 maart 1939 de rest van Tsjecho-Slowakije en deze gebieden werden voortaan de protectoraten Bohemen en Moravië genoemd en bij Duitsland gevoegd. De onrust nam nog verder toe door de annexatie van Albanië door Italië in april 1939.

Op 23 augustus deed Leopold III namens de Oslogroep (een groep kleine neutrale landen) een oproep tot wereldvrede. Nog op 23 augustus 1939 sloten de Sovjet-Unie en Duitsland een niet-aanvalsverdrag, waardoor Duitsland zich gedekt voelde aan zijn oostkant. Duitsland bleef vasthouden aan zijn eis voor vrijgave van Danzig en een toegang via een corridor door Polen. Als gevolg van die gespannen toestand werd in België met een KB van 26 augustus de mobilisatie van het leger afgekondigd.

Op 28 augustus 1939 boden koning Leopold en koningin Wilhelmina hun diensten aan om te bemiddelen tussen Polen, Duitsland, Italië, Frankrijk en Groot-Brittannië, maar tevergeefs. Een oorlog was onafwendbaar.

Duitsland viel Polen aan

Op 1 september 1939 viel Duitsland Polen binnen en op 3 september verklaarden Frankrijk en Engeland de oorlog aan Duitsland. Wegens die oorlogsverklaring vormde het kabinet Pierlot zich om tot een kabinet van nationale eenheid, de socialisten traden toe tot de regering en in het Belgisch Staatsblad werd de neutraliteitsverklaring van België gepubliceerd. Op 5 september kreeg deze regering volmachten en om de bevoorrading in goede banen te leiden, werd een ministerie van Ravitaillering en Opslorping van de Werkloosheid opgericht.

Ondertussen was koning Leopold benoemd tot opperbevelhebber van het leger en waakte hij erover dat een strikte neutraliteitspolitiek werd gevoerd. Over de uitvoering daarvan verschilde hij echter af en toe van mening met de regering Pierlot, die meer voor toenadering en overleg was met Frankrijk en Groot-Brittannië.

De Duitsers trokken troepen samen aan de Belgische grens en volgens toenemende geruchten was een aanval op 11 november 1939 of woensdag 15 november waarschijnlijk. Slechte weersomstandigheden en een aanslag op Hitler op 8 november noopten de Duitsers tot uitstel. De spanning bleef groot, want op 30 november viel de Sovjet-Unie Finland binnen. Ook in december kwamen er nog steeds waarschuwingen binnen voor een nabije inval van de Duitsers, onder andere van kolonel Goethals, Belgisch militair attaché in Berlijn.

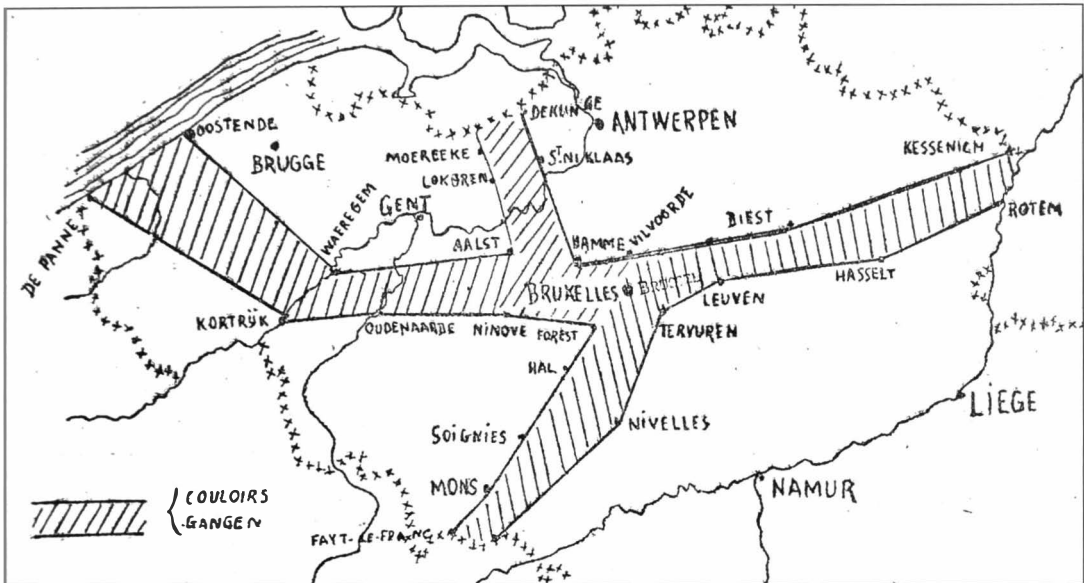
De sfeer in België was de laatste jaren sterk antimilitaristisch en de aankoop van militair materieel stuitte altijd op veel weerstand. Het volk had maar één betrachting: zich zo neutraal mogelijk opstellen in de hoop buiten het strijdgewoel te kunnen blijven.

Mijnen in de Noordzee

Nog vóór 10 mei 1940 had ons land te lijden onder het oorlogsgeweld van de grote mogendheden, want deze landen legden vanaf 3 september 1939 volop mijnen in de Noordzee. Op zee liepen verschillende Belgische vissersvaartuigen op een magnetische mijn met verschillende doden tot gevolg of werden er vissersboten beschoten vanuit de lucht. Koopvaardijsschepen gingen eveneens verloren, hetzij door op een mijn te lopen hetzij door een aanval van een duikboot. Zo liep op 14 januari 1940 het vrachtschip *Joséphine-Charlotte* op een mijn en kwamen vier matrozen om.

Groot alarm bij het Belgisch leger

Het Belgisch leger kondigde verschillende keren een alarm af, maar slechts drie keer een groot alarm: 11 november 1939, 13 januari en 9 april 1940 (Duitse inval in Denemarken en Noorwegen). De eerste twee waren gebaseerd op alarmerende berichten van diplomaten. Bij het vierde groot alarm, op 10 mei 1940, waren er velen die dachten dat het alweer een loos alarm was. Dit keer was het wel degelijk oorlog.

Kaart gevoegd bij het 'Bericht aan luchtvaardenden nr. 45 – Luchtvaartonderrichtingen – Vliegen boven het Belgisch grondgebied en de Belgische territoriale wateren', verschenen in het Belgisch Staatsblad van 4-5 september 1939. De niet gearceerde gebieden van ons grondgebied waren delen waarover niet mocht gevlogen worden. Over de gearceerde gebieden mocht men vliegen mits toestemming van het Ministerie van Verkeerswezen. De toelating kon verleend worden voor vluchten overdag, tussen zonsopgang en zonsondergang. De vlieghoogte moest minder dan 500 meter bedragen en het luchtvaartuig moest vanop de grond altijd zichtbaar blijven. Nachtvluchten waren verboden.

De Fiat CR-42, een van de vliegtuigen door de Belgische Militaire Luchtvaart gebruikt.

26 AUGUSTUS 1939. — Koninklijk besluit betreffende de mobilisatie van het leger.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL.

Gezien de noodzakelijkheid zekere wettelijke en reglementaire bepalingen in werking te stellen, waarvan de toepassing wordt onderworpen aan de voorafgaande afkondiging van de mobilisatie van het leger;

Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. De mobilisatie van het leger wordt afgekondigd.

Art. 2. De mobilisatie zal zich beperken tot of zal worden voortgezet volgens de fasen van versterking van het leger die Onze Minister van Landsverdediging zal bepalen.

Art. 3. Onze Minister van Landsverdediging is gelast met de uitvoering van dit besluit dat zal in werking treden op den dag van zijn bekendmaking.

Gegeven te Brussel, den 26^e Augustus 1939.

Bekendmaking van de mobilisatie op 26 augustus 1939 in het Belgisch Staatsblad van 27 augustus.

5. DE ALGEMENE MOBILISATIE IN BELGIË IN 1939 EN 1940

Door de toenemende oorlogsdreiging besloot de Belgische regering met het KB van 26 augustus 1939 (verschenen in het staatsblad van 27 augustus) tot gedeeltelijke mobilisatie van het leger. Geleidelijk aan, in fasen, werden soldaten opgeroepen zodat men uiteindelijk aan ca. 600 000 soldaten kwam, de beoogde legersterkte op oorlogsvoet. Een neveneffect van die grote en langdurige mobilisatie was de grote hinder voor de economie. In bepaalde sectoren was de ontwrichting zeer groot en eind december zorgden mijnstakingen voor bijkomende moeilijkheden.

Een dag eerder, op 26 augustus, verscheen in het staatsblad een KB van 25 augustus 1939 *'om het bekendmaken, verspreiden, openbaar maken of reproduceren van zekere inlichtingen van militaire aard'* aan banden te leggen. Het was verboden de legerplaatsen van de militaire eenheden en hun verplaatsingen bekend te maken. Daardoor zal men in de dag- en weekbladen niets vernemen van deze militaire zaken. De bedoeling was uiteraard dat de toekomstige vijand niks mocht weten over de verdediging van het grondgebied. Om de orde en rust te handhaven vaardigde de gouverneur van Oost-Vlaanderen op 25 augustus 1939 een politieverordening uit aangaande de sluiting van de herbergen. Tot nader order mochten in de provincie *'de café's en andere drankgelegenheden slechts tusschen 11.30 en 14 u. en tusschen 17 u. en 21 u. opengehouden worden. Buiten deze uren mocht niemand zich in deze inrichtingen bevinden, noch trachten er zich ingang toe te verschaffen'*.

Mobilisatie van het Belgische leger in fasen

Om de mobilisatie ordentelijk te laten verlopen, was een verloop in fasen gepland. Men voorzag in een fase A, een fase B, een fase C, een fase D en als laatste in een fase E.

Fase A	Op 26 augustus 1939 startte een gedeeltelijke mobilisatie van het Belgisch leger. Men bracht de al actieve regimenten op oorlogsvoet en zond ze naar hun stellingen. Het vliegwezen, de luchtdoelartillerie en de vestingtroepen werden op hun sterkte gebracht.
Fase B	Op 28 augustus begon de wederoproeping van een groot deel van de 'divisies in eerste reserve'. Ze werden in het oosten opgesteld.
Fase C	Op 1 september werden de nog resterende delen van de 'divisies in eerste reserve' opgeroepen, zodat nu bijna alle reservisten onder de wapens waren. Ook de transporteenheden werden opgeroepen.
Fase D	Oproepen van 'de divisies in tweede reserve'. Deze fase werd in delen gesplitst: oproepen grepen in Adegem plaats vanaf 11 september 1939.
Fase E	Algemene mobilisatie.

Het oproepingsbriefje

In principe was het de veldwachter van de gemeente, die het oproepingsbevel ronddroeg. In Adegem was dat veldwachter Albert Notteboom. Omwille van het grote aantal oproepingen liet hij zich bijstaan door andere personen, want de brieven dienden heel vlug te worden bedeed. De onzekerheid al dan niet opgeroepen te worden, zorgde voor veel spanning onder de jonge mannen en hun gezin. Als ze de veldwachter of een andere bezorger van het oproepingsbriefje zagen naderen, keken ze met veel angst uit waar hij ging stoppen en hoopten stilletjes dat hij hun deur zou voorbijgaan. Als hij stopte, kreeg de jongeman zijn oproepingsbrief met verzoek te handtekenen voor ontvangst en als de opgeroepene niet thuis was, tekende vader of moeder.

V.l.n.r.: De broers Albert, Aloïs, Jules en Clement Notteboom in 1938 in de tuin van de weduwe Van Hove, dichtbij hun ouderlijk huis. Clement werd gemobiliseerd op 26 augustus 1939, Aloïs deed zijn legerdienst in 1939. Veldwachter Albert was sinds kort veldwachter en bezorgde de meeste oproepingsbrieven voor de mobilisatie.

Broeder Aloïs Notteboom van de Kristelijke Scholen (soldaat in 1939).

Clement Notteboom (soldaat in 1938 en gemobiliseerd op 26 augustus 1939).

Vrijdag 25 augustus en zaterdag 26 augustus 1939 waren dagen, die voor veel moeders lang in hun geheugen zouden gegrift blijven. Zo schreef een correspondent uit Ursel in *'t Getrouwe Maldeghem* een week later: *'Geen triestiger werk dan oproepingsbriefjes uitdelen. Nergens welgekomen. Aan de deur de moeders. Zal hij afstappen of doorrijden ... Dan afgeven. Moeder begint te weenen. En de geruchten verspreiden zich: bij die 2 zonen opgeroepen, enz.'* Uit Ursel vertrokken op zaterdagmorgen al 60 soldaten.

De jonge man vertrok ...

De gemobiliseerde soldaat vertrok naar zijn aangeduide legerplaats. Enerzijds was het een blij weerzien met de kameraden van vroeger, maar anderzijds een grote ongerustheid over de nabije toekomst. De soldaat vroeg zich af waar hij naartoe gestuurd zou worden, voor hoelang en of hij vader, moeder, vrouw en kinderen nog zou weerzien. Kortom, grote onzekerheid, maar dat het echt oorlog kon worden, wist hij wel zeker. Het was trouwens maar een goede 20 jaar geleden dat de Eerste Wereldoorlog woedde. De jonge soldaten hadden over die gruwelijke oorlog uitvoerig horen vertellen van vader, oom of oudere broer. Het oorlogsgedenkteken in elke gemeente herinnerde hen eraan dat er in die oorlog slachtoffers vielen. Nu was het wellicht hun beurt om voor het vaderland te vechten.

In een inleidend woord in *De Boerin*, het maandblad van de Boerinnenbond, sprak Mgr. Cruysberghs de moeders als volgt toe:

'Moeder. Uw jongen is binnengeroepen. Hij is heengegaan ... en gij hebt hem allerlei dingen inderhaast, meegegeven. Het beste en schoonste wat hij meenemen kon, is: zijn herinnering aan u ... Noch ik, noch gij weten door welke beproeving hij zal heen moeten. Het is zelfs niet goed, daarover veel te spekuleren ...: het helpt toch niet en we worden er ten slotte ongerust van en zenuwachtig. Onze-Lieve-Heer heeft ons het bevel gegeven: geen zorgen voor morgen, de Vader uit den Hemel waakt, leidt, beschut ... Dubben en dromen is niet goed: wij denken altijd het ergste eerst en maken onszelf veelal zonder reden angstig en ongelukkig. Waarschijnlijk zal het ditmaal niet eens bij ons tot een oorlog komen ... God geve het!'

Voor sommige gemobiliseerde soldaten was het verblijf in het leger van korte duur en na enkele dagen konden ze al naar huis terugkeren. De regels voor vrijstelling waren echter voor de leek niet zo duidelijk en het was dan ook niet te verwonderen dat in *'t Getrouwe Maldeghem* tientallen vragen over de militaire dienst werden gesteld en ook beantwoord. Een ding was duidelijk: zolang men niet ouder was dan 45 jaar en vroeger al soldaat was geweest, kwam men in principe in aanmerking voor mobilisatie. Maar oorlogsvrijwilligers van vóór 11 november 1918 waren zeker vrijgesteld.

In de praktijk zouden het vooral de jongste soldaten zijn die daadwerkelijk werden opgeroepen; het aantal opgeroepen soldaten van boven de 40 jaar was beperkt.

Er waren ook soldaten die juist hun gewone legerdienst vervulden in die mobilisatietijd zoals Aloïs Notteboom (broeder Vital). Hij was geboren in Maldegem op 9 september 1916 als zoon van August en Emelie De Vuldere, maar in feite was hij een Adegemnaar daar hij zijn ganse jeugd doorbracht in Adegem. Aloïs begon als jonge broeder-onderwijzer zijn legerdienst op 16 augustus 1939 en verbleef tot oktober in Beverlo in een aparte afdeling voor geestelijken, die opgeleid werden tot brancardier-ziekenverpleger. Hij behoorde in de meidagen van 1940 tot de eerste krijgsgevangenen en werd geïnterneerd in Fallingbösel, waar hij zijn dorpsgenoten Maurice Van Basselaere, Raymond Loncke en Albert De Schepper terugzag.

26 AUG 1939

Notteboom Albert

De Notteboom Omer 2^e Liniel. kerst. 1/1-6519

De Rijke Herman 13^e Liniel. Appelb. 163/9855

De Decker Wouter 2^e Liniel. Kruisweg 102-87-765 De Decker

De Broek Albert 4^e Liniel. Kruisweg 104/94258

De Broek Albert 13^e Liniel. Kruisweg 163/14620

Willems Samuel 4^e Liniel. Conduwijk 104/95105 Willems R.

Van Landtsch Albert 3^e Liniel. Dorp 102/90617 Van Landtsch

Rijkant Cyriel 13^e Liniel. Enderd. 163/16044

De Kerel Julius 13^e Liniel. Kruisweg 247/4610

Besteller

Notteboom

Lijst van soldaten aan wie veldwachter Albert Notteboom de oproepingsbrief bezorgde voor de mobilisatie op 26 augustus 1939.

In deze groep twee Adegemnaars in het krijgshospitaal in Hove in 1939. In de middengang rechtstaand: Henri De Schepper (wit hemd, donkere broek, armen gekruist). Rechts van hem, beetje achteraan: Cyriel De Sutter in uniform. Henri had last van zijn knieën en werd vrijgesteld van mobilisatie.

6. MOBILISATIE IN ADEGEM OP 26 AUGUSTUS 1939 : FASE A

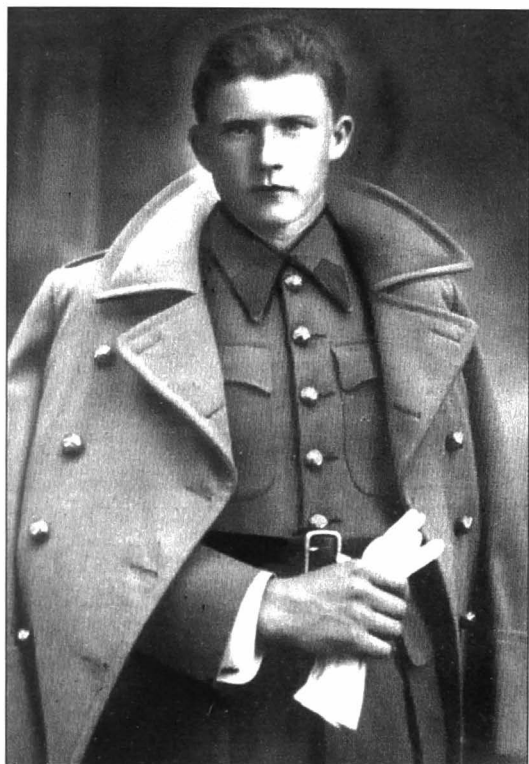
In deze woelige tijden was het niet prettig om lid te zijn van het gemeentebestuur. Bij opeisingen waren de leden van het bestuur doorgaans betrokken partij, omdat ze mede voor de uitvoering moesten zorgen. Het gemeentebestuur in Adegem bestond in augustus 1939 uit de volgende leden: burgemeester Leopold Van Waetermeulen, schepenen Arnold Welvaert en Emiel Braet, raadsleden Jules Herrebaut, Raphaël Neyt, Leopold Stockman, Oscar Ginneberge, Maurice Claeys, Arthur Blomme, Adiel Coopman en Jules Van Deynse. Secretaris was Prosper De Smet.

Het zwaartepunt van de mobilisatie in Adegem lag op 26 augustus, 1 en 3 september, want op die dagen werden in totaal ca. 200 jonge mannen gemobiliseerd. Daarna werden er in verhouding nog slechts een klein aantal soldaten opgeroepen.

Op zaterdag 26 augustus 1939 startte fase A, een gedeeltelijke mobilisatie van het Belgisch leger, wat betekende dat de al actieve regimenten op oorlogsvoet werden gebracht. In Adegem kregen op deze dag 79 soldaten een oproepingsbrief overhandigd. Veldwachter Albert Notteboom kon deze taak niet alleen aan en hij werd bijgestaan door de brievendragers Hippoliet De Laere en Denis Van de Velde, alsook door Hector en Maurits De Laere, Henri Pauwels en Albert D'havé. Twee dagen later, op 28 augustus, werd Albert Boulez opgeroepen:

De volgende personen werden op 26 of 28 augustus 1939 opgeroepen:

<u>Naam gemobiliseerde soldaat</u>	<u>Klas</u>	<u>Regiment / groep</u>	<u>Plaats mobilisatie</u>
Aesaert Herman	1938	4 ^e Linie	Brugge
Basslé Marcel	1937	13 ^e Artillerie	Bredene
Bonne Alfons	1938	3 ^e Linie	-
Botterman Albert	1938	3 ^e Linie	Brugge
Boulez Albert	1936	Remontedepot	-
Braet Richard	1938	4 ^e Linie	Brugge
Bral Maurits	1935	13 ^e Artillerie	-
Buyse Bertrand	1937	1 ^e Linie	-
Claeys Edgard	1937	13 ^e Artillerie	-
Claeys Hieronimus	1933	1 ^e Grenadiers	-
Coopman August	1938	13 ^e Artillerie	-
Crul Geraard	1937	9 ^e Linie	-
D'Aubioul Romain	1937	1 ^e Artillerie	Destelbergen
De Baerdemaecker Jules	1937	9 ^e Linie	-
De Baerdemaecker Maurits	1937	4 ^e Linie	Oostende
De Baets Edgard	-	6 ^e Artillerie	-
De Baets Jozef	1935	2 ^e Linie	Gent
De Brauwier Honoré	1928	13 ^e Artillerie	Zeebrugge
De Busschere Albert	1935	2 ^e Artillerie	-
De Caluwé Raymond	1936	8 ^e Linie	-
De Ceuninck Remi	1938	4 ^e Linie	Brugge
De Croock Albert	1936	4 ^e Linie	Zeebrugge
De Decker Ursmar	1934	2 ^e Linie	-
De Kesel Juliaan	1937	Autovoerders	-
De Metsenaere Omer	1929	2 ^e Artillerie	-
De Meyere Alfons	1936	1 ^e Grenadiers	Pepingen

Gerard Van de Velde.

Remi Ryckaert.

Albert De Croock.

Marcel Van Canneyt.

De Pauw Albert	1936	9 ^e Linie	St. Agatha-Berchem
De Pauw Raymond	1930	13 ^e Artillerie	-
De Rycke Herman	1928	13 ^e Artillerie	-
De Saer Marcel	1934	2 ^e Grondweer	Koningslo
De Schepper Albert	1937	7 ^e Linie	Kesselt
De Sutter René	1934	2 ^e Grondweer	Ukkel
De Sutter Valerius	1938	1 ^e Artillerie	-
De Vent Albert	1935	4 ^e Linie	-
De Vlieger Paul	1938	4 ^e Grondweer	Zeebrugge
De Vusser Robert	1938	3 ^e Linie	Oostende
D'hondt Denis	1935	13 ^e Artillerie	-
D'hooge Amaat	1938	3 ^e Linie	Oostende
D'hoore Cyriel	1934	2 ^e Grondweer	Lasne
Driessens Herman	1937	13 ^e Artillerie	-
Focquaert Hieronimus	1929	2 ^e Linie	-
Foré Albert	1937	13 ^e Artillerie	-
Foré Carolus	1938	13 ^e Artillerie	Bredene
Franque Marcel	1929	Transmissietroepen	-
Gryp Hilaire	1936	13 ^e Artillerie	-
Hertleer Jozef	1935	2 ^e Artillerie	-
Janssens Albert	1936	3 ^e Linie	Oostende
Joos Kamiel	1938	4 ^e Linie	Brugge
Joos Marinus	1932	<i>Pontoniers</i>	-
Joos Omer Emiel	1937	2 ^e Artillerie	Boechout
Longueville Andreas	1938	3 ^e Linie	-
Matthys Albert	1936	6 ^e Artillerie	Ukkel
Notteboom Clement	1938	13 ^e Artillerie	Brugge
Pauwels Marcel	1936	13 ^e Artillerie	Zeebrugge
Pollet René	1938	3 ^e Linie	Oostende
Ryckaert Andreas	1936	7 ^e Linie	-
Ryckaert Cyriel	1937	13 ^e Artillerie	-
Savat Louis	1936	1 ^e Grenadiers	-
Sierens Julien	1934	2 ^e Grondweer	Ukkel
Spittaet Jozef	1929	1 ^e Grondweer	-
Steyaert Albert	1937	9 ^e Linie	Gooik
Steyaert Julien	1936	4 ^e Linie	Brugge
Termont René	1932	16 ^e Artillerie	-
Tierentyn Triphon	1936	7 ^e Linie	Mechelen
Trenson Albert	1935	13 ^e Artillerie	-
Trenson Cyriel	1935	7 ^e Linie	-
Trenson Juliaan	1938	13 ^e Artillerie	-
Van Canneyt Marcel	1936	8 ^e Artillerie	Antwerpen
Van Daele Alfred	1938	3 ^e Linie	-
Van Damme André	1925	1 ^e Luchtbescherm.	Oud-Heverlee
Van de Keere Cyriel	1938	4 ^e Linie	Brugge
Van den Abeele Pieter	1933	1 ^e Grenadiers	Brussel
Van den Bossche Gustaaf	1938	13 ^e Artillerie	-
Van Landschoot Albert	1936	3 ^e Linie	Oostende
Van Maldegem Albert	1936	13 ^e Artillerie	Beernem/Koolkerke

Veldwachter Albert Notteboom komt thuis van de dagdagelijkse taak. Hij was verantwoordelijk voor het bezorgen van de oproepingsbriefjes aan de gemobiliseerde soldaten. De oorlogstoestand maakt weinig indruk op de kinderen. Uiterst links Marie-Madeleine en een vriendinnetje, verder Maria, Gratiennne en Gust, de oudste, die salueert.

Van Oost Audomar	1930	13 ^e Artillerie	Brugge
Van Vooren Urbaan	1934	13 ^e Artillerie	-
Wille Maurits	1938	3 ^e Linie	-
Willems Albert	1937	7 ^e Linie	Mechelen
Willems Camiel	1935	4 ^e Linie	-

Aan de hand van de klasse kan men ongeveer weten hoe oud de soldaat was. De jonge man werd in principe op 20-jarige leeftijd soldaat, maar als hij in het begin van het jaar geboren was, werd hij soms bij een vorige militieklasse gevoegd. In de mate van het mogelijke werd de plaats van mobilisatie opgezocht, maar voor sommigen was dat niet mogelijk. In principe mocht de soldaat aan niemand melden in welke gemeente hij verbleef en moest hij schrijven *'te velde'*. Het leger zelf zorgde voor de inwendige verdeling van de post. Pieter Van den Abeele, Louis Savat, Ursmar De Decker, Omer De Metsenaere en Urbaan Van Vooren kwamen bijna onmiddellijk terug uit mobilisatie.

Koster Jozef De Baets schreef in zijn dagboek het volgende over zijn oproeping: *'Het waren de laatste dagen van een warme mooie augustus 1939. Als een stovuur liep het nieuws: 't Is algemene mobilisatie. Ik had zo het voorgevoel er weerom bij te zijn. Het jaar voordien eind september was ik ook reeds opgeroepen, doch dit was dan van zeer korte duur geweest. Veldwachter Albert Notteboom had geen handen genoeg om de oproepingsbrieven rond te dragen. De volgende dag zat ik reeds in de Leopoldskazerne te Gent en zag er vele makkers uit mijn dienstperiode terug. We kregen onze uitrusting en na een halve dag passen en ruilen zaten we in kaki en hadden we de passende schoenen'*.

De Leopoldskazerne in Gent.

Koster Jozef De Baets.

De familie Baute-Sikaet met vier soldaten in het leger. V.l.n.r.: Onder: Richard, Desiré Baute, Germaine, Irma Sikaet en Roger; midden: André, Lucien, Bertha en Leopold; boven: Alfons, Ghislain, Albert en Emiel.

V.l.n.r.: de kozijns Leon Boels, Albert De Kesel en Jozef De Keyser.

7. MOBILISATIE IN ADEGEM OP 1 SEPTEMBER 1939: FASE C

Op vrijdag 1 september viel Duitsland Polen binnen en daardoor werd fase C van het mobilisatieplan van kracht. In deze fase werden er in Adegem niet alleen 100 soldaten opgeëist, maar ook paarden en voertuigen. De bezorgers van de oproepingsbrieven waren deze keer veldwachter Albert Notteboom, Henri Pauwels, Hippoliet en Maurits De Laere. In de weekbladen kon men weinig lezen over de mobilisatie, het berichten daarover was om veiligheidsredenen verboden.

Ziehier de gemobiliseerde soldaten van Adegem:

<u>Naam gemobiliseerde soldaat</u>	<u>Klas</u>	<u>Regiment / groep</u>	<u>Plaats mobilisatie</u>
Baute Alfons	1933	16° Linie	-
Baute Emiel	1938	Spoorwegtroepen	Borgerhout
Baute Ghislain	1935	2° Linie	Brugge
Bauwens Edgard	1933	7° Artillerie	-
Bauwens Richard	1933	4° Artillerie	Lier
Boels Leo	1930	13° Artillerie	Zedelgem
Bonte Petrus	1934	23° Linie	Gent
Borgonjon Marcel	1936	2° Genie	Zwijnaarde
Boute Cyriel	1933	23° Linie	Gent
Boute Michel	1932	22° Linie	Gent
Bral Clement	1934	24° Linie	Sijsele
Cauwels Gerardus	1936	9° Linie	-
Claeys Albert	1936	4° Geneesk. Korps	-
Claeys Hendrik	1929	Spoorwegtroepen	Borgerhout
Claeys Hieronymus	1933	2° Grenadiers	-
Claeys Maurits	1932	3° Linie	Kessel
Claeys Omer	1936	Transmissietroepen	Lennik
Claeys Raymond	1933	24° Linie	Brugge
Colpaert Albrecht	1936	4° Linie	Zuikerkerke
Colpaert Albert	1938	Spoorwegtroepen	Hoogboom Ekeren
Coopman Omer	1934	7° Artillerie	-
Coppens Marcel	1932	4° Artillerie	-
De Baerdemaeker Maurice	1931	3° Linie	Oostende
De Baerdemaeker Richard	1932	24° Linie	-
De Baets André	1934	7° Artillerie	-
De Bruyckere Geeraard	1932	4° Artillerie	Edegem
De Bruyne Joseph	1935	24° Linie	Sint-Kruis
De Busschere Amedé	1937	2° Linie	-
De Clerck Prosper	1937	2° Linie	Zwijnaarde
De Clerck Richard	1933	24° Linie	Sint-Kruis
De Cloedt Wilfried	1935	22° Linie	-
Decock Cyriel	1933	13° Artillerie	-
De Coninck Albert	1938	Spoorwegtroepen	Hoogboom Ekeren
De Coninck Herman	1932	13° Artillerie	Drongen
De Decker Ursmar	1934	22° Linie	Zeebrugge
De Kesel Albert	1930	13° Artillerie	Zedelgem
De Kesel Maurits	1930	2° Artillerie	Zedelgem
De Kesel Urban	1934	2° Grenadiers	-

Leon Boels.

Leon De Vlieger.

Jozef De Keyser.

Prosper De Clerck.

De Keyser Joseph	1930	13° Artillerie	Zedelgem
De Muynck Alfons	1934	7° Artillerie	Woumen
De Muyt Leo	1932	24° Linie	-
De Pau Urbain	1935	24° Linie	Brugge
De Pauw Julianus	1932	18° Linie	-
De Prest Jean	1919	2° Vervoerkorps	Gent
De Schepper Herman	1936	4° Linie	Zuienkerke
De Schepper Jules	1937	Transmissietroepen	Aat
De Sutter Cyriel	1935	18° Linie	Eppegem
De Sutter Georgius	1936	2° Linie	Evergem
De Sutter Maurits	1933	24° Linie	Brugge
De Sutter Raymond	1937	Spoorwegtroepen	-
De Sutter Victor	1934	17° Linie	Antwerpen
De Vent Albert	1935	2° Vervoerkorps	Oostende
De Vent Julianus	1931	4° Artillerie	Hooc
De Waele Gerard	1934	24° Linie	Brugge
De Waele Maurits	1928	3° Hulptroepen	ziek
Foré Paul	1933	2° Vervoer	Zuienkerke
Foré Robertus	1938	Transmissietroepen	-
Gailliaert Hendrik	1935	23° Linie	-
Ginneberge Albert	1935	24° Linie	Brugge
Gobert Renatus	1933	24° Linie	Sint-Kruis
Hoofst Raymond	1934	13° Artillerie	-
Joos Emiel	1935	24° Linie	Brugge
Lannoy Lucien	1932	1° Grenadiers	-
Lievens Jozef	1933	24° Linie	Brugge
Lippens Norbert	1930	2° Artillerie	-
Loncke Raymond	1928	18° Linie	Jette
Maenhout Alfons	1930	2° Artillerie	Zedelgem
Mouton Richard	1921	2° Intendancekorps	Merksem
Pauwels Andreas	1932	24° Linie	Brugge
Pauwels August	1934	24° Linie	Brugge
Pauwels Raymond	1933	24° Linie	-
Roegiers Philemon	1933	24° Linie	Brugge
Roelandt Triphon	1924	2° Intendancekorps	Antwerpen
Roelandt Urbaan	1935	24° Linie	Sint-Kruis
Ryckaert Henri	1935	24° Linie	Brugge
Ryckaert Remi	1932	4° Linie	Brugge
Schoonackers Achiel	1930	28° Linie	-
Transon Camiel	1928	3° Geneesk. Korps	Luik
Trenson Richard	1934	13° Artillerie	-
Van Basselaere Maurits	1927	18° Linie	Brussel
Van Canneyt Cyriel	1930	7° Artillerie	Damme
Van Canneyt Maurits	1938	Transmissietroepen	-
Van Cleemput Camiel	1933	24° Linie	Sint-Kruis
Van de Geuchte Bertrand	1934	24° Linie	Sijsele
Van de Keere Eduard	1938	Spoorwegtroepen	Borgerhout
Van de Keere Maurits	1938	Spoorwegtroepen	-
Van de Voorde Julien	1930	4° Genie	Hoeilaart

Aimé Standaert.

Camiel Van Cleemput.

Marcel De Saer.

Prosper De Clerck.

Van den Abeele Petrus	1933	2° Grenadiers	Brussel
Van der Jeugdt Omer	1933	23° Linie	Gent
Van der Jeugdt Prosper	1938	2° Vervoerkorps	Borgerhout Mortsel
Van Hecke Albert	1935	13° Artillerie	-
Van Hecke Gerard	1937	Transmissietroepen	Berchem
Van Hulle Walter	-	24° Linie	-
Van Landschoot Jozef	1934	24° Linie	-
Van Oost Gerard	1931	2° Grenadiers	-
Van Paemelen Remi	1934	24° Linie	Sijsele
Van Veerdegem Maurits	1932	2° Geneesk. Korps	-
Van Vooren Albert	1935	24° Linie	Brugge
Van Vooren Maurits	1934	2° Vervoer	Lissewege
Willems Michel	1928	17° Linie	-

Oscar De Baets werd onder de wapens gehandhaafd vanaf 31 augustus en Robert De Kesel verbleef in het seminarie (Sint-Niklaas) bij zijn oproeping op 1 september.

De Baets Oscar Gerard	1938	-	Gaasbeek
De Kesel Robert (sgt)	1934	Geneesk. Korps	-

8. OPEISING VAN PAARDEN IN ADEGEM OP 1 SEPTEMBER

Volgens een document in het archief werden op 1 september 1939 in Adegem 75 paarden opgeëist. De bezorgers van de oproepingsbrieven waren: Albert Notteboom (15), Hippoliet De Laere (20), Maurits De Laere (3), Henri Pauwels (18) en Albert D'havé (19). De namen van de eigenaars van die 75 paarden zijn niet bekend. Wel bestaat er een lijst met namen van landbouwers d.d. 1 en 2 september, met vermelding of het paard geweigerd werd of later teruggegeven. De huurprijs voor een paard bedroeg 30 fr. per dag. Hier volgen de namen van de eigenaars:

Beelaert Wed. Petrus (Moerwege)	(inboeknr. 155 510) – geweigerd
Bral August	(inboeknr. 155 162) – terug (30 fr. x 2)
Claeys August (Onderdijkstr.)	geweigerd
De Baets Camiel (Murkel)	(inboeknr. 155 170) – terug aan eigenaar *
De Caluwé Camiel (Raverschoot)	volle merrie – geweigerd
De Clerck Herman (Statiestr.)	(inboeknr. 155 146) – geweigerd
Declercq André	(inboeknr. 155 145) – terug aan eigenaar
De Cock André (Kallestraat)	(inboeknr. 155 519) – geweigerd
De Schepper Leon	(inboeknr. 155 170) – terug aan eigenaar
De Sutter Petrus (Murkel)	(inboeknr. 155 186) – geweigerd
Ginneberge Raymond (Murkel)	(inboeknr. 155 153) – geweigerd
Poppe Gustaaf	(inboeknr. 155 540) – terug aan eigenaar **
Sesselle Aloïs	(inboeknr. 155 541) – terug aan eigenaar
Van Basselaere August (Vulderstr.)	(inboeknr. 155 542)
Van Canneyt Cyriel	(inboeknr. 155 545) – terug aan eigenaar
Van Canneyt Kinderen (Statiestr.)	(inboeknr. 155 544) – terug (30 fr. x 2)
Van Daele Hendrik (Onderdijkstr.)	geweigerd
Van Hecke Amand (Blekkersgat)	(inboeknr. 155 182) – terug (30 fr. x 2)
Willems August (Onderdijkstr.)	(inboeknr. 155 148) – terug (30 fr. x 2)

OPEISCHINGSBERICHT

Krachtens artikel 172 van 't Reglement over de militaire opeischingen, bericht de commandant
gendarmeriedistrict *Eeklo*, het college van Burgemeester en Schepenen
Chadagen dat de gemeente, desvoorkomend, voor de behoeften van
er volgende verstrekkingen zal moeten leveren :

(1)

twee

rijpaarden ;

zeven

gewone trekpaarden, bruikbaar als rijpaard ;

zestig

gewone trekpaarden ;

zwarte trekpaarden ;

lichte paardenvoertuigen voor 1 paard, 2 of 4 wielen (draagvermogen :
500 tot 600 kilogram) ;

lichte paardenvoertuigen voor 2 paarden, 4 wielen (draagvermogen :
750 tot 1,000 kilogram) ;

middelmatige paardenvoertuigen voor 2 of 4 paarden, 4 wielen (draag-
vermogen : 1,250 tot 1,500 kilogram) ;

zwarte paardenvoertuigen voor 2 of 4 paarden, 4 wielen (draagver-
mogen : ten minste 2,000 kilogram) ;

bijzondere paardenvoertuigen.

In geval van gedeeltelijke of geheele uitvoering dezer opeisching, zal aan de gemeenteoverheid
definitief opeischingsbevel gestuurd worden met opgave van datums, uren en plaatsen, waarop de
trekkingen dienen geleverd.

Te

Eeklo

, den

17 e juli

1939.

De Commandant van 't gendarmeriedistrict,

[Handwritten signature]

- * Camiel De Baets kreeg voor zijn paard (30 fr. x 2) vergoeding voor twee dagen huur en 400 fr. schadevergoeding.
- * De afrekening voor het paard van Gustaaf Poppe was als volgt:
Het paard werd gehuurd vanaf 2 september 1939 en teruggegeven op 27 december 1939. Het paard was uitgeput. De bijgeroepen veearts besloot op 10 januari 1940 het paard af te maken. Gustaaf Poppe diende een factuur in van 5 140 frank.

Een beeld van de opeising van paarden in Oedelem zoals in 't Getrouwe verschenen.

Er bestaat ook een ontvangstbewijs voor de opeising van het paard van Theophiel De Clerck (Spanjaardshoek, Adegem) met als dagtekening 'Oedelem, 1 september 1939'. Volgens Robert Van Vooren leverde de zoon Prosper De Clerck het paard in op 1 september, kwam naar huis, trok zijn soldatenkostuum aan en vertrok als gemobiliseerde soldaat naar zijn kazerne.

Prudent Turpyrn was lid van de jury van de paardenkeuring en hij hield rekening met het feit of het paard tot het stamboekvee behoorde. In voorkomend geval werd het paard doorgaans niet opgeëist.

Phase C I September		
=====		
Ronderagers	96 aantal oproepingsbe- velen	75 Opeiscng paarden
Rotteboom Albert	31 ✓	15 ✓
De Laere Hippoliet	16 ✓	20 ✓
De Laere Maurits	14 ✓	3 ✓
Pauwels Henri	1	18 ✓
L' Havé Albert	17 ✓	19 ✓
	36 ✓	75

Notteboom Albert afgeven

3 September 1939 4 ure

De Roeker Gentil, Edmond 1933 I6 art. I63/I362 Kruiskken
De Roeker Gent
 Termont Renatus Gerard 1932 I6 art. I64/22707 Oude Molen *Termont - 1 Kine*
De Roeker Gent
 Savat Juliznus Alfons 1932 I6 id I63/I2610 Dorpstr 66
 Van de Velde Leo Omer 1931 I6 art I63/I2428 Dorp 40
De Roeker Gent
 De Kuyper Richard Emiel 1935 Artilleriemeetdienst Dorp nr I5
 260 I168
 De Metsenaere Homerus Jozef 1929 3e legerart. I7I/6519 Kerkstraat 4
De Metsenaere Homerus
 Defauw Maurits Prosper 1931 I6 art. I63/I1868 Staatssteenweg 38
De Faunt Mo
 Van de Velde Walter Maurits 3e art. I70/I1177 Kerkstr.
Van de Velde Walter M.
 Van Landschoot Gerardus L 1933 I6 art. I63/I3697 Dorpstr;5
Van Landschoot
 Grootaert Marcel Aug. 1933 I6 Art. I63 I3252 Staatst. 48
Grootaert M.
 De Schepper Kamel Jozef 1934 2 art. I7I 8282 Broekelstr. 2
De Schepper Kamel
 De Vlieger Leo August 1929 4e legerart. 4e r.art. I56 I6771
 Hoeke 2
De Vlieger
 De Caluwé Florent Joseph 1925 4e art. I63 I0481 Blekkersgat
De Caluwé
 Van Waeyenberghe Marcellus 1931 I4 art. I64 I2062
Van Waeyenberghe

Albert Notteboom bezorgde nog eens 14 soldaten hun oproepingsbrief op 3 september 1939.

Leon De Vlieger.

Pieter Van Cleemput met zijn broer Kamel.

9. MOBILISATIE IN ADEGEM OP 3 SEPTEMBER 1939: FASE C

Op zondag 3 september 1939 bezorgden veldwachter Albert Notteboom en Henri Pauwels een oproepingsbrief aan nog eens 24 jonge mannen in Adegem. Het waren:

<u>Naam gemobiliseerde soldaat</u>	<u>Klas</u>	<u>Regiment / groep</u>	<u>Plaats mobilisatie</u>
Coopman Marcel	1927	4° Artillerie	Aartselaar
Dauwens René	1927	4° Artillerie	-
De Backer Gaston	1929	4° Artillerie	-
De Caluwé Florent	1929	4° Artillerie	-
De Keyser Richard	1935	Artilleriemeetdienst	Borsbeek
De Metsenaere Homerius	1929	3° Artillerie	-
De Rocker Gentiel	1933	16° Artillerie	-
De Schepper Kamiel	1934	2° Artillerie	-
De Sutter August	1933	16° Artillerie	Baasrode
De Vlieger Leo	1929	4° Artillerie	-
Defauw Maurits	1931	16° Artillerie	-
Grootaert Marcel	1933	16° Artillerie	Baasrode
Pauwels Maurits	1927	4° Artillerie	-
Potvliege Leon	1927	4° Artillerie	-
Savat Julianus	1932	16° Artillerie	-
Spillebeen Richard	1931	14° Artillerie	-
Standaert Cyriel	1929	16° Artillerie	-
Stul Jerome	1932	3° Artillerie	-
Termont Renatus	1932	16° Artillerie	-
Termote Noé	1927	4° Artillerie	Aartselaar
Van de Velde Leo	1931	16° Artillerie	Baasrode
Van de Velde Walter	1933	3° Artillerie	-
Van Landschoot Gerardus	1933	16° Artillerie	Baasrode
Van Waeyenberghe Marcel	1931	14° Artillerie	-

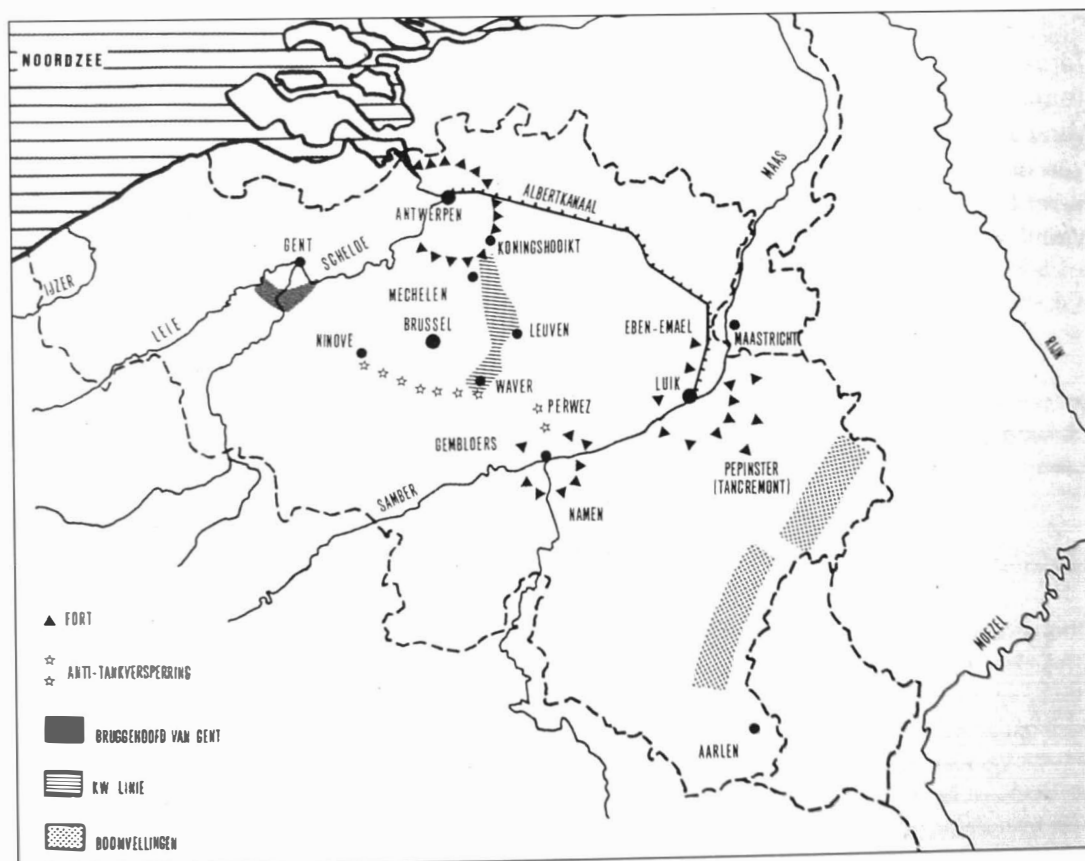

Stempel door de militaire post gebruikt.

Het probleem bij de mobilisatie was vooral de huisvesting. Als men op het platteland gelegerd was, kon men slapen in het stro, in een stal of schuur, of op de hooizolder. Jozef De Baets, gemobiliseerd op 26 augustus, trok op 2 september in de namiddag te voet van Gent naar De Pinte, waar hij op een boerderij gelegerd werd en sliep er op een graanzolder. Hij hielp de boer bij het rooien van zijn aardappelen en plukte appelen en peren. Per maand mocht Jozef nu 3 dagen met verlof komen, schreef hij, zodat de tijd redelijk vlug voorbijging.

Koning Leopold III, die tevergeefs een oproep deed voor de vrede.

De verdedigingslijnen in België met in eerste linie het Albertkanaal en de lijn Koningshooikt-Waver, alsook de twee bolwerken Antwerpen en Luik.

10. TOESPRAAK OP 4 SEPTEMBER VAN KONING LEOPOLD OVER DE RADIO

Op 3 september 1939 nam koning Leopold III het commando van het leger in handen en nam zijn intrek in het fort van Breendonk. De regering Hubert Pierlot werd er een van nationale eenheid door de opname van de socialisten in de regering.

De meeste troepen werden gelegerd aan de grens met Duitsland, maar toch ook enkele aan de grens met Frankrijk. Men wilde in elk geval duidelijk maken dat men neutraal wou blijven en dus ook geen doorgang aan Franse soldaten bood.

Aan het westelijk front heerste nu een *schemeroorlog* of *drôle de guerre*. Er gebeurde weinig of niets, het was een bang afwachten op wat komen ging, misschien vrede, maar het kon ook oorlog worden.

De Belgische soldaten verveelden zich, want ze hadden weinig om handen. Ze bekommerden zich vooral over het verlof dat ze konden krijgen en brachten hun tijd door met kaarten en brieven schrijven naar de ouders en/of echtgenote. Ze hoopten dat er zo snel mogelijk een einde zou komen aan die ongemakkelijke toestand.

Om de economie toch enigszins draaiende te houden, besloot de regering de wet op de *achturedag* en het verbod op nachtelijke arbeid voor vrouwen op te heffen. Na een zekere tijd konden soldaten uit een boerengezin speciaal verlof krijgen om op hun boerenbedrijf te helpen. Dat verlof werd later verrekend, zodat ze niet meer verlof hadden dan niet-landbouwers. Maar deze speciale behandeling zorgde toch voor wrevel bij de niet-landbouwers.

Op 4 september 1939 legde koning Leopold III de volgende verklaring af op de radio:

'Mijn waarde medeburgers,

Nabij ons is de oorlog uitgebroken.

Een tijd van economische, zedelijke, menselijke beproevingen breekt voor België aan. Talrijke haarden kennen voortaan de ontroeringen van het scheiden. Ouders, vrouwen, kinderen, ik kom U betogen dat ik in gedachten aan uw zijde sta. De veiligheid van het land is verzekerd.

Ons machtig en tuchtvol leger houdt aan onze grenzen een waakzame wacht. In al onze provinciën, zo Vlaamse als Waalse, staan onze soldaten tegenover elke hoegenaamde inval paraat.

Het land is voor lange tijd van voorraad voorzien; niets onder dit opzicht kan onrust wekken. Het economische leven moet in alle mate van het mogelijke voortgezet worden. Dat iedereen aan het werk blijve en zich kwijte van zijn dagelijkse taak met nauwgezette zorg.

De positie van een onzijdig land is moeilijk. Het kan niet anders of het wordt met allerlei propaganda en drijfverijen bestookt. Maar het moet zelfstandig blijven ...

...

Laat ons het voorbeeld van onze soldaten volgen. Zij hebben tegenover hun plicht geen aarzeling gehad. Niets bij ons mag de kracht van ons leger verminderen, noch de eendracht waarvan het leger zelf het vaderlands zinnebeeld is.

Meer dan ooit is een eendrachtig en machtig België de onmiskenbare voorwaarde van onze veiligheid. Het heeft onze onafhankelijkheid gegrondvest; het heeft in bedreigde uren die onafhankelijkheid gered; het zal het behoud van de vrede verzekeren.

God zal België beschermen.

Leopold'

LEGERVERSTERKING

(Phase C)

De Burgemeester heeft de eer zijn medeburgers ter kennis te brengen dat de legerversterking (phase C) bevolen is.

wordt als de eerste dag van deze phase beschouwd.

Heroproeping van de militairen

Bij de ontvangst van dit bevel, moeten de militairen met onbepaald verlof zich langer dan kortden en scheidt weg, naar de op hun te openen plaatsverlet asgelyde leidingen blyven.

De reorganisatie moet worden behandeld van dienstbrief opnieuw lezen en zich op alle punten er naar gedragen.

Al een zoch niet wijkt naar de voorchriften van zijn heroproepingstelsel of dienstbrief gedraagt, wordt vervolg.

Geenerlei voorwendsel van onwetendheid wordt aanvaard.

Van heren af, groet weder officier of luter militair in uniform, onder formeleit, KOSTELOMS VERVOER op alle spoor- en landwegen, de officier of luter militair in burgerpak geniet hetzelfde recht op vervoer van zijn militair zakkele, verduidelijkt dienstbrief heroproepingstelsel en oordelend dat waartoe zijn eenzighoudt blykt.

De Regering rekent op de voortdurende en den gunden wil van alle heroproepingstelsel militairen, rydat de orde in te doertrikken staten en steden gehandhaafd blyve.

Huizenverdueren worden terstond aangehouden.

Bij huizen van Staat, Provincien en Gemeenten dienen de district- en kantonnecommandanten alene de burgemeesters behulpzaam te wezen voor het stel en groet militairen van de maatregelen met betrekking tot de versterking of de mobilisatie van het leger.

Aanbevelen of huizen van het militairen dat maatregelen moeten belemmeren of vertragen, worden overtrekkeling de witten geest.

Het ontvangen van brieven of pakjes was een welgekomen afleiding voor de soldaten.

11. NIEUWS UIT 'T GETROUWE MALDEGHEM VAN 3 SEPTEMBER 1939

Over Adegem stond er weinig te lezen in *'t Getrouwe Maldegheem*, wel over andere omliggende gemeenten. Om een zicht te geven op het dagelijkse leven, besteden we ook even aandacht aan het leven in Maldegem of een nabijgelegen gemeente.

Luisteren naar de radio

De radio meldde een begin van vijandelijkheden tussen Polen en Duitsland. *'Dus een moordpartij zoals in 1914. Moge ons land beschermd blijven van deze ramp en onze zonen heelhuids terug komen'*, aldus de verslaggever.

De grens met Nederland

Het was 100 jaar geleden dat er definitief vrede was gesloten met Nederland, maar er was nu geen tijd om dat te vieren. De tram tussen Breskens en Maldegem reed nog altijd zijn dagelijkse rit, maar aan de grens was er wel verscherpte controle.

De mobilisatie bracht veel drukte teweeg

De mobilisatie van soldaten was overal met fase A gestart op 26 augustus, maar op vele plaatsen werden tevens paarden en fietsen opgeëist. *'t Getrouwe* meldde dat er op vrijdag 1 september veel drukte was in Maldegem, want niet minder dan 200 soldaten waren opgeroepen. De verplaatsingen gebeurden per trein.

Een soldaat werd als deserteur beschouwd als hij zich na 3 dagen nog niet gemeld had bij zijn eenheid.

In toepassing van een pas verschenen ministerieel besluit was *'iedere getrouwde dienstplichtige, nu in 1939, van de jaarklasse 1924 en ouder, en die ten minste 4 kinderen in leven had, ontslagen van de mobilisatie'*. Dat kwam er op neer dat soldaten (geboren in 1904 of vroeger) met vier kinderen ten laste, van mobilisatie vrijgesteld waren. Wie in voorkomend geval verkeerde, diende zich tot de commandant van de Rijkswacht te wenden, voorzien van zijn oproepingsbevel en zijn trouwboekje.

Problemen met de landbouw

In principe was het mogelijk dat de burgemeester personen opeiste om landbouwers bij de oogst te helpen, maar daar werd weinig of geen gebruik van gemaakt. Het tekort aan mankracht in de landbouw werd later verzacht door aan landbouwerszonen of landbouwers een landbouwverlof van 10 dagen toe te staan, waar gretig gebruik werd van gemaakt.

Nieuwe sluitingsuren voor herbergen

De drankhuizen moesten nu overal veel vroeger gesloten worden, wat de stemming niet ten goede kwam en vooral nefast was voor de kermissen. Kermissen werden afgelast of gingen door in mineur.

In Maldegem

Op 27 augustus 1939 pasten de brandweerlieden van Maldegem hun gasmaskers. Ze kregen zandzakjes ter beschikking, alsook stormlantaarns om de straatverlichting te vervangen.

Mijnheer de Burgemeester van Adegem

Ik heb de eer u te laten weten dat de milicien

Albert - Jozef - Alfons De Cruick
woonachtig te Adegem 12-8-39 heden, bij toepassing van art. 53der militiewet, weder onder de wapens gekomen is (1).
~~onder de wapens gehandhaafd werd (1).~~De bij de wet van 22 Mei 1939 voorziene toelage mag, van voormelden datum af, betaald worden aan De Cruick HenricusTienwegstraat 15 Adegem
wonende in uw gemeente, rechthebbende van voornoemden milicien.

Hoogachtend.

Te

Leebrugge, den 12-9-1939De afz. Kapⁿ Komd^t LESCOUHIERBatalieon der eerste CiePh. Lescouhier

(1) De onnoodige vermelding doorhalen.

Een dergelijk bewijs van de militaire overheid had men nodig om een militievergoeding te kunnen genieten. Uitzonderlijk staat hier nog de legerplaats vermeld, hoewel dat niet mocht.

Deze foto geeft een beeld hoe de soldaten gehuisvest waren. Brieven schrijven was een aangename bezigheid (uit de *Gazet van Antwerpen*).

12. GEMOBILISEERDE SOLDATEN IN ADEGEM OP 9 SEPTEMBER 1939

De mobilisatie ging verder, maar het aantal opgeroepen soldaten verminderde. De volgende soldaten moesten op 11 september in hun kazerne zijn:

<u>Naam gemobiliseerde soldaat</u>	<u>Klas</u>	<u>Regiment / groep</u>	<u>Plaats mobilisatie</u>
Boulez Omer	1933	3 ^e Lanciers	-
Dhaese Cyriel	1928	-	Uitkerke
Dupont Aimé	1928	37 ^e Linie	Mons bij Luik
Haeck Leon	1929	6 ^e Artillerie	-
Ryckaert Maurits	1931	35 ^e Linie	-
Steyaert Achiël	1931	2 ^e Artillerie	Brasschaat
Thuys Alfons	1930	37 ^e Linie	Beverloo
Tysebaert Gerard	1931	36 ^e Linie	Hemiksem
Verniest Louis	1929	8 ^e Artillerie	-

13. NIEUWS UIT 'T GETROUWE MALDEGHEM VAN 10 SEPTEMBER 1939

Telling vreemdelingen in de gemeente

Omwille van mogelijke spionage was het nodig dat alle personen van vreemde nationaliteit bekend waren bij de overheid. Later bleek dat de Duitse spionage in deze maanden zeer actief was in België en grote waakzaamheid was dus verantwoord. In het college van Adegem d.d. 6 september 1939 werd veldwachter Albert Notteboom aangesteld om na te gaan of er vreemdelingen waren in Adegem.

Vergoeding voor de gemobiliseerde soldaat

De vergoeding was vastgelegd in de wet van 22 mei 1939 *omtrent het toekennen van een speciale vergoeding aan gezinnen van militairen, die wegens voor 's Lands beveiliging getroffen maatregelen terug onder de wapens geroepen werden*. De vergoeding bedroeg 8 frank per dag, te verhogen met 3,50 frank per kind ten laste. Deze geldelijke tegemoetkoming was voor iedereen belangrijk, maar vooral voor arbeiders-gezinnen was ze cruciaal, want zij zaten in veel gevallen zonder inkomen.

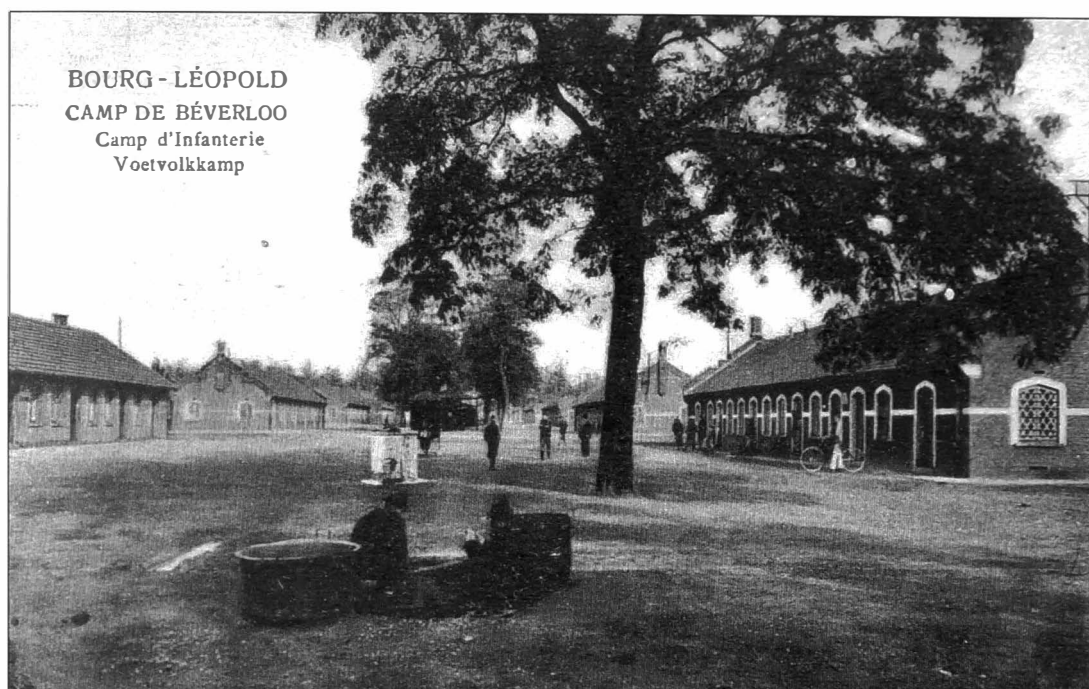
Soldaten mochten pakjes ontvangen van thuis en met de NMBS werd een overeenkomst gesloten, zodat men slechts 3 frank port diende te betalen voor een gewicht tot 5 kg.

Opeising van paarden

In alle gemeenten werden paarden opgeëist, zo ook in Adegem. Volgens 't Getrouwe werden er in Oedelem op zaterdag 2 september een 80-tal paarden opgeëist en van dit gebeuren verschenen twee foto's in 't Getrouwe. De opeisingen verliepen daar moeilijk, want een van de paarden wierp zijn ruiter af en sleepte hem 30 meter mee en een ander paard sloeg met de kar op hol. Voor de aangeslagen paarden kreeg men een aangepaste dagvergoeding.

Weinig nieuws op de radio

Iedereen luisterde naar de radio, maar er was weinig nieuws over de toestand in België of Europa. Vooral Duitse zenders waren in de ether met propagandanieuws.

In dit kamp van Beverlo in Leopoldsburg kregen veel soldaten hun opleiding.

De Sint-Pieterskerke op het Sint-Pietersplein in Gent.

Maldegem

De brandweer van Maldegem oefende op zondag 3 september met gasmaskers. Alle opgeroepen brandweerlieden keerden uit mobilisatie terug, met uitzondering van één die geen toestemming kreeg. De tram Breskens-Maldegem reed nog altijd normaal.

Drie koppels uit Maldegem die gingen trouwen, stelden hun huwelijk uit.

Een rem op de ontspanning

Nu zondag was het Donkkermis, maar de geplande plechtigheden gingen niet door. De filmvoorstellingen in de Schouwburg waren tot nader bevel stopgezet. In Waarschoot werd de kermis uitgesteld, er was immers geen reden om kermis te vieren.

Troepenbeweging

Ter hoogte van Maldegem stelde men veel troepenbeweging vast op de nieuwe baan.

14. GEMOBILISEERDE SOLDATEN IN ADEGEM OP 16 SEPTEMBER 1939

De volgende oproepingen waren voor 16 september 1939 en er stond duidelijk vermeld dat de soldaten op 17 september binnen moesten zijn. Het waren:

<u>Naam gemobiliseerde soldaat</u>	<u>Klas</u>	<u>Regiment / groep</u>	<u>Plaats mobilisatie</u>
Bral Albert	1927	2 ^e Genie	Mortsel
De Backer Jozef	1927	Legerdepot 1	-
D'hooge Gentiel	1927	Legerdepot 1	-
Gobeyn Omerus	1927	Legerdepot 1	-
Lippens Jozef	1930	Legerdepot 1	Zedelgem
Longueville Marcel	1927	Legerdepot 1	-
Standaert Amatus	1930	Legerdepot 1	-
Tysebaert Cyriel	1927	Legerdepot 1	-
Willems Andreas	1927	Legerdepot 1	-

15. NIEUWS UIT 'T GETROUWE VAN 17 SEPTEMBER 1939

Zondag
17
September 1939

In Polen werd er hard gevochten en men meldde schermutselingen met tanks aan de Duits-Franse grens ter hoogte van Saarbrücken.

In Brussel werden filmbeelden getoond met premier Daladier in gezelschap van Franse soldaten en ze werden warm toegejuicht door het aanwezige publiek. De overheid keurde dat af, want dat was niet goed voor de neutraliteit van België. Het vliegverkeer tussen België en Kongo was niet meer mogelijk, omdat men niet meer over Frankrijk mocht vliegen.

Geen dansmuziek op de radio

In het Radiohoekje van 't Getrouwe kon men het volgende lezen: *'Nu kunnen de mensen hun radiotoestel niet meer missen voor de zich zoo snel opvolgende nieuwsberichten. Immers nadat de dagbladen 's morgens zijn aangekomen op den buiten, zijn er 's middags weer versche berichten als bijvoorbeeld over het neerschieten te 7 uur 's morgens gebeurd van een Belgisch vliegtuig door een vreemde bommenwerper.*

Markten.

MALDEGEM. — Markt van 11 Sept. — 6800 kg. boter 12 a 13; 14000 eieren 0,50 a 0,54; 67 biggen 175 a 225 fr.; aardappelen 0,40 a 0,50 fr.

EEKLOO. — 14 September 1939. — 3900 kg. boter 15.50 a 16.50; 40.000 eieren 0,60 a 0,62; 468 viggen 5 a 6; aardappelen 45 a 55; rogge 85 a 95.

Scholieren

Wilt U met het begin der scholen een mooie, degelijke **BOEKENTASCH** ?

Wendt U in den lederhandel :

Wwe BUYSENS en Zoon
Eedestraat 35 — MALDEGEM

Grootste keus in
modellen — kwaliteit en prijzen.

KRIJGEN WIJ MINDER WIT BROOD ?

Naar verluidt wordt door het ministerie van Bevoorrading een maatregel in verband met het broodmeel overwogen.

Er zijn aanzienlijke voorraden tarwe aangelegd, die ons toelaten maandenlang in de behoeften van het land te voorzien. Maar men wenscht zuinig met het meel om te gaan.

Aldus zou men de wenschelijkheid overwegen van het voorschrijven van een meel, dat nog wel wit zou zijn, doch waarin bestanddeelen zouden behouden blijven, die er thans uit verwijderd worden.

Dat meel zou ook bruikbaar blijven in banketbakkerijen en zieken zouden er geen last van ondervinden.

Een dergelijke maatregel zou een uitsparing aan meel van 7 tot 8 t.h. op het normaal verbruik toelaten.

LANDBOUWHUISHOUDSCHOOL VOOR MEISJES TE MALDEGEM

Op Dinsdag, 3de October, herbeginnen de lessen voor landbouwhuishoudkunde voor meisjes, in de burgersgilde.

Moeders, wilt ge dat uwe meisjes op de hoogte gebracht worden van koken, naaien, wasschen, strijken, enz. zendt ze dezen winter 2 dagen per week (Dinsdag en Woensdag) naar de landbouwhuishoudschool.

Alle meisjes vanaf 14 jaar worden aanvaard.

De leerlingen die het eerste jaar gevolgd hebben, worden zeer vriendelijk verzocht hun tweede te willen volgen.

Men kan zich van nu af aangeven bij de lesgeester Clara De Smet, Landbouwregentes, Gentsch: Steenweg 65. Maldegem.

AUTO-TAXI

Telefoon Maldegem nr 20

aan 1.25 frank de Km. Speciaal tarief voor groote reizen, huwelijken en doopen. Verhuring van tandems aan 10 frank per dag.

Vriendelijk aanbevolen.

PETRUS DE JAEQHER
Stroobrugge. — **MALDEGEM**
p.13.8x

SOEPKIEKENS

1.750 kgr. a 10 fr. — 2 kgr. a 12 fr.
Zware grijze hanen a 15 fr. per stuk

KIEKENKWEKERIJ

BERNARD STOCKMAN
STAATSBAAN — ADEGEM

OP HET WESTELIJK FRONT

GEEN NIEUWS

IN DE NIEUWSTRAAT Nr 8

bij de Gezusters PERQUY

GROOT NIEUWS !

Wij loen een krachtig maar vreedzaam offensief om het leven zijn normalen gang te laten gaan.

Aan onveranderde — en dat zijn bui-

Het leven ging nog grotendeels zijn gewone gang ('t Getrouwe Maldegem van 17 september 1939).

Iedereen heeft dadelijk zijn toestel laten herstellen wanneer het soms maar half in orde was, anderen koopen een nieuw toestel. De kostprijs van een nieuw toestel bedroeg 1 400 frank.

Er werden beperkingen opgelegd aan de radiomuziek. Het NIR liet weten dat als tijdelijke maatregel, met het oog op de gevoeligheid van de bevolking in deze dagen van spanning, de dansmuziek in de programma's van het NIR werd weggelaten en de jazzmuziek beperkt. Men hoopte ook dat er toezicht zou worden gehouden 'op de liedjes in vreemde talen'.

Ook in Duitsland was het verboden naar de radio te luisteren

In Duitsland waren er strenge straffen verbonden aan het luisteren naar vreemde zenders. Om de Duitsers toch te verleiden tot luisteren, gaf de Engelse radio elke avond de namen van de Duitse gesneuvelden of gewonden in Polen of Frankrijk. Het was dan ook voor de familieleden van een soldaat moeilijk om aan de verleiding te weerstaan en ondertussen werden ze beïnvloed door buitenlandse propaganda.

Beperking van de openingsuren van herbergen

Het beperken van de openingsuren van de herbergen was een niet-populaire maatregel. Vooral bij kermissen was dat vervelend en de ambiance was een stuk minder. De beroepsvereniging van herbergiers, hotel- en restauranthouders richtte een verzoekschrift aan de koning, met de mededeling dat de beperking van de openingsuren in de dranksluiterijen het bestaan van 104 000 families in het gedrang bracht. Daardoor konden velen hun belastingen en hun huishuur niet meer betalen. Ze vroegen de beperkende maatregelen in te trekken en ze vonden het beter, indien nodig, de dronken soldaten streng te straffen. De regering had daar begrip voor en besloot tot een verzachting van de maatregel in die zin dat de gelegenheden mochten open zijn van 12 tot 14.30 uur en van 17 tot 21 uur 's avonds.

Landbouw

In het kader van de opeisingen van paarden was het de burgemeester toegelaten om een landbouwer van wie het paard opgeëist was, gebruik te laten maken van het paard van een andere landbouwer.

Het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen liet weten dat de premies voor veeverbetering, toegekend in 1938, zouden uitbetaald worden op het stadhuis van Eeklo op donderdag 28 september van 9 tot 11 uur voor de landbouwers van Adegem, Maldegem, Middelburg en Eeklo.

Een wekelijkse rubriek Soldatennieuws in 't Getrouwe

Er was in 't Getrouwe ook een vaste rubriek 'Soldatennieuws'. Daarin kon men lezen dat de minister van Landsverdediging maatregelen nam om de *opeisingsbons* van 1938 en 1939 betaalbaar te stellen, dat hij schikkingen trof om de stallen en schuren van de landbouwers zoveel mogelijk vrij te maken en dat in bepaalde gevallen aan landbouwers seizoenverlof kon worden toegestaan. Verder besliste de minister dat aan 'dorsers van graan' verlof kon worden gegeven voor een bepaalde periode en dat er slechts vee zou worden opgeëist voor zover er geen voldoende vee kon worden aangekocht. Ook de teruggave van drachtige merries werd in het vooruitzicht gesteld.

In de toekomst zou elke soldaat drie dagen verlof per maand krijgen en het werd de familie afgeraden de soldaten 'te velde' te gaan opzoeken. De regering sloot een akkoord met de NMBS voor gratis vervoer van de soldaten.

Militievergoeding

De nodige maatregelen waren getroffen zodat elk gemeentebestuur kon overgaan tot uitbetaling van de vergoeding. De betalingen verliepen niet altijd vlot, omdat een groot aantal soldaten nog geen bewijs had overgemaakt waaruit bleek dat de soldaat wel degelijk gemobiliseerd was en vanaf welke datum. De betaling geschiedde aan de vader of de moeder en, indien gehuwd, aan de echtgenote.

In Adegem

Richard De Keyser stelde zich kandidaat voor gemeentesecretaris in Sint-Laureins, maar moest het met 5 stemmen afleggen tegen een zekere Veldeman die 6 stemmen bekam. Tegen deze benoeming kwam een klacht van Camiel Van Braeckel uit Meigem. Zijn klacht werd ontvankelijk verklaard, omdat hij een burgerlijke oorlogsinvaliden was en uiteindelijk werd Van Braeckel tot gemeentesecretaris benoemd.

Een nieuwe burgemeester in Maldegem

In het Belgisch Staatsblad d.d. 13 september 1939 verscheen de benoeming van groothandelaar Maurice De Meyere tot burgemeester van Maldegem. Hij was een kleinzoon van oud-burgemeester Désiré De Meyere. De nieuwe burgemeester kwam niet uit de gemeenteraad en behoorde niet tot een partij.

De zitdagen van dokter Eugene De Lille

Natuurdokter Eugene De Lille hield buiten Maldegem nog zitdagen in Gent, Brussel, Antwerpen, Brugge, Tielt, Ieper en Knokke.

Uitbetaling militievergoeding in Maldegem

De eerste uitbetaling van de *militievergoeding* voor de rechthebbenden greep plaats op zaterdag 23 september.

Maldegem-kermis met gratis uitdeling van boterkoeken

Het gemeentebestuur van Maldegem liet weten op kermismaandag 18 september gratis boterkoeken uit te delen. Bakkers die wensten te leveren, moesten hun prijs opgeven per 100 stuks van 50 gram elk.

Ter gelegenheid van Maldegem-kermis organiseerde de Schouwburg een grote *gala-week* met onder andere de film 'De Spioene van Castillië'. De film werd aangekondigd als volgt: *'Menschen van Maldegem en omtrek, wij speelen de hele kermis deze film, komt een drietal uren de bekommernissen der laatste weken vergeten door 't aanschouwen van dit meesterwerk. Een ticket kost slechts 1 fr. op zaterdagavond voor een werkloze, voor de anderen was het 1, 2, 3 of 4 frank naar gelang de gekozen plaats. Kinderen betaalden eveneens 1 fr.'*

Op dinsdag om 14.30 en om 17 uur was de film in de Schouwburg gratis voor de kinderen van de Broederbond en de kinderen van de gemobiliseerde soldaten. In de feestzaal Cecilia toonde men de films 'Paardenkoorts' en 'Patroelje op zee'. Op dinsdagavond van de kermis kwam Jef Tinel met 'Het daghet in den Oosten' voordragen op de open marktplaats.

16. MOBILISATIE IN ADEGEM OP 20 EN 29 SEPTEMBER 1939: FASE C

De mobilisatie ging verder, maar het aantal opgeroepen soldaten bedroeg slechts vier op 20 september en twee op 29 september. Maurits Botterman was ziek en zijn mobilisatie werd uitgesteld. Het waren:

<u>Naam gemobiliseerde soldaat</u>	<u>Klas</u>	<u>Regiment / groep</u>	<u>Plaats mobilisatie</u>
Botterman Maurits	1930	3 ^e Grenadiers	-
De Busschere Herman	1927	31 ^e Linie	Sauvenière
De Mey Alfons	1925	3 ^e Karabiniers	Wax-St.-Catherine
Sierens Adolf	1927	31 ^e Linie	-
De Schepper Albert	1937	Transmissietroepen	-
De Sutter Cyriel	1937	Transmissietroepen	Eppegem

Belangrijke zaken verdaagd op de gemeenteraad van Adegem

Wegens de gespannen toestand werden belangrijke uitgaven door de gemeenteraad van Adegem uitgesteld. Zo werd in de raad van 28 september 1939 de aanvraag voor een bijkomende klas voor de jongensschool van het Dorp en de uitbreiding van het elektrisch laagspanningsnet voor onbetaalde tijd verdaagd.

Onderwijzer Albert Van Landschoot was gemobiliseerd en de gemeenteraad stelde Achiël Buysse uit Sint-Laureins aan als zijn vervanger in de gemeenteschool van de Kruipuit.

17. NIEUWS UIT 'T GETROUWE MALDEGHEM VAN 24 SEPTEMBER 1939

De internationale toestand verslechterde, want de Sovjet-Unie viel eveneens Polen binnen op zondag 17 september.

Het Brits vliegdekschip Courageous met 45 vliegtuigen werd geraakt door een Duitse torpedojager en zonk bijna onmiddellijk. Van de 1200 koppen tellende bemanning verdronken er 578. De kapitein bleef als laatste op het schip, ook hij verdronk.

Om het de soldaten wat gemakkelijker te maken stonden in 't Getrouwe een reeks treinverbindingen vermeld met treinnummer, vertrek- en stopuren. Men stelde vast dat verschillende treinen afgeschaft waren op de lijn Gent-Eeklo-Brugge.

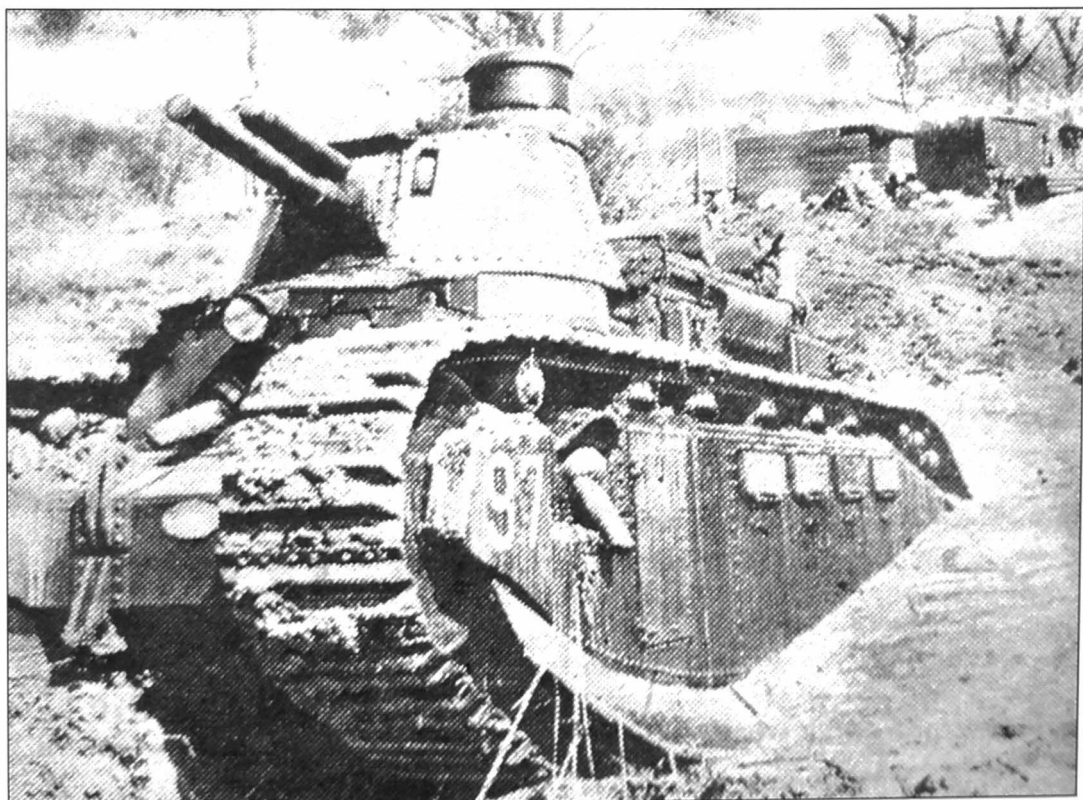
Maatregelen voor de landbouw

Burgemeester Maurice De Meyere van Maldegem liet weten dat de militaire overheid bevel had gegeven om haver te dorsen en de helft van die oogst aan het leger te leveren. Het was in elk geval verboden om zelf haver aan particulieren te verkopen, enkel verkopen aan het gemeentebestuur was toegestaan. Het graan diende geleverd aan het *Fourragemagazijn* in Gent.

De burgemeester van Maldegem spande zich enorm in voor zijn medeburgers. Zo schreef hij elke dag brieven naar hogerhand om teruggave van paarden te krijgen of om verlof te verkrijgen voor gemobiliseerde soldaten, die thuis moeilijk konden worden gemist.

Oefeningen met het gasmasker bij de brandweer van Maldegem ('t Getrouwe van 1 oktober 1939).

De tank die in de Tweede Wereldoorlog een belangrijke rol zal spelen ('t Getrouwe Maldegem van 1 oktober 1939).

Soldaten kwamen logeren in Maldegem

In Maldegem kwamen deze week een regiment soldaten logeren voor één dag. Bij hun vertrek per trein hadden ze uit dank voor de goede ontvangst op een wagon een opschrift gehangen met de tekst: *'Leve de Vrede- Dank aan Maldegem'*.

Film als ontspanning

In de Schouwburg speelde men 'De Straatzangeres'. In de zaal Cecilia in Maldegem draaide men de beroemde film 'Van 't westelijk front geen nieuws', gebaseerd op het boek van Erich Maria Remarque. Het boek, verschenen in 1929 en bijna onmiddellijk verfilmd, was een aanklacht tegen de oorlog. De film werd in Duitsland verboden.

Verslag over de kermis in Maldegem

Volgens 't *Getrouwe* verliep de septemberkermis in mineur. Op zaterdag was het overal doodstil, maar op zondagvoormiddag mochten de herbergen openblijven. Op de *foor* op de markt was er tamelijk veel volk. De herbergen gingen weer open van 17 uur tot 21.30 uur. Op maandag was er wel wat volk voor de markt en de prijsuitdelingen van de teken- en muziekschool. Dinsdagavond gaf Jef Tinel met zijn koor een zangstonde op de kiosk op de Markt. Woensdagnamiddag was er kanongebulder, maar niemand wist van waar het kwam en wie daarvoor de opdracht had gegeven.

Moeilijker grensverkeer

Arbeiders aan de grens met Nederland werden tegengehouden en mochten slechts verder reizen nadat formulieren waren ingevuld, waaruit bleek dat ze werkelijk in Nederland werkten.

18. NIEUWS UIT 'T GETROUWE MALDEGHEM VAN OKTOBER 1939

Hamsterwoede

Bij elke oorlogsdreiging werd er gehamsterd, dus ook deze keer. Er waren mensen bij die drie zakken bloem in voorraad hadden, anderen zeven emmers bruine zeep, nog anderen tientallen *bollekes* naaigaren of vijftien pakjes lucifers. Men merkte terecht op dat het grootste slachtoffer van die hamsterwoede de *armemensen* waren, die nu niet konden kopen maar dat later moesten doen aan sterk gestegen prijzen.

In een rubriek *'Men loopt zich de beenen af naar de voedingswinkels'* werden tips gegeven om zelf groenten te bewaren in de winter.

Instructies voor de boeren

De boer mocht in de toekomst geen enkel stuk grond braak laten liggen, het moest bezaaid of beplant worden. In de winter kon aan groenbemesting worden gedaan.

De boer kreeg ook instructies over hoeveel broodgraan (tarwe en rogge) hij moest zaaien; voor onze streek dienden er ook 10% meer aardappelen te worden geplant. De fruittelers van Limburg leverden tonnen fruit aan het leger.

Soldatennieuws

Militairen mochten een tweede deken meebrengen, als ze uit verlof terugkwamen en kregen daarvoor een vergoeding. De verlofregeling kreeg kritiek, want iemand die ver van

Schouwburg Maldegem.

DEZE WEEK
Laurel en Hardy

in hun LAATSTE REUZENFILM
« IN 'T VERRE WESTEN ».

UIT ADEGEM

LANDBOUWAVONDSCHOOL

De lessen in de Landbouwavondschool van het Center, worden hervat op Woensdag 18 Oktober aanstaande.

Zooals telkenjare worden weer veel leerlingen verwacht om deze nuttige lessen te volgen. Alle landbouwerszonen mogen zich van heden af, laten inschrijven bij den lesgever-Bestuurder Van Cleemput P. We richten tevens een warmen oproep tot de ouders om hun zoon of zonen naar de avondschool te zenden.

zijn huis gelegerd was, was uren onderweg om thuis te geraken en nog eens uren om terug te keren, zodat hij slechts een beperkt aantal uren kon thuis zijn.

Een gedichtje over de oorlog

*Om het even waar men gaat,
Waar men zit of waar men staat,
't Zij in de herberg of op de straat,
't Is al oorlog dat de klokke slaat.
Tot zelfs van 't kind dat ter schole gaat,
Hooft men ook veelal die oorlogspreek.*

De paniekstemming verminderde

'Dit begin van Oktober is veel rustiger, veel bemoedigender dan het begin van verleden maand. De wederroepingen zijn practisch stopgezet, de soldaten komen met verlof, zijn het geleidelijk meer gewoon geworden, het bestormen der winkels is ver gedaan, de werkloosheid is gedeeltelijk aan het terugloopen, er is uiteindelijk meer vertrouwen en rust gekomen', zo vatte volksvertegenwoordiger Jef Devroe de situatie samen in *'t Getrouwe*. Het vertrouwen in de gekozen neutraliteit groeide. In bepaalde landen was het weliswaar oorlog, maar ons land ontsnapte er voorlopig aan.

Landbouwschool in Adegem

Meester Pieter Van Cleemput liet weten dat hij in Adegem terug startte met zijn landbouwavondschoon vanaf woensdag 18 oktober.

Film in Maldegem

In de Schouwburg in Maldegem draaide men op 8 oktober de film *'Laurel en Hardy in 't verre westen'*. Vanuit Knesselare legde Hilaire Maenhout een bus in om de vertoning om 18 uur te volgen. Men kon onderweg opstappen.

Pakjes voor de soldaat

In alle gemeenten werden er door jongeren of leden van bonden pakjes opgestuurd naar soldaten van de eigen gemeente. In *'t Getrouwe* verscheen een foto met meisjesleerlingen van de Rijksmiddelbare school in Maldegem, die pakjes opstuurden naar Maldegemse soldaten. Ook in Adegem werden er pakjes verstuurd naar eigen soldaten.

Grensaanduiding met letter B

Begin oktober 1939 werden de grensgemeenten verplicht de grens goed aan te duiden met bv. een grote letter B van ongeveer 10 m hoogte en breedte. Zo'n B werd aangebracht aan de Lievebarm in Strobrugge, op de tip van de oude vaart en het *verbindingsvaardeken*.

Het teken bestond uit tegels, die gewit werden. 's Nachts moesten de grensgemeenten de straatverlichting laten branden, zodat de piloten konden zien dat ze op neutraal terrein kwamen.

Inrichting burgerlijke territoriale wacht in Maldegem

Burgemeester Maurice De Meyere deed een oproep voor kandidaten voor deze nieuwe dienst. Hij rekende vooral op de oudere militairen vanaf de klas 1924. De personen die toetraden waren ontslagen van militaire verplichtingen gedurende de dienstverbintenis.

V. T. B. MALDEGEM.

**Maandag 16 Oktober, te 19,30 uur
in den SCHOUWBURG
GROOTE KUNSTAVOND**

**door het welbekende VLAAMSCHE TRIO
met medewerking van " 'T DAGHET IN DEN OOSTEN "
ten voordeele der Maldegemse gemobiliseerden.**

Een kunstavond ten voordele van de Maldegemse gemobiliseerde soldaten.
Uit 't *Getrouwe Maldegem* van 15 oktober 1939.

Demobilisatie voor huisvaders met vijf kinderen

't Getrouwe van 10 oktober meldde dat gemobiliseerde huisvaders met vijf kinderen ontslagen werden van mobilisatie. Deze maatregel was onlangs getroffen en de heer Antoine Rotsart de Hertaing kon daarvan genieten en werd verleden vrijdag gedemobiliseerd.

Eisen gesteld aan dekens

Een deken was belangrijk voor de soldaat. Het ministerie van Landsverdediging had duizenden dekens laten bijmaken, maar ook gebruikte dekens kwamen in aanmerking. Ze moesten wel overwegend uit wol zijn, een lengte hebben van 2 tot 2,40 m, een breedte van 1,40 tot 2 m. De persoon die zo een deken ter beschikking stelde, kon een vergoeding krijgen van 50 fr. in de vorm van een bon, in te leveren bij het gemeentebestuur.

Winterkermis in Adegem

Het programma voor de oktoberkermis van 15 oktober was weinig omvattend. *'Het is dezen Zondag kermis in Adegem, echter geen kermisprogramma te zien en dit gaat trouwens ook niet in deze dagen. Wat echter door de regeering toegelaten en aangemoedigd wordt, zijn de cinemavoorstellingen, toneelavonden, enz. Daarom opent de Feestzaal D'havé haar poorten dezen Zondag met een puik cinemaprogramma met uitgelezen filmen, die zullen vertoond worden op kermiszondag om 7 30 uur en kermismaandag om 7 uur. Allen met de kermis dus naar de Feestzaal D'havé.'*

Dokter Eugene De Lille over de Eede

Provincieraadslid Eugene De Lille berichtte over de laatste Provincieraad, waar hij het probleem van de overstroming van de Eede te berde bracht, maar door de beperkte financiële middelen en door tijdsomstandigheden kon daar geen verdere aandacht aan besteed worden.

Een schuilkelder inrichten?

In Waarschoot gaf de gepensioneerde adjudant Louis Matthys (Rijkswacht) enkele raadgevingen aan de bewoners om zich beter te beveiligen in geval van oorlog.

Zo raadde hij aan de kelder in te richten als schuilkelder. De kelder diende al op voorhand opgeschoord te zijn en van gereedschap voorzien. Bij gedeeltelijke instorting zou men zich aldus nog een weg naar buiten kunnen graven.

Indien geen kelder beschikbaar, kon men in de tuin best een loopgracht aanbrengen van 1,80 m diep en 80 cm breed.

3 000 Vlaamse officieren tekort

Vlaamse soldaten hadden klachten in verband met de taaltoestand in het leger. Veel officieren van Vlaamse eenheden kenden geen *gebedijld* woord Vlaams. 2/3 van de soldaten was Vlaams, 2/3 van de officieren was uitsluitend Franstalig. Om het probleem wat te verzachten zou men in de eerstkomende maanden zoveel mogelijk Vlaamse onderofficieren laten promoveren.

Soldaat Jozef De Keyser uit Adegem vertelde later daarover het volgende. De bevelen in zijn regiment waren ook overwegend in het Frans en de soldaten riepen dikwijls de hulp in van Jozef, die goed Frans sprak. Een veelgehoorde kreet was daar: *"Appelez De Keyser!"* En hij kon voor de vertaling zorgen.

Comité voor hulp aan huishoudens van gemobiliseerde soldaten

In Maldegem werd een comité opgericht bestaande uit een aantal dames van goede wil, die zouden instaan voor inzameling van geld of goederen, die dan zouden overgemaakt worden aan behoeftige gezinnen. Het comité bestond uit erevoorzitster mevr. Rotsart de Hertaing, voorzitster mevr. Maurice De Meyere, ondervoorzitsters mevr. Vermast en mevr. Jozef De Lille, schrijfster en schatbewaarster juffrouwen Céline Van Hoorebeke en Busschaert en de leden mevr. René Van Moffaert, mevr. dokter De Lille, mevr. dokter Timmerman, mevr. Van den Broucke-Cabuy, mevr. Ernest De Laere, mevr. Remi Vandebeke, juffrouwen Judith De Meyere, Germaine Timmerman en Paula Blomme (*'t Getrouwe* 15 oktober 1939).

België wou neutraal blijven

Op 27 oktober 1939 sprak Leopold III een radioboodschap uit gericht aan de Verenigde Staten, waarin hij nog eens wees op de neutraliteit van België. Twee dagen later legde kardinaal Van Roey een verklaring af, waarin hij stelde dat het een misdaad zou zijn ons land in een oorlog mee te sleuren.

In november 1939 werd de pers aan banden gelegd. Bepaalde kranten werden tijdelijk verboden of nummers werden in beslag genomen, daar het neutraliteitsprincipe niet werd gerespecteerd.

Een nieuwe lichting soldaten

Eind 1939 besloot men de kandidaat-soldaten voor de volgende lichting vervroegd binnen te roepen, want alleen op deze manier zou men aan de vooropgestelde 600 000 soldaten geraken. De vervroegde oproepingen (infanterie en artillerie) zorgden wel voor grote logistieke problemen. Het was niet eenvoudig om die jonge mannen op een deftige manier op te vangen en een opleiding te geven in kazernes, die al overvol zaten. Ook het voorzien van een passende kledij gaf problemen.

Film in Adegem

Op 22 oktober schreef men in *'t Getrouwe*: *'Maandagavond om 6.30 uur prachtige cinemavoorstelling in de zaal D'havé. 't Is in dezen tegenwoordigen tijd de eenige gelegenheid een gezelligen avond door te brengen'*.

Een te lage boterprijs

De prijs van de boter was nu 8 fr. minder dan verleden jaar. De hogere landbouwraad stelde voor de grenzen te sluiten voor buitenlandse boter, het leger meer boter te laten verbruiken en de premie voor het produceren van *volle melkpoeder* terug in te voeren.

Geen overstromingen in Kleit

Het had in de week van 22 tot 27 oktober zeer veel geregend en toch was Kleit niet overstroomd. Vroeger zou Kleit bij zulke regenbuien wel op tien plaatsen onder water gelopen zijn, schreef men in *'t Getrouwe* van 29 oktober. Nu had men geen overstroming vastgesteld en dat was te wijten aan het goede onderhoud van de Eede.

Een hogere militievergoeding

Met een koninklijk besluit van 27 oktober 1939 werd de vergoeding op 10 frank per dag gebracht, te verhogen met 5 frank per kind ten laste.

19. GEMOBILISEERDE SOLDATEN IN ADEGEM OP 20 OKTOBER 1939

De nieuwe golf van mobilisaties diende zich aan. Op 20 oktober werden er nog eens meer dan 30 oproepingsbrieven bedeed. Het waren deze keer jonge mannen van rond de 30 jaar, die opgeroepen werden. De soldaten waren:

<u>Naam gemobiliseerde soldaat</u>	<u>Klas</u>	<u>Regiment / groep</u>	<u>Plaats mobilisatie</u>
Bonte René	1929	34 ^e Linie	Kalken
Claeys André	1934	33 ^e Linie	-
Claeys Gerard	1930	-	-
Claeys Maurice	1929	34 ^e Linie	Kessel
Debaets Richard	1931	34 ^e Linie	-
De Bruyckere Triphon	1929	34 ^e Linie	-
De Cock Jerome	1929	32 ^e Linie	Berlare
De Coeyere Prosper A.	1925	2 ^e Intendancekorps	-
Demeyer Florimond	1929	34 ^e Linie	Kalken
De Rycke Jules Edgard	1931	33 ^e Linie	-
De Vogelaere Urbain	1931	34 ^e Linie	-
De Vusser Edmondus	1928	32 ^e Linie	Berlare
Foré Achiël	1931	34 ^e Linie	Beverlo
Foré Alfons	1929	34 ^e Linie	Kalken
Foré Jules	1929	34 ^e Linie	Kalken
Ginneberge Alfons	1931	33 ^e Linie	-
Gobeyn André	1929	34 ^e Linie	Kalken
Gobeyn Henri	1931	33 ^e Linie	-
Hermie Gerard Emiel	1931	3 ^e Linie	-
Matthys Omer	1929	34 ^e Linie	Beverlo
Meire Bertrand	1931	34 ^e Linie	-
Plasschaert Julien	1929	32 ^e Linie	-
Potvliege Cyriel	1929	34 ^e Linie	Beverlo
Sesselle Andreas	1929	34 ^e Linie	-
Standaert August	1929	34 ^e Linie	-
Steyaert Arsenius	1938	Transmissietroepen	Tielen
Van den Bossche Richard	1930	32 ^e Linie	-
Van Haele Omer (sgt) *	1929	33 ^e Linie	Aalst
Van Hoorebeke Marcel	1930	34 ^e Linie	-
Van Leeuwe Jozef	1931	33 ^e Linie	-
Van Waetermeulen René	1930	34 ^e Linie	-
Willems Herman	1930	34 ^e Linie	-

Het Intendancekorps stond in voor de bevoorrading van de troepen.

* Soldaat Omer Van Haele werd al op 10 oktober gemobiliseerd.

Zegel van de Belgische legerpost.

Bruges — Caserne Poermolen - 4e Régiment de Ligne.

De kazerne in Brugge 4de Linie.

De kazerne Cavalerie Langestraat in Brugge.

De Sint-Pieterskazerne in Gent.

Vraag en antwoord voor soldaten

Vele vragen werden gesteld zoals: *'Als een gemobiliseerde soldaat bij een burger sliep, kreeg die burger daarvoor een vergoeding van 11,50 fr. (eten en slapen). Een soldaat vroeg zich af of hij zelf geen recht had op deze vergoeding, als hij in verlof ging'.*

Een ander soldaat had zo juist zijn soldatentermijn van 17 maanden volbracht en vroeg zich af wanneer hij recht had op de mobilisatievergoeding. Waar mogelijk werd een bevredigend antwoord gegeven.

Kermis in Kleit

Deze kermis werd door vele jonge mannen uit de streek bijgewoond, maar nu was dat anders. Men schreef: *'Kermis in volle mobilisatietijd, geen programma natuurlijk. De foorkramers hebben niettemin Kleit gevonden en er staat 't een en ander op het plein. Zooals overal zijn hier ook vele soldaten binnengeropen en dit zal aan de kermis wel een krak geven, immers, het jonge volk is weg'.*

Retraite voor de militanen van 1940

In het Retraitenhuis in Gent gaf men een retraite met speciale oefeningen van 25 tot 27 november, van zaterdagavond tot maandagnamiddag. De verblijfkosten waren 15 fr. per dag.

Gebruik van de sirene voor de Passieve Luchtbescherming

Voortaan was het verboden nog een sirene te gebruiken in fabrieken of werkhuizen. Alleen de Passieve Luchtbescherming kon dat nog gebruiken om de bevolking te waarschuwen voor een dreigende luchtaanval.

Enkele vreemdelingen huurden een huis in Maldegem

In Maldegem werden enkele leegstaande huizen gehuurd door inwoners uit Verviers en Mechelen. De bedoeling was dat ze hun meubelen zouden overbrengen in geval van nood. De reden was dat inwoners van steden vreesden dat ze meer kans maakten om gebombardeerd te worden. Maldegem werd dus als een veiliger plaats beschouwd.

't Getrouwe Maldegheem werd gaarne gelezen door de soldaten

De soldaten uit de streek kregen het weekblad 't Getrouwe toegestuurd. Uit de reacties van de soldaten bleek dat het weekblad niet alleen door de soldaten van de streek werd gelezen, maar dat het van hand tot hand ging, tot bij de officieren toe. 't Getrouwe werd aan 5 000 soldaten uit Oost- en West-Vlaanderen gezonden

Een vreemd vliegtuig over Adegem

't Getrouwe van 19 november maakte melding van een vliegtuig boven het Meetjesland, dat aangevallen werd door plaatselijk afweergeschut. Een schrapnel kwam zo terecht in de Weide in Adegem, op een stuk land van Kamiel De Busscher, gelegen op slechts een tiental meter van de woning van René De Vendt. Een ander stuk schrapnel viel in de buurt. De mensen waren nieuwsgierig, kwamen naar buiten en realiseerden zich niet dat ze groot gevaar liepen als het afweergeschut in werking trad.

Barakken voor de soldaten

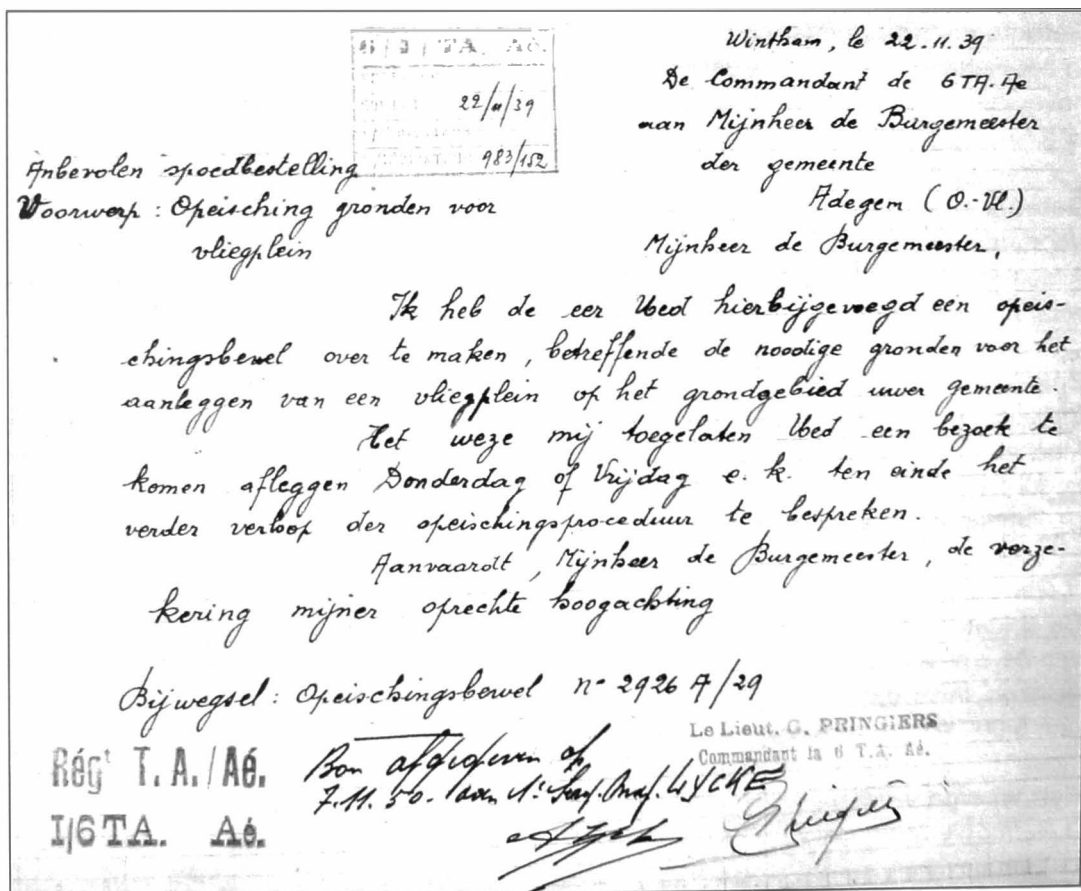
Eind november waren er van de 1 840 bestelde barakken 601 geleverd. Het tempo van de leveringen zou worden opgevoerd, daar de winter in aantocht was.

21. DE AANLEG VAN HET VLEGVELD VAN ADEGEM - MALDEGEM

Het Belgisch leger ging eind 1939 over tot de aanleg van 31 hulpterreinen of oorlogsvliegvelden, gespreid over gans België.

Luitenant G. Pringiers, bevelhebber van het 6de T.A. Aë, liet op 22 november 1939 per brief weten aan de burgemeester van Adegem dat gronden werden opgeëist voor een vliegveld in Adegem. Hij stelde aan burgemeester Leopold Van Waetermeulen voor om deze zaak te komen bespreken ten einde het verloop van de procedure voor de opëisingen vast te leggen. Een proces-verbaal van huurovereenkomst met de particuliere bezitters van de eigendommen werd opgesteld d.d. 27 november 1939. Men mag aannemen dat vanaf deze datum de gronden effectief ter beschikking waren voor de aanleg van het vliegveld.

Het vliegveld, in de volksmond *vliegplein* genoemd, was in elk geval klaar in mei 1940 en werd gebruikt bij het uitbreken van de oorlog.

De opgeëiste gronden behoorden toe aan de volgende eigenaars: Vereecke-Sierens (Sint-Laureins), Verstrynge-De Sutter (Gent), kinderen De Prest, C.O.O. Brugge, Van Wassenhove-Van Praet (Maldegem), Leonie Verstrynge en Dauwe-Verstrynge (Eeklo), C.O.O. Maldegem, Theo Raeman, Karel Roels (Maldegem), Roels-Dhooge (Maldegem), Gaston Pauwels-Sierens (Moerkerke), Adolf De Candt (Maldegem), kinderen Matthys-Vyncke, Maria Goethals en Adolf Bataille (Brussel).

22. MOBILISATIE IN ADEGEM IN NOVEMBER EN DECEMBER 1939

De volgende soldaten werden gemobiliseerd:

- 8 november: Canatus Coppens en Octaaf Van de Keere.
- 17 november: Marcel Caboor en Jozef Tuypens.
- 22 november of iets vroeger: Jules Nisol (kunstenaar).
- 30 november: Georges De Pauw.
- 1 december: August De Vos, Amaat Lootens en Raymond Van de Geuchte.

<u>Naam gemobiliseerde soldaat</u>	<u>Klas</u>	<u>Regiment / groep</u>	<u>Plaats mobilisatie</u>
Caboor Marcel	1926	Hulptroepen	Asse
Coppens Canatus	1927	Legerhulptroepen	-
De Pauw Georges	1938	Artillerieschool	Brasschaat
De Vos August Jozef	1936	-	Brugge
Lootens Amaat	1932	18° Linie	-
Nisol Jules	1930	35° Linie	-
Tuypens Jozef	1927	Hulptroepen	Asse
Van de Geuchte Raymond	1928	2° Vervoerkorps	Gent
Van de Keere Octaaf	1930	2° Intendancekorps	-

Op 8 december werden nog eens negen soldaten gemobiliseerd en op 29 december als allerlaatste van het jaar 1939 Maurice Astère Boute. Ziehier hun namen:

<u>Naam gemobiliseerde soldaat</u>	<u>Klas</u>	<u>Regiment / groep</u>	<u>Plaats mobilisatie</u>
Boute Maurice Astère	1938	3° Artillerie	-
Declercq Remi	1928	34° Linie	-
De Coninck Alfons	1928	24° Linie	Brugge
De Meyer Hendrik	1928	22° Linie	-
De Meyere Herman	1932	9° Linie	Brussel
De Prest Herman	1928	22° Linie	-
Joos Hieronymus	1932	24° Linie	-
Neyt Carlos	1928	24° Linie	-
Notteboom Mauritius	1931	4° Artillerie	-
Van de Velde Richard	1931	16° Linie	-

Het Werk van de Soldaat in Adegem

Om de noden van de gemobiliseerde soldaten en hun familie te lenigen werd een plaatselijke vereniging Het werk van de Soldaat opgericht. Deze vereniging kreeg van de gemeenteraad d.d. 4 januari 1940 voor 1940 een toelage van 125 frank per maand.

23. NIEUWS UIT 'T GETROUWE MALDEGHEM VAN DECEMBER 1939

Een prijskamp voor de mooiste soldatenbrief

't Getrouwe kreeg veel brieven van soldaten en men wilde de schrijvers aanmoedigen door een prijskamp in te richten. Elke week zouden de twee mooiste brieven gekozen worden, gepubliceerd en beloond met een boek. Het verhaal mocht echter niet langer zijn dan een halve kolom.

„'t Getrouwe Maldeghem,,

wordt deze week gezonden aan

5000

gemobiliseerden. uit de beide Vlaanders

Soldatenbrieven.

Prijskamp voor de Gemobiliseerde.

Elke week ontvangt „'t Getrouwe“ een heele reeks brieven van wederopgeroepen soldaten, die een stukje van den langen tijd besteden om even hun hart te luchten. In bijna al die brieven hoort men een hart spreken, en menig schrijven zou kunnen uitgroeten tot een schoone gevoelsuiting, als de steller er meer zorg en meer tijd wilde aan besteden.

We hebben daarom besloten de schrijvers van soldatenbrieven aan te moedigen. We schrijven daarom een bestendigen prijskamp uit :

IEDERE WEEK ZULLEN WE EEN BOEK SCHENKEN AAN DE SCHRIJVERS VAN DE 2 SCHOONSTE SOLDATENBRIEVEN OF VAN DE MOOISTE VERHALEN (DOOR EEN WEDEROPGEROEPENE GESCHREVEN), DIE ONS VOOR DEN DINSDAG BEREIKEN. WE LEGGEN ER ECHTER DEN NADruk OP DAT HET ONS ONMOGELIJK ZAL ZIJN BRIEVEN OF VERHALEN OP TE NEMEN DIE LANGER ZIJN DAN EEN HALVE KOLOM.

Het Nieuwjaarsgeschenk voor den Maldegemschen Soldaat.

Dezen Zondag voormiddag en Nieuwjaarsdag voormiddag van 9 tot 12 uur mag men het Nieuwjaarsgeschenk afhalen in het secretariaat van den Schouwburg. Mogen erom komen de opgeroepene soldaat zelf, ouders, vrouw, broer of zuster.

De uitdeeling zal in den Schouwburg verzorgd zijn door leden van het Werk voor het Pakket van den Soldaat. (Rijksmiddelb. School).

Te Donk worde het geschenk afgehaald in de gemeenteschool bij Meester De Sutter.

Te Kleit bij Kamiel De Baets.

Men zorge dus het geschenk af te halen op dezen Zondag- of Maandagvoormiddag.

Een extravergoeding voor de zeventienmaanders

Er waren niet alleen gemobiliseerde soldaten, maar ook soldaten die hun normale legerdienst deden van 17 maanden, de *zeventienmaanders* genoemd. Vroeger werden deze soldaten na hun legerdienst voor onbepaalde tijd in verlof gestuurd, maar nu kon dat niet. Ze moesten verder in het leger blijven, maar nu als gewone gemobiliseerde soldaat. Om het leed wat te verzachten voor deze jonge mannen, besloot men hen een eenmalige premie te geven van 500 frank. Daarna kregen ze de normale mobilisatievergoeding ('t *Getrouwe* 3 december 1939).

Een briefje van Gerard De Waele uit Adegem

'Geachte Heer De Lille'

Ik moet U ten zeerste danken voor 't Getrouwe, dat ik nu wekelijks ontvang. Ik lig hier ergens in België en het is telkens den Maandagmiddag dat ik uw blad ontvang, terwijl het voor brieven 3 a 4 dagen duurt, vooraleer ze ter bestemming zijn.

Geachte Heer, ik heb zoojuist uw blad ontvangen en ik heb zelfs nog den tijd niet om het te lezen, daar de andere soldaten, ook allen uit de Vlaanders, het mij uit de handen halen, en zoo gaat het hier zijn gang, van hand tot hand, totdat iedereen het gelezen heeft. Daarom, Mijnheer, vraag ik U om mij voort uw blad te sturen, omdat eenieder het hier zoo gaarne leest, zelfs de burgers waar we gelogeed zijn. De Waele Gerard'

Uitbetaling huurgeld voor opgeëiste goederen

De Rijksontvanger betaalde op zaterdag 2 december 1939 de huurgelden uit, verschuldigd aan de personen die een paard of auto hadden afgestaan aan het leger.

Verlof wegens familiegebeurtenissen

Een gemobiliseerde soldaat kreeg nu vijf extra-dagen verlof bij de bevalling van zijn vrouw. Maar als zijn vader of zijn moeder stierf, of zelfs een eigen kind of vrouw, kon hij geen extra-verlof krijgen. Zijn commandant kende hem wel verlof toe, maar dat werd afgetrokken van zijn normaal verlof. Dat was een onrechtvaardige situatie en aan de minister van Landsverdediging werd gevraagd, deze ongelijkheid op te heffen.

Film in de feestzaal D'havé in Adegem

Op zondag 10 december om zes uur werd *een allerprachtigst programma afgerold.*

Het program was als volgt:

- 1. Vlaamsch gesproken dagblad.*
- 2. Op den drempel van het leven, met de drie kinderartiesten Freddie Bartholomew, Jackie Cooper en Mickey Rooney. Daarna: Poos.*
- 3. De groote film, Hawai, het land der liefde met het wonderzangertje Bobby Breen.*

Spreekbeurt over het Jodenvraagstuk in de zaal Boels in Adegem

Op zondag 10 december om half zes hield Jan Boon voor het Davidsfonds een interessante spreekbeurt over *het eeuwig-actueele Jodenvraagstuk*. Men hoopte dat alle Davidsfondsleden en medeburgers de gevierde spreker wilden horen. Tussendoor trad een knapenkoor op met zang en declamatie. Men verwachtte dat iedereen deze jonge Adegemse gasten aan het werk wou zien.

In Maldegem verzamelde men bedden voor de soldaten

Er kwam een oproep om al wie een bed te veel had, in hout of in ijzer, het te brengen naar

de Schouwburg. Het bed bleef eigendom van de bringer en hij verrichtte aldus een menslievend werk voor de soldaten (*'t Getrouwe* 17 december 1939).

De opgevorderde rijwielen dienden definitief afgestaan

Op 7 december verscheen er in het staatsblad een ministerieel besluit met de volgende mededeling: *'De sedert 26 Augustus en met inbegrip van dien datum in huur opgeëischte rijwielen, worden in eigendom opgeëischt'*. De betaling van de vergoeding diende door tussenkomst van het gemeentebestuur te gebeuren.

Cinema in de feestzaal D'havé in Adegem

Op 24 december werd er een prachtige voorstelling gegeven om 6 uur in de namiddag. *'Allen erheen, er zal hartelijk gelachen worden'*, schreef men in *'t Getrouwe*.

Aantal gedomobiliseerde soldaten tot 31 december 1939

Niet elke gemobiliseerde soldaat werd aanvaard. Van eind augustus tot eind december waren er 51 500 soldaten die naar hun haardstede mochten terugkeren. Van dat aantal waren er 17 000 voorlopig medisch ongeschikt, 5 300 definitief medisch ongeschikt en 29 900 mochten voorlopig naar huis of hadden uitstel gekregen.

24. MILITAIRE SITUATIE BEGIN 1940

Op 10 januari 1940 maakte een Duits vliegtuig een noodlanding in Maasmechelen en zo kwam men te weten dat Duitsland aanvalsplannen klaar had tegen België. Men maakte de gegevens over aan Frankrijk en Groot-Brittannië, maar men ging niet in op hun aanbod om hulp te verlenen. De Belgische ambassadeur burggraaf Jacques Davignon kreeg in Berlijn bijzondere inlichtingen, waaruit bleek dat een Duitse aanval op 15 januari gepland was. Het gevolg was dat fase D van de mobilisatie in gang werd gezet.

DUITSCH VLIEGTUIG TE MECHELEN AAN MAAS.

Een Duitse eenmotorige eendekker die boven ons grondgebied verdwaald was en een motordefekt had, voerde te Mechelen-aan-Maas een noodlanding uit.

De twee officieren, aan boord van het vliegtuig, zijn ongedeerd.

Het toestel en de bemanning werden geïnterneerd.

Bij de landing kwam het vliegtuig tegen een haag terecht, waar het bleef steken. De wielen waren afgerukt. Soldaten, die in de streek de wacht hielden, hadden het vliegtuig bij zijn landing gevolgd en waren weldra ter plaatse. Twee Duitse officieren waren inmiddels uit het toestel gestapt. Een hunner vluchtte weg, vroeg aan een houtakker een stekje met het doel papieren te verbranden. De soldaten lieten hem daartoe echter de kans niet. Zij kwamen ten andere ook in het bezit van de papieren, welke slechts weinig beschadigd zijn.

Verslag uit *'t Getrouwe* Maldegheem.

25. MOBILISATIE IN ADEGEM OP 14 JANUARI 1940: FASE D

René Pauwels was de eerste soldaat in 1940, opgeroepen op 5 januari 1940.

Naar aanleiding van de dreiging uit Duitsland werden op 14 januari 1940 nog een hele reeks soldaten opgeroepen. De Duitse aanval ging echter niet door en op 15 januari werd het alarm afgeblazen. Ziehier de namen van de gemobiliseerde soldaten:

<u>Naam gemobiliseerde soldaat</u>	<u>Klas</u>	<u>Regiment / groep</u>	<u>Plaats mobilisatie</u>
Beelaert Armand	1923	V & I Wachters *	-
Blomme Maurice	1925	V & I Wachters	-
Bonte Richard Aloïs	1925	V & I Wachters	-
Borgonjon Florent	1926	2° Genie	-
Borgonjon Hector	1922	V & I Wachters	-
Cockheydt Raymond	1922	Werfbureel Brugge	-
Coopman Achiël	1925	V & I Wachters	-
Dauwens Maurice	1924	V & I Wachters	-
Ginneberge Oscar	1915/19	2° Intendancekorps	Brugge
Hermie Clement	1922	V & I Wachters	-
Mussche Marcel	1927	Hulptroepen	Borsbeek
Pauwels René	-	Vervoerkorps	-
Ryckaert René	1922	V & I Wachters	-
Sesselle Herman	1924	Legerdepot 1	-
Van de Walle Edmond	1922	Werfbureel Brugge	-
Van den Bossche Oscar	1922	Werfbureel Brugge	-
Van Kerschaever Camille	1922	V & I Wachters	-
Van Oost Maurice	1922	V & I Wachters	-

* V & I Wachters = Verkeers- en Inrichtingswachters

26. MOBILISATIE IN ADEGEM OP 19 FEBRUARI 1940: FASE D

Ook in februari 1940 werden er nog soldaten opgeroepen. Op het overzicht van de oproepingsbriefjes kon men vaststellen dat ze afgeleverd waren op 19 februari en dat de soldaten moesten binnen zijn op 22 februari. Deze nieuwe lichter gemobiliseerde soldaten werden naar een legerdepot gestuurd, want ze waren allen van de oudste klassen.

De bovengrens om gemobiliseerd te worden was 45 jaar en de oudste Emile Van Vooren was van het jaar 1896, dus ca. 44 jaar. Het aantal soldaten van oudere leeftijd was beperkt, ook al omdat ze doorgaans al een aantal kinderen hadden en dus niet meer konden gemobiliseerd worden.

<u>Naam gemobiliseerde soldaat</u>	<u>Klas</u>	<u>Regiment / groep</u>	<u>Plaats mobilisatie</u>
Borgonjon Maurice	1917/19	Legerdepot 2	-
Borgonjon Maurice	1918/19	Legerdepot 2	-
Claeys Michel	1923	Legerdepot 2	-
Coppens Achiël	1920	Legerdepot 2	-
Crul Aloïs	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
De Jaeger Prudent	1921	Legerdepot 2	-

De Lille Richard	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
Ginneberge Jules	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
Heyneman Gustaaf	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
Longueville René	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
Maebe Maurits	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
Pauwels Alfons	1920	Legerdepot 2	Hemiksem
Pauwels Cyriel	1925	Legerdepot 2	-
Schynvinck Alfons	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
Thuis Richard	1928	24 ^e Linie	-
Van de Velde Gerard	1927	15 ^e Linie	-
Van de Walle Gerard	1928	24 ^e Linie	-
Van Vooren Emile	1916/19	Legerdepot 2	Hemiksem
Verbeke Maurice	1923	Legerdepot 2	Hemiksem
Vermeire Raymond	1920	Legerdepot 2	Hemiksem
Verniest Marcel	1923	Legerdepot 2	Hemiksem
Wille Maurits	1928	24 ^e Linie	-

Klas 1916/1919 betekende dat men van de lichte 1916 was, maar dat men door de oorlogsomstandigheden slechts zijn legerdienst deed in 1919.

Bivakmutsen breien voor de soldaten

De B.J.B.-meisjes van Oostwinkel breiden begin 1940 bivakmutsen voor hun soldaten. In februari 1940 werd daarvoor door de Boerenbond van Oostwinkel 216 frank betaald aan juffrouw Yvonne De Smet, voorzitter van de B.J.B., wonende op Veldekens in Adegem. Volgens Julien De Kesel was het een zeer koude winter en de bivakmutsen kwamen goed van pas.

27. OPGEROEPEN SOLDATEN IN APRIL 1940

Soldaat Theophiel Schelstraete was al opgeroepen vanaf 17 maart of vroeger, maar op 29 april 1940 werden er nog eens drie gemobiliseerd. Ziehier de namen :

<u>Naam gemobiliseerde soldaat</u>	<u>Klas</u>	<u>Regiment / groep</u>	<u>Plaats mobilisatie</u>
Bracke Acadius	1915/19	V & I Wachters	-
Praet Raymond Joseph	1920	V & I Wachters	-
Schelstraete Theophiel	1924	Geneesk. Korps	-
Van Hecke Richard	1915/19	V & I Wachters	-

28. NIEUWS UIT 'T GETROUWE VAN JANUARI TOT MEI 1940

Een zeer koude winter

Het was een zeer koude winter en de vorst sneed door merg en been. Het kwik daalde midden januari onder de -10°C in Vlaanderen, op sommige plaatsen tot -15°C. Overal waren er ijsgladde wegen en een grijze lucht. Geen weer dus om op een primitieve manier gehuisvest te zijn. Eind januari begon het te dooien, maar midden februari begon het terug te vriezen. De kanalen waren dichtgevroren en de aanvoer van kolen per schip kwam in het gedrang.

Het leven ging verder ...

De verkoop van auto's was nu helemaal stilgevallen, want de opgeëiste waren nog niet betaald. De Memlingtentoonstelling in Brugge was een groot succes en trok niet minder dan 72 000 bezoekers en leverde een winst op van 300 000 frank.

Het ontspanningsleven ging wat sport betreft zoveel mogelijk verder zoals vroeger. In het Antwerps sportpaleis was er nog altijd veel volk om Poeske Scherens te zien winnen in de sprint en in de Gentse velodroom won Karel Kaers in een koers achter motoren.

Uitdeling honingkoek en bedeling van soep in Maldegem

In de kerstperiode werd eigen kunst uit eigen dorp opgevoerd en er was de verrassende film 'Zingende Jeugd' in de Schouwburg. Op Nieuwjaarsdag werd 634 kg honingkoek uitgedeeld aan de families van de gemobiliseerde soldaten.

In de tweede week van januari liet het schepencollege samen met de COO (Commissie van de Openbare Onderstand) soep bedelen in de Schouwburg. Deze plaats was nu vrij van soldaten en later zou men bedelen in een *halle* op de Markt, maar deze moest nog opgetrokken worden. Ook in Kleit en Donk werd er soep bedeed.

Goed nieuws voor de vaders van 3 kinderen

Vaders van 4 kinderen waren nu allemaal thuis en men voorzag dat de vaders van 3 kinderen ook naar huis mochten komen.

Wie zich bij de Burgerwacht aansloot, werd niet gemobiliseerd. In 't *Getrouwe* merkte men schamper op dat vele vaderlanders in vredestand zich aansloten bij de Burgerwacht, uitsluitend om hun vaderland niet te moeten dienen.

Dagblad Volk en Staat verboden

Het *Vlaamsch Nationaal Dagblad Volk en Staat* werd verboden van 17 januari tot 27 februari. Volgens een toelichting van minister Vanderpoorten in de Kamer waren de artikelen schadelijk voor de geest en de tucht in het leger. VNV-leider Staf De Clercq beweerde ook dat het groot alarm in januari opgezet spel was van de Belgische legerleiding.

De mobilisatiekosten bedroegen dagelijks 17 000 000 frank

Begin februari maakte men in 't *Getrouwe* een afrekening van de kosten voor Maldegem. In Maldegem woonden er ongeveer 12 000 inwoners en sinds het begin van de mobilisatie had men al 775 194 frank uitbetaald. De kosten voor januari zouden wellicht 230 000 frank bedragen, een verhoging vooral te wijten aan het binnenroepen van nieuwe soldaten. Dat bedrag diende nog verhoogd met 250 000 frank werklozensteun (ook verhoogd door de strenge winter). Dat betekende dat voor januari een bedrag van 480 000 frank moest betaald worden in Maldegem of ongeveer 15 500 frank per dag.

Het mobiliseren van 8 000 werklozen

De kabinetsraad besliste midden januari om 8 000 werklozen te mobiliseren, die uiteraard vroeger al soldaat geweest waren. Door deze maatregel was het mogelijk om 7 500 vaders van minstens drie kinderen van mobilisatie vrij te stellen. De winst was dubbel: enerzijds moest men minder werklozensteun uitkeren en anderzijds leverden de vrijgekomen gezinshoofden hun bijdrage aan de verbetering van de economie.

Werklozen met drie kinderen ten laste konden van mobilisatie ontslagen worden als ze een bewijs konden voorleggen dat ze opnieuw werk hadden. Dit bewijs diende door de werkgever afgeleverd en mede ondertekend door de commandant van de Rijkswacht.

ADEGEM

-

DAVIDSFONDS

Luisterrijke Feestavond

Voordracht - Zang - Declamatie

**Op Zondag 21 Januari 1940, om 5,30 ure
in de zaal L. BOELS**

**Buitengewoon boeiende en karakteristieke Voordracht over
GUIDO GEZELLE**

door Eerw. PATER VICTORIANUS, Minderbroeder (Antwerpen)

Pater Victorianus, de zoo gunstig vermaarde en pittige volkspredikant, komt ons vertellen over G. Gezelle!

Geen algemeene gegevens, maar interessante en weinig gekende bijzonderheden komt hij ons vertellen over onzen fijnsten en meest oorspronkelijken Vlaamschen Kunstenaar, aan wien alles, het groote en het kleine, even lief schéén! "de rusteloze wind, de waterdruppel waar het licht in speelt, een trosje kersen schommelend in den wind, wilgen in hun voorname stille pracht van grijs en groen met het zonlicht er op en de ziggende vogels er in, het ruischend riet, een drinkende vogel, een schrijverken op het water, ..

Rhythmische uitbeelding van liederen, zang en declamatie door den plaatselijken Vlaamschen Meisjesgroep en door de Adegemsche jeugd zullen deze voordracht opluisteren.

Niemand mag dezen feestavond missen en iedereen is welkom!

Inkomgeld : Leden : 1 fr.

Niet-leden : 2 fr.

HET BESTUUR :

De Voorzitter,
Dr R. DU CAJU.

De Eerevoorzitter
Z. E. H. R. KOCHUYT.
pastoor.

De Ondervoorzitter,
Mr G. BONTE.

De Sekretaris,
E. H. U. HAES.

De Bestuursleden : M.M. G. BOES. J. DE KEYZER. PR. DE SMET. L. SAVAT.
K. TRENSON. P. VAN CLEEMPUT.

Het bestuur van het Davidsfonds Adegem bestond uit Rafaël Du Caju (dokter), René Kochuyt (pastoor), Gustaaf Boute (hoofdonderwijzer), Urbain Haes (onderpastoor), Germain Boes (onderwijzer), Jozef De Keyser (kleermaker), Prosper De Smet (gemeentesecretaris), Leopold Savat (handelaar), Kamiel Transon (onderwijzer) en Pieter Van Cleemput (onderwijzer).

Soepbedeling voor schoolkinderen in Maldegem

Eind januari konden de schoolkinderen dagelijks, met uitzondering van de zaterdag, een kom soep komen eten voor de prijs van één frank per week. De soep werd klaargemaakt in de Noordstraat nr. 12 (rechtover het Kasteeltje) en kon daar ook genuttigd worden. De schoolkinderen van Kleit en Donk konden terecht in de plaatselijke gemeenteschool.

Zo weinig Maldegems nieuws in 't Getrouwe Maldeghem

Lezers stelden vast dat er zo weinig Maldegems nieuws stond in 't *Getrouwe Maldeghem*. In 't *Getrouwe* van 4 februari repliceerde men als volgt: *'Wel ja, genoegzame nieuwigheden en achterloop voor de mensen, doch wanneer het troepen of vliegtuigen of vliegpleinen, opeischingen of leveringen betreft van stroo, haver en straks hooi, past het niet dit te melden. Wanneer men bedenkt dat de weerberichten niet eens meer mogen gegeven worden. Voorzichtigheid is nu de moeder van de porcelainwinkel. Men weet niet waar men geen kwaad mee doet.'*

Opgeëiste paarden en motorvoertuigen werden betaald

Een ministerieel besluit d.d. 18 januari 1940 regelde de betaling van de opgeëiste paarden en een ministerieel besluit d.d. 16 februari de betaling van de motorvoertuigen. De al betaalde huur werd afgetrokken van de koopprijs. Met dit geld kon de eigenaar zich nu een nieuw paard of motorvoertuig kopen.

Landbouwverlof voor landbouwers

Begin februari besliste men dat een gemobiliseerde landbouwer of landbouwerszoon recht had op 8 dagen verlof of 16 dagen per twee maand. De commandant van de Rijkswacht moest oordelen of de vraag voor verlof gegrond was.

Maatregelen voor de landbouw

Eind maart liet de legerleiding toe dat manschappen en paarden van het leger ingezet werden bij boeren die erom vroegen. Het bedrijf mocht niet verder liggen dan 6 km van het *kantonnement*. De huurprijs bedroeg per dag 10 fr. per paard en 12 fr. per soldaat. De soldaat mocht daarvan 8 fr. voor zichzelf behouden.

Film in Maldegem

Voor 2 februari (Lichtmis) werd de film *'Jongensstad of mannen worden groof'* geprogrammeerd, een film met Spencer Tracy en Micky Rooney. De film werd voorafgegaan door een blijspel van *het Daghet in het Oosten*.

Overlijden minister Sap uit Beernem

Gustave Sap (lid van de Katholieke Partij) stierf op 19 maart en was toen minister van Economische Zaken en Middenstand. Hij was eigenaar van *De Standaard* en sinds 1937 woonde hij in het kasteel Bloemendale in Beernem. Minister Sap werd op zaterdag 27 maart in Beernem begraven onder grote belangstelling. Hij werd als minister opgevolgd door August De Schrijver.

Film en toneel in Adegem

Op zondagavond 21 januari om 6.30 uur werd in feestzaal D'havé de film *'De Zang der Lente'* getoond, een film vol zang, muziek en liefde, met Jeanette Mac Donald en Nelson Eddy, een film van Metro Goldwyn-Mayer.

GEMEENTE ADEGEM

GROOTE ONTSPANNINGSVOND

TEN VOORDEELE VAN ONZE GEMOBILISEERDE SOLDATEN
gegeven door de oudste en jongste tooneelspelers der Gemeente
IN DE ZAAL LOUIS BOELS

-3p

Zondag 11 Februari 1940.

PROGRAMMA

1ste DEEL.

1. Vóór de vertooning : KLUCHT door A. Goethals en A. De Pré.
 2. POTPOURRI en SOLDATENLIEDEREN
 3. HET MUZIKANTJE
 4. EEN MISVERSTAND
 5. DE BRIEF VAN TRIEN
- { door de Vrouwelijke
Tooneelorganisatie's

2e DEEL

6. HOOGMISPREEK, door Verheecke.
7. HET LOOZE VISSCHERTJE uitgevoerd Boerenjeugd.
WERKT EN STRIJDT
8. DOOP VAN KLEINE JAN, door K. Willems.
9. BEGRAVING VAN JAAK DOOR LOWIE, uitgevoerd door E. Martens.
10. DE MONDEN
HET KATJE BIJ DE KOE uitgevoerd door Boerejeugd.
11. LIEDEREN uitgevoerd door Albert De Vos.
12. DE BLINDE INVALIDE, uitgevoerd door K. Willems.
13. TWEE HONDEN AAN EEN BEEN
pers. : Sauspan - herbergier De Laere Leon
Zoutkeet - herbergier Schijvinck August
Kwispelsteert - boer A. De Keyser
Een politieagent E. Martens

Deuren open om 5 uur. Begin 5.30 uur ZEER STIPT.

PRIJZEN DER PLAATSEN : 1ste rang 5 Fr. 2de rang 3 Fr.
Kaarten te bekomen aan den ingang.

Op Zaterdag 10 Februari om 2 uur ALGEMEENE HERHALING voor de
schoolkinderen aan den inkomprijs van 1 Fr.

GEACHTE MEDEBURGERS.

Al de spelers, heel de medewerking geschiedt gratis uit genegenheid voor onze jongens. Wilt toonen dat ge het waardeert, met het feest door uwe tegenwoordigheid op te luisteren : zóó voelt ons volk EENS.

Drukkerij De Baets. Adegem.

Gemeente ADEGEM.

LUISTERRIJK TOONEELFEEST

Op Zondag 3 Maart 1940

in de zaal D'HAVÉ zal de Tooneelgroep
van de Boerinnenjeugd voor U opvoeren :

1. « Het Offer van een B. J. B. - meisje »

Hartroerend en boeiend tooneelspel in 4 bedrijven
door C. Van Genechten.

Een spel van liefde en van offer !

Rosa, het meisje van den buiten, heeft een betrekking in de lokkende stad, en daar bezwijkt ze voor de vele gevaren. Maria, haar andere zuster en B.J.B.-meisje, offert haar jonge leven in dienst van de Missies, en brengt door haar liefdedaad verdwaalde zus berouwvol bij moeder terug.

Een brok leven van onzen tijd !

2. « Jetje zonder zenuwen ! »

Blijspel in een bedrijf door P. Gerdas.

Er zijn medemenschen die, in bepaalde omstandigheden van hun leven, er twee zien voor één !

Bij ons « Jetje » is het omgekeerd : ze ziet maar één waar er twee zijn ! En vandaar : verrassing op verrassing, zoodat Jetje, die beweert geen zenuwen te hebben, het ten laatste toch nog op de zenuwen krijgt !...

Lachen van 't begin tot het einde !

Kaarten aan 5 en aan 3 frank.

De opbrengst komt gedeeltelijk ten goede aan «Het Pakje van den Soldaat»

Vergeet dus niet :

Zondag 3 Maart

Puik Tooneel - Zang - Declamatie.

Komt allen zien, hooren en genieten !!!

Deuren open om 5 1/2 u. — Begin om 6 u. stipt.

Druk **Gebroeders CAUWELS**, Dorp, ADEGEM

Begrafenis van soldaat August-Jozef Van Vooren in Adegem op woensdag 13 maart 1940.

De Heer ontvangte het offer mijns levens tot heil
en zegen mijner ouders, broër en zusters tot redding
en bevrijding van volk en vadergrond.

† Ter Zaliger Gedachtenis

van Mijnheer

August-Jozef VAN VOOREN

SOLDAAT BIJ DE 6e ARTILLERIE

Zoon van **Camille**

en van **Rosalie-Marie Van Landeshoot**

Geboren te Adegem den 3 Augustus 1919, zeer
godvruchtig overleden te Brussel den 10 Maart 1940,
geholpen door al de Rechten van onze Meeder
de H. Kerk.

Lid van de Boerenjeugd-afdeeling Adegem.

Kristus' leer maakt van de vaderlandsliefde eene
wet; geen volmaakte kristen is hij, die niet een vol-
maakt vaderlander is. (Kard. Mercier.)

Hij werd opgeroepen om Vorst en Land te dienen.
Hij gehoorzaamde... en zou als 'n plichtbeseffende
soldaat elke zending, elke bediening vervullen.

Vandaag vertolken trompet en klaroen uw man-
nenmoed, en gansch het volk groet met hert en ont-
dekten hoofde het stoffelijk overschot waarin 'n
schoone ziel - de uwe - huilde.

Vandaag komen uwe medeburgers in reuzen-
getalle U de hulde brengen van hunne waardeering
en dankbaarheid.

Vaartwel, mijne onvergetelijke Vader en Moeder,
Broër en Zusjes, wat waart ge toch liefderijk
voor mij altijd... en niet min tijdens mijne laatste
levensdagen. De oneindig goede God alleen kan
U loonen naar verdiensten.

Mijne wapenbroeders en medeburgers, we blij-
ven vereenigd in gebed en offer.

H. Jozef, Patroon en Beschermers van onze gou-
wen blijft aan 't hoofd van al dezen die waken aan
de grenzen van ons landeken.

H. Hart van Jezus, ik heb betrouwen in U.

Druk. Gebr. Cauwels, Dorp, Adegem

Op zondag 17 maart 1940 was er toneel in de zaal D'havé door de toneelspelers van Adegem onder leiding van August De Lobel. Deze *bonte-avond* werd gegeven ten voordele van de gemobiliseerde Adegemse soldaten.

Begrafenis van soldaat August Van Vooren in Adegem

Woensdag 13 maart 1940 was er de begrafenis van soldaat August Van Vooren, zoon van Kamiel Van Vooren en Rosalie Van Landschoot. Hij was soldaat bij de 6e Artillerie. Hij was ziek geworden tijdens zijn gewone legerdienst en stierf op 10 maart in het Krijgsgasthuis van Brussel. Hij werd met grote eer in Adegem begraven en de schoolkinderen vormden de erehaag. Een grote menigte woonde de begrafenisplechtigheid bij.

Een gunstmaatregel voor landbouwers en landbouwerszonen

Sinds 8 april mochten sommige boeren of boerenzonen met onbepaald verlof naar huis. Het was wellicht de bedoeling de goede werking van de landbouwbedrijven niet in het gedrang te brengen, want voor de bevoorrading was veel graan en vlees nodig. Deze gunstmaatregel werd bij de overige soldaten slecht onthaald en velen lieten openlijk hun ongenoegen blijken. Het gevolg van deze maatregel was dan ook dat er een aantal soldaten thuis was, toen de oorlog uitbrak op 10 mei 1940.

Noorwegen en Denemarken aangevallen op 9 april door Duitsland

Door de inval van Duitsland in Noorwegen en Denemarken op 9 april, kwam de onrust terug bij de bevolking. In de winkels was het weer drukker dan vroeger. Op 11 april werden de verloven ingetrokken, maar na een week kon de gemobiliseerde soldaat terug in verlof gaan, met de beperking van slechts 2 dagen per maand.

Feest ten voordele van de gemobiliseerde soldaten in Middelburg

Op zondag 14 april werd er een feestavond gegeven met toneel, zang en muziekuitsvoeringen. Er werd ook een tombola gehouden en de prijzen daarvoor konden geleverd worden aan meester Bral of Marcel Leliaert.

Daghet in het Oosten op de radio

Het 'Daghet in het Oosten' uit Maldegem verzorgde een optreden in het NIR in Brussel. Van deze gelegenheid maakten ze gebruik om een stukje van Brussel te zien. Ze maakten een wandeling in hartje Brussel, dronken een koffie in het Vlaams Huis en bezochten de lokalen van de NIR. Na de uitvoering gingen ze even verpozen in de mess van het lager personeel; de mess voor het hoger personeel bleef voor hen gesloten.

Invoering van vleesloze dagen

De veestapel in België was in aantal sterk gedaald en rantsoenering van het vlees was noodzakelijk. Bovendien lag de aanvoer van diepgevroren vlees uit de Verenigde Staten en uit Denemarken nu volledig stil. Dringende maatregelen waren nodig, want het leger verbruikte niet minder dan 5 000 ton vlees per week.

Bij koninklijk besluit van 23 april 1940 was het voortaan verboden om op maandag vlees te kopen, te verkopen of te eten in een inrichting waar drank of eetwaren werden aangeboden, wild en gevogelte uitgezonderd. Het verbod gold niet voor het leger. Maandag 29 april was de eerste vleesloze dag.

Het 'Pakket van de soldaat' in Adegem

Het bestuur van het 'Pakket van de soldaat' deed al het mogelijke om aan het adres te geraken van elke gemobiliseerde soldaat. De reden dat een aantal soldaten hun pakket nog niet gekregen had, was ofwel een gebrek aan een juist adres ofwel was zijn pakket verloren gegaan. Maar de adressen stonden nu stilaan op punt. Men werd wel verzocht elke adreswijziging op tijd door te geven ('t Getrouwe d.d. 28 april 1940).

Boekjes voor de soldaten vanwege het Davidsfonds van Adegem

Het plaatselijke Davidsfonds had reeds een 300-tal boekjes van professor Daels, genaamd '*Voor onze jongens*', doorgestuurd aan de gemobiliseerde en de gewone soldaten. Er ontbraken nog een 25-tal adressen, maar zodra hun adres bekend was zou het boekje opgestuurd worden. Wie zijn boekje binnen de 14 dagen nog niet gekregen had, moest dat melden aan onderpastoor Urbain Haes ('t Getrouwe d.d. 28 april 1940)

Vertoning film *Mijnheerken van Maldegem*

Deze film werd vertoond op maandagavond 29 april 1940 om 8 uur 's avonds in de Schouwburg in Maldegem.

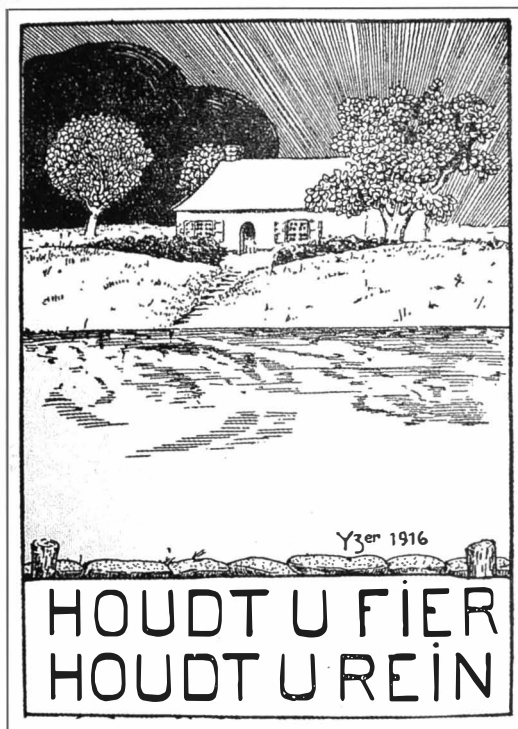
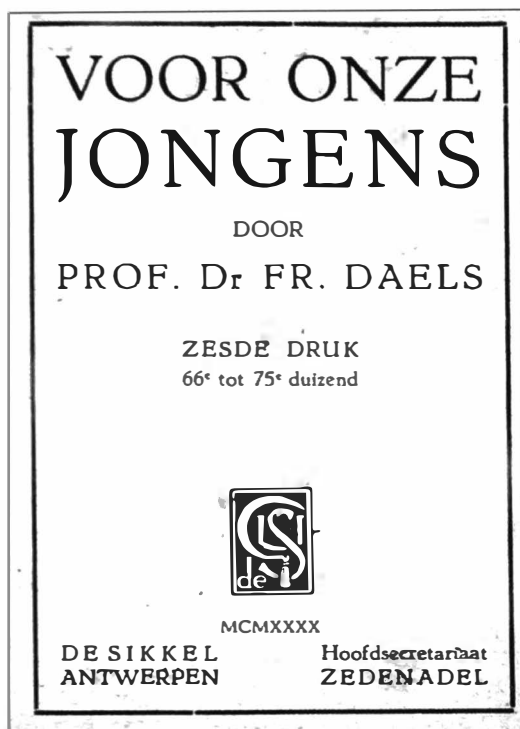
29. DE LAATSTE LICHTING SOLDATEN OP 10 MEI 1940

Op 12 mei liet Baron G. de Borrekens, commandant van een compagnie van de Verkeers- en Inrichtingswachters een lijst geworden van nog eens acht soldaten, die gemobiliseerd waren op de eerste dag van de oorlog. Het waren:

<u>Naam gemobiliseerde soldaat</u>	<u>Klas</u>	<u>Regiment / groep</u>	<u>Plaats mobilisatie</u>
De Vlieger August	1925	V & I Wachters	-
Huyghe Jules	1925	V & I Wachters	-
Maenhout Alfons	1925	V & I Wachters	-
Matthys Achille	1925	V & I Wachters	-
Sesselle Maurice Jozef	1925	V & I Wachters	-
Standaert André	1925	V & I Wachters	-
Van Poecke Cyriel	1925	V & I Wachters	-
Verbeke Raymond	1925	V & I Wachters	-

30. WIE WAS ER NOG GEMOBILISEERD?

Voor wat de namen betreft van de gemobiliseerde soldaten werd gebruik gemaakt van het gemeentelijk archief, waar de originele lijsten van de gemobiliseerde soldaten zijn bewaard. Maar uit andere bronnen zoals betaling van de militievergoeding bleek dat er toch nog soldaten waren, die niet op deze lijsten voorkwamen. Een reden kan zijn dat de soldaat op het ogenblik van de mobilisatie in een andere gemeente verbleef of dat een lijst verloren is gegaan. Alleen van Richard De Caluwé is bekend dat hij gemobiliseerd was vanaf 6 september 1939.

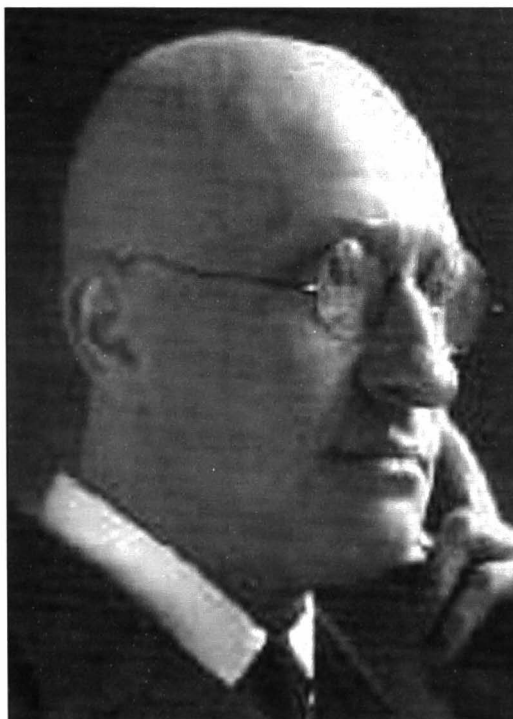

Het Davidsfonds van Adegem zond aan elke gemobiliseerde soldaat het boekje 'Voor onze jongens'. Eind april 1940 waren er al meer dan 300 boekjes verdeeld. De verantwoordelijke voor de bedeling was onderpastoor Urbain Haes.

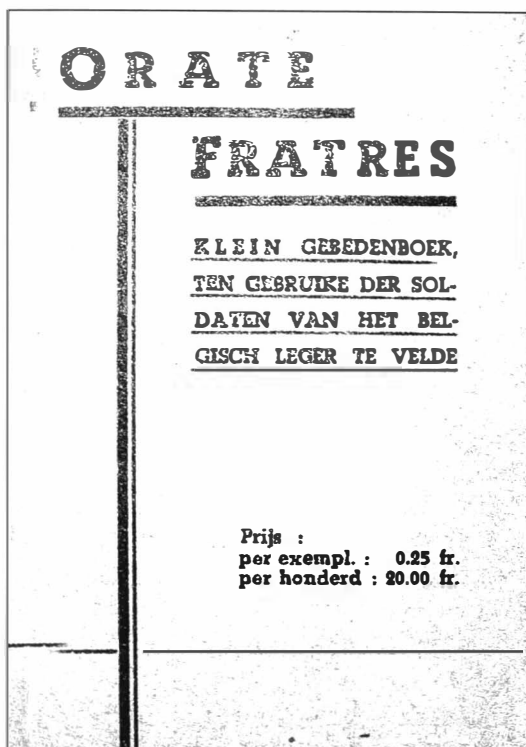
De tekening draagt als datering 'Yser 1916' en is vermoedelijk van Joe English.

Onderpastoor Urbain Haes

Prof. Paul Daels

Klein gebedenboekje voor gebruik door de Belgische soldaat.

'Het Liederboek van den Belgischen soldaat'.

4

Kind'ren, moeders, juichen mede
Door de goedheid wijs geleid :
Heil den Vorst van vrijheid, vrede,
Die de welvaart mild verspreidt.
Samen werken, blij van zinnen,
Vorst en volk in liefde band;
Door het Vaderland te minnen,
Glanst hun roem de wereld rond !

KONING ALBERT (1)

VEUSKENS TH. QUOIDBACH

Moderato

In het vlammenlicht van zijn glo - rie als een
god in den gou - de - nen gloed, Zal bij
gaan door de groo - te his - to - rie In den
hei - li - gen dap - pe - ren stoet, In den
hei - li - gen dap - pe - ren stoet !

2

Hij de moedige, machtige Koning,
De eenvoudige dappere held,
Die des vijands bloed-striemende hooning (2)
Met zijn edelen hoogmoed vergeldt. (bis)

(1) Geschreven aan het Yzerfront in December 1914. Uit de « Vlaam-
sche Stem » aan den Yzer 18 April 1916.
(2) Hooning voor hoon.

3

In den brulenden wind der gevechten
Rijst zijn reuzige heldenfiguur :
't Is de Koning die kampt voor zijn rechten
In het maaiende moordende vuur. (bis)

4

't Was de Koning, die schreed door de velden
Na den grimmigen grommenden slag,
Langs de hoopen van slapende helden,
Waar zoo menig jong leven bij lag. (bis)

5

't Was de Koning die bad daar en weende
Voor die lagen in 't eenzame veld,
Die zijn steunende hulp verleende
Aan zoo menigen bloedenden held. (bis)

6

In het vlammende licht van zijn glorie,
Als een god in den gouden gloed,
Zal hij gaan door de groote historie
In den heiligen dapperen stoet ! (bis)

KONINGIN DER BELGEN (1)

W. TH. VAN SOËST E. HULLEBROECK

Zeer innig

Ko - ningin der Bel - gen Teer - be - min - de vrouw,
't Pand van on - zo har - ten, Zij ons' lief - de trouw.
Deel in on - ze vreug - de, Deel in on - ze smart
En geel den eer - gen Van het Bel - gen - hart !

(1) Met bijzondere toelating.

Voor de volledigheid volgen hier hun namen:

<u>Naam gemobiliseerde soldaat</u>	<u>Klas</u>	<u>Regiment/ eenheid</u>	<u>Plaats mobilisatie</u>
De Caluwé Richard	-	8 ^e Artillerie	-
De Clerck Renatus	1929	Legerdepot 1	Aalst
De Meyere Florimond	1929	4 ^e Linie	-
De Sutter Cyriel	1929	Legerdepot1	Aalst
Francois Omer	1932	4 ^e Linie	-
Joos Urbaan	1932	Pontoniers	-
Lootens Oscar	1932	9 ^e Linie	-
Nuyt Henri	-	Rijkswacht	-
Schelstraete René	1930	4 ^e Linie	-

31. DE TWEEDE WERELDOORLOG BEGON OP 10 MEI 1940

Een zeker aantal soldaten was in verlof op 10 mei, vooral landbouwers of landbouwerszonen. De in verlof zijnde soldaten werden verzocht zo snel mogelijk hun standplaats te vervoegen.

Het Belgisch leger was in grote lijnen klaar voor de strijd. Het had ca. 600 000 manschappen, een groot leger voor zo een klein land. Het veldleger bestond uit 18 infanteriedivisies, twee divisies Ardense Jagers en twee Gemotoriseerde Divisies. De cavalerie was grotendeels gemotoriseerd. Het leger kon ook beschikken over 250-tal lichte tanks (Nederland bezat geen enkele). Bovendien beschikte het Belgische leger nog over 78 000 fietsen, 11 000 motorfietsen en sidecars en 42 000 paarden. De luchtmacht was niet sterk uitgebouwd, want ze beschikte slechts over 184 vliegtuigen, die echter niet allemaal operationeel waren. Bijkomend nadeel was dat de piloten geen gevechtservaring hadden.

Op dinsdag 7 mei had Nederland de algemene mobilisatie afgekondigd, maar België wachtte nog even af. Er was al zo dikwijls vals alarm geweest, zodat men dacht dat het nu ook wel zou voorbijgaan.

Op donderdag 9 mei 1940 kwam er opnieuw een verwittiging van de Belgische diplomaat Georges Goethals uit Berlijn, dat een aanval nakend was. Hij wist zelfs om 11.30 uur 's avonds te melden via een codebericht dat de aanval gepland was voor 's anderendaags 10 mei. Een half uur later werd het leger in staat van alarm gebracht.

Staat van Beleg en algemeene Mobilisatie

ALLE VERLOFGANGERS TERUGGEROEPEN

Belga deelt mede dat de regering de algemeene mobilisatie heeft gelast en den staat van beleg heeft uitgeroepen.

Alle verlofgangers worden door de legeroverheid teruggeroepen. Zij moeten zich onmiddellijk bij hun eenheid vervoegen.

De staat van beleg heeft tot gevolg dat alle politiezag wordt overgedragen aan de militaire overheid.

Fase E of de algemene mobilisatie trad in werking. Men schat dat slechts één op vier van de gemobiliseerde soldaten effectief aanwezig was tijdens de laatste weken van de mobilisatie. Veel soldaten waren op 10 mei in verlof en ze werden verzocht zo vlug mogelijk hun eenheid te vervoegen.

Vrijdag 10 mei 1940, een mooie lentedag

De bevolking werd gewekt door het lawaai van Duitse vliegtuigen, die over het ganse land vlogen en zoveel mogelijk Belgische vliegvelden bombardeerden. Op de eerste dag werden meer dan de helft van de Belgische vliegtuigen vernietigd, waaronder de modernste.

België deed onmiddellijk beroep op de Engels-Franse bijstand. Beide landen hadden hulp bij oorlog toegezegd op 24 april 1937.

Ondertussen probeerde Duitsland de verbreking van zijn belofte van 13 oktober 1937, waarbij het de onafhankelijkheid van België zou in acht nemen, te motiveren via diplomatieke kanalen.

HEEFT ABONNEMENT OP de Gerrouwe Maldeghem Voor 8 maanden: 17 fr. " 6 " 13 fr. " 3 " 7 fr. VOOR ONBETRIJFDE: ALTE PRIS TIEN BLOEDEN		DE GERROUWE MALDEGHEM MEEST VERSPREIDE WEEKBLAD IN VLAANDEREN OEFENING DOOR VICTOR DE LILLE 2de Vlaamse Regimentschef HOOFDSTAD LILLE Nr. 1 DE LILLE Volksoverlegingsraad		ABONNEMENTSPRIJS Voor heel 't jaar 1940: 17.00 fr. Frankrijk, het west: 40.00 fr. Overal per jaar: 45.00 fr. U.S. America en Canada 70.00 fr.		AANKONDIGINGEN Vraag prijs en regulament PRIJS PER NUMMER: 10 ct.		Zondag 12 Mei 1940 12e ZONDAG 8de JAARGANG
--	--	--	--	--	--	--	--	---

**Zonder eenig bericht of reden
 worden België en Nederland tegelijkertijd
 door Duitsland aangevallen, Vrijdag morgen 10 Mei**

België en Nederland roepen de hulp van Engeland en Frankrijk in.

Eerst in den voormiddag van Vrijdag heeft de Duitse gezant te Brussel eene nota op het Belgisch Ministerie van Buitenlandsche Zaken overhandigd waarin, Duitsland de bezetting van ons land eischt, met als eenig voorwendsel dat het daarin Engeland en Frankrijk wil voor zijn.

Minister Spaak van Buitenlandsche Zaken heeft dit verzoek op staanden voet afgewezen.

De regeering heeft in eene mededeeling door de radio de brutale aanval van Duitsland gebrandmerkt, en de bevolking tot tucht aangemaand.

De bevolking had de oorlog zien aankomen en was dan ook minder in paniek dan in 1914, toen de oorlog nog een totale verrassing was. De oorlog was in de eerste dagen nog ver weg, maar zou later dichterbij komen om aan het Schipdonkkanaal een beslissende wending te nemen.

Duitsland voerde in ons land een Blitzkrieg en bewees zijn superioriteit vooral door het massaal inzetten van vliegtuigen en tanks. Deze nieuwe middelen lieten een nieuwe gevechtsmethode toe en Groot-Brittannië en Frankrijk waren op dat gebied veel minder goed uitgerust, met alle gevolgen vandie.

Na de 18-daagse veldtocht konden vele soldaten na een korte periode huiswaarts keren. Sommigen hadden minder geluk en werden naar Duitsland gevoerd, waar ze toch na een korte periode vrij kwamen.

Cyriel Claeys.

Maurits Claeys.

André Claeys.

Albert Claeys.

32. HET VERHAAL VAN ALBERT CLAEYS, GEMOBILISEERD IN 1939

Albert Claeys is nog een kwieke man van meer dan 90 jaar, die nog helder kan vertellen over zijn mobilisatie in 1939. Hij woont nog altijd op het ouderlijk hof in de Vulderstraat in Adegem.

Albert werd in Adegem geboren op 22 september 1916 als vijfde zoon van August Claeys en Leonie De Vlieger. Zijn oudste broer Raymond was vrij van legerdienst, zijn tweede broer Cyriel werd soldaat in 1926, zijn derde broer Maurits in 1929 en zijn vierde broer Andreas in 1931.

Albert werd soldaat

In 1936 moest Albert zelf soldaat worden. Hij trok in juli 1935 naar Brugge naar het wervingsbureau en daar kreeg hij te horen dat hij, als vierde soldaat in een gezin, mocht kiezen in welke eenheid hij wou dienen. Albert koos voor brancardier, '*voor het Rood Kruis*' noemde hij het zelf en kwam zo in een Geneeskundig Korps terecht. Hij was van de militieklas 1936 en voor zijn legerdienst bracht hij 8 maanden door in Etterbeek. Bij zijn aankomst aldaar werd hij aan het station opgewacht door een soldaat, die hem naar de kazerne bracht. In Etterbeek kreeg hij zeven weken opleiding als brancardier en leerde er ook vlot autorijden, wat in die tijd nog een uitzondering was. De voertaal was Frans in dit krijgshospitaal, maar er waren ook officieren die Nederlands spraken. Toen hij het leger verliet, ontmoette hij soldaten van de nieuwe lichte 1939 en die begonnen aan hun termijn van 17 maanden.

Albert gemobiliseerd

Albert werd gemobiliseerd op 1 september 1939, het oproepingsbriefje werd afgeleverd door Albert D'havé, in die tijd een beetje hulppostbode. Vader August Claeys zette zijn handtekening voor ontvangst van het oproepingsbevel. Van zijn broers zou alleen Maurits gemobiliseerd worden op 20 oktober 1939.

Albert trok naar Etterbeek, maar mocht op 5 oktober 1939 al naar huis. Het was nu eenmaal zo dat men brancardiërs meer nodig had als het werkelijk oorlog was dan in vrede.

Op 8 november werd hij terug naar het leger geroepen (alarm in het leger) en verbleef dan in Schalkhoven. In die periode kreeg hij 10 dagen landbouwverlof. Na dit verlof ging hij terug binnen en dit tot 30 januari, toen hij terug naar huis mocht.

Albert tijdens de oorlog

Op 10 mei 1940 was hij thuis, toen de oorlog uitbrak. Hij vertrok onmiddellijk met de trein, maar strandde in Leuven. In feite moest hij naar Tessenderlo, maar hij geraakte er al niet meer. Te voet ging het tot in Aarschot en er was al veel hinder van vluchtende burgers. Er was bijna geen plaats meer op de weg voor de troepen. Nog op dezelfde dag trok hij door Zele en stak de Vaart over in Meulestede. Dan ging het verder naar Bassevelde, meer bepaald de Beekstraat. Daar leende hij een fiets van een landbouwer en trok 's avonds even naar zijn thuis in de Vulderstraat 2 in Adegem. Hij at eens goed, verfriste zich eens en fietste terug naar Bassevelde.

De volgende dag vertrok hij naar Burkelt via de Kruipuit, Blakkeveld, Urselweg voorbij 't Moorken, de kleiputten van Van Landschoots en Kleit. In Burkelt werd een veldhospitaal opgezet ongeveer ter hoogte van de plaats waar vroeger de familie Vervynck woonde,

maar het werd nooit volledig afgewerkt. Ze moesten al snel terugtrekken naar Hertsberge en daar kwam het bericht dat de oorlog gedaan was.

Albert krijgsgevangen

Albert Claeys werd door de Duitsers samen met een groot aantal soldaten weggevoerd naar een plek tussen Moerkerke en Sijsele. Daar zag hij even zijn broer Maurice. Vervolgens ging het naar Hondseinde in Sint-Margriete (ter hoogte van de familie Focke) en van daar naar Sluis, waar ze in een oude Franse school logeerden. Ze vreesden dat ze naar Breskens zouden gebracht worden en zo met boten naar Duitsland. Ze leden er veel honger. Na vijf dagen werden ze ingedeeld volgens provincie en hij had geluk, want ze mochten huiswaarts. Op 12 juni 1940 was hij al thuis in Adegem. Een *Entlassungsschein* of *Bewijs van Ontslag* werd hem ter beschikking gesteld.

ENE
Gefangenensammelstelle *Sluis* der *Division*
V Corps d'Armee

Entlassungsschein - Bewijs van ontslag - Certificat

Soldaat Albert Jozef Claeys
(Dienstrang) (Vor- u. Zuname)

ist am *11.6.1940* aus der Gefangenschaft entlassen
word op *11.6.1940* uit de krijgsgevangenkamp ontslaan.
est renvoyé le *11.6.1940* dans son pays.

Wohnsitz (woonplaats, domicile): *Oldedeem*
Beruf (beroep, profession): *landbouwer*

De ontslagene is aangewezen zijn woonplaats onmiddellijk op het Politiebureau terug te vinden, zijn werkplaats weer op te zoeken, zich iedere vijandelijke actie tegen Duitschland en de Duitse weermacht te onthouden en de in zijn bezit zijnde militaire kleeding en stukken van uitrusting van het Belgische leger tot en met 18-6-1940 op het Politiebureau van zijn woonplaats in te leveren.

205
agerkommandant. *12 JUNI 1940*
[Signature]
(Dienstgrad).
Leutnant

[Circular Stamp: Einheits-... 11.6.1940] *[Circular Stamp: GEMEENTEBESTUUR... 12 JUNI 1940]*

Je soussigné Lieutenant Médecin LEONET commandant
la Compagnie médicale de Benfort 6DI
à Schalkhoven déclare que le soldat
milicien 36 Claeys Albert
matricule 284/6043 est mobilisé et
est présent à mon unité depuis le

13 novembre 1939

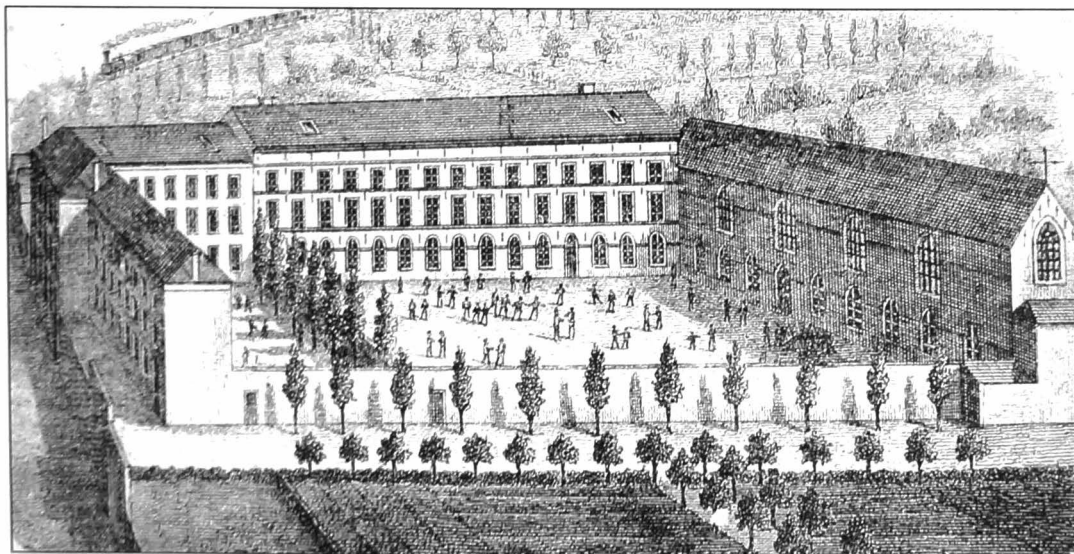
à Schalkhoven 28/4/3

Lieutenant Médecin LEONET

Leonet

Bewijs d.d. 13 november 1939 dat Albert Claeys gemobiliseerd was en aanwezig in zijn eenheid in Schalkhoven. Dergelijk bewijs was nodig opdat de ouders de militievergoeding zouden kunnen genieten.

De oude Franse school in Sluis, waar Albert Claeys verbleef na de overgave van België in mei 1940. Daar kwam hij vrij en kon naar huis vertrekken op 12 juni 1940.

Links het gedenkteken aan de voorkant van de kerk van Adegem. Rechts het nieuwe gedenkteken op het kerkhof van Adegem met de namen van de Adegemse slachtoffers uit zowel de Eerste als de Tweede Wereldoorlog.

Soldatengraven op het Adegemse kerkhof. Het zijn niet-Adegemnaars, veel Walen, gesneuveld in Adegem in mei 1940. Een groot aantal van de ruim 80 gesneuvelden aan het Schipdonkkanaal werden naar hun woonplaats overgebracht, maar een zeker aantal werd niet gerepatriëerd.

Bijlage

Alfabetische lijst van de gemobiliseerde soldaten van Maldegem

In deze bijlage worden de namen vermeld van de Maldegemse soldaten, die opgeroepen werden tijdens de mobilisatie van 1939 en 1940.

In de meeste publicaties vermeldt men 26 augustus 1939 als begin van de mobilisatie. Het koninklijk besluit tot mobilisatie is gedateerd op 26 augustus, maar verscheen slechts in het staatsblad van 27 augustus. Men mag aannemen dat de minister van Landsverdediging H. Denis de bevoegdheid had om vroeger in te grijpen. Er zijn immers zes Maldegemse soldaten met een officieel document, waarop 25 augustus als datum van mobilisatie staat vermeld.

In de hierna volgende lijst werd bij elke soldaat de volgende gegevens genoteerd: de datum van oproeping tot mobilisatie, de militieklas, de legergroep of regiment en de bestemming van de gemobiliseerde soldaat, voor zover deze bekend was.

Aan de hand van de militieklasse kan men weten in welk jaar de soldaat geboren werd, want men werd normaal soldaat op 20-jarige leeftijd. Soms werd daarvan afgeweken. Bijvoorbeeld als de soldaat in het begin van het jaar geboren werd, werd hij eind de jaren dertig bij de klasse van het vorige jaar gevoegd. Sommigen kregen ook uitstel, hetzij voor hogere studies, hetzij voor broederdienst of om een andere reden zoals kostwinner of een medische reden.

Voor wat de legereenheid betreft werd het regiment of groep vermeld op het ogenblik van de mobilisatie en dat kon verschillen van deze van zijn oorspronkelijke legerdienst. Wanneer de soldaat al wat ouder werd, werd hij bij een andere eenheid ondergebracht waar men fysisch minder belast werd. Zo behoorden de oudste soldaten doorgaans tot de diensten van de bevoorrading. De jongste soldaten werden voor de strijd zelf voorzien.

MAAND	ADEGEM	MALDEGEM
Augustus	80	199
September	148	347
Oktober 1939	32	87
November 1939	6	23
December 1939	13	34
Januari 1940	18	65
Februari 1940	22	96
Maart 1940	1	7
April	3	22
Mei 1940	8	3
Onbekend	9	5
TOTAAL SOLDATEN	340 soldaten	888 soldaten

Datum mobilisatie	Naam van de gemo-biliseerde soldaat	Klas	Regiment / groep	Legerplaats
28.08.39	Acoe Armand	1926	Overseiningstroepen	Vilvoorde
01.09.39	Adam Finantius	1932	23° Linie	Gent
22.02.40	Aercke André	1922	Legerdepot 2	Hemiksem
22.01.40	Aercke Omer	1926	2° Intendancekorps	Antwerpen
01.09.39	Albrecht Cyriel	1933	18° Linie	Jette
01.09.39	Baert Cyriel	1934	2° Karabiniers	Brussel
14.01.40	Ballegeer Emile	1925	V&I Wachters	-
14.01.40	Ballegeer Prosper	1924	V&I Wachters	-
26.08.39	Bauwens Albert	1936	1° Grondverweer	Staden
14.01.40	Bauwens Julien	1924	V&I Wachters	-
04.09.39	Bauwens Maurice	1927	Legerdepot 1	Aartselaar
10.05.40	Beelaert Remi	1920	2° Grondverweer	Gent
11.11.39	Beernaert Robert	1922	Rijkswachtkorps	Gent
01.09.39	Beirnaert Maurice	1932	7° Artillerie	-
26.08.39	Bekaert Albert	1936	13° Artillerie	-
01.09.39	Bellaert Gaston	1931	13° Artillerie	-
26.08.39	Berlé Bertrand	1936	2° Grenswielrijders	Chênée
14.01.40	Berlé Gerard	1924	V&I Wachters	-
26.08.39	Bisschop Albert	1936	13° Artillerie	Zeebrugge
07.04.40	Blanckaert Prosper	1933	2° Linie	Gent
29.04.40	Bleyaert Honoré	1919	V&I Wachters	-
22.02.40	Bleyaert René	1920	Legerdepot 2	Hemiksem
20.10.39	Blomme Bertrand	1930	34° Linie	-
26.08.39	Blomme Cyriel	1938	3° Linie / Staf	-
26.08.39	Blomme Medard	1937	9° Linie	St.-Agatha-Berchem
14.01.40	Blomme Omer	1924	V&I Wachters	-
19.02.40	Blomme René	1926	2° Linie	-
06.09.39	Blomme Richard	1920	Rijkswachtkorps	Gent
29.04.40	Bodyn Camiel	1915/19	V&I Wachters	-
20.10.39	Boes Antoon	1930	32° Linie	Berlare
22.02.40	Boes Armand	1925	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	Boes Georges	1935	2° Grenadiers	-
14.01.40	Boes Germain	1925	V&I Wachters	-
20.10.39	Boes Jozef	1928	32° Linie	-
20.10.39	Bollé Adolf	1931	33° Linie	-
26.08.39	Bollé Hector	1937	6° Linie	Waterloo
27.04.40	Bollé Henri	1927	Rijkswachtkorps	Gent
01.09.39	Bonte Armand	1932	24° Linie	Brugge
28.09.39	Bonte Julien	1926	Rijkswachtkorps	Gent
01.09.39	Bonte Marcel	1934	24° Linie	Brugge
26.08.39	Bonte Richard	1937	13° Artillerie / Staf	-
26.08.39	Borgonjon Albert	1935	26° Artillerie	Ukkel
22.02.40	Borgonjon Emiel	1920	Legerdepot 2	Hemiksem
22.02.40	Borgonjon Gaston Jozef	1923	Legerdepot 2	-
01.09.39	Borgonjon Gaston V.	1919	Rijkswachtkorps	Gent
14.01.40	Borgonjon Pieter	1926	Legerdepot 1	-
29.02.40	Borgonjon Theophiel	1939	-	-
14.01.40	Bottelier André	1925	V&I Wachters	-
01.09.39	Bottelier Richard	1927	Legerdepot 1	-

01.09.39	Bourgonjon Eduard	1935	1° Ruiterij	St.-Hubert
08.03.40	Bourgonjon Gerard	1939	4° Linie	-
01.09.39	Braet Cyriel	1930	Groot Leger Park	Zedelgem
26.08.39	Braet Guido	1938	4° Linie	Knokke
04.09.39	Braet Honoré	1927	13° Artillerie	Aartselaar
01.09.39	Braet Maurits	1930	Groot Leger Park	Zedelgem
18.09.39	Braet Medard	1927	Legerdepot 1	-
01.09.39	Braet Prosper	1933	5° Linie	Antwerpen
20.10.39	Bral Camiel	1929	32° Linie	-
20.01.40	Bral Cyriel	1925	V&I Wachters	-
22.02.40	Brandt Cyriel	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
22.02.40	Brandt Maurice	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
07.04.40	Bruneel Gaston	1932	1° Grenadiers	Brussel
22.02.40	Bruneel Sigfried	1922	Legerdepot 2	Hemiksem
29.04.40	Bruneel Trifon	1921	V&I Wachters	-
01.09.39	Bultynck Alfons	1933	23° Linie	Gent
14.01.40	Buysse Lucien	1924	V&I Wachters	-
26.08.39	Buysse Richard Joseph	1930	6° Artillerie	Etterbeek
26.08.39	Caboor Jozef	1932	1° Grondverweer	St.-Stevens-Woluwe
14.01.40	Caboor Julien	1929	2° Vervoerkorps	-
01.09.39	Caeckaert Roger	1933	17° Linie	-
08.12.39	Carré Julien	1928	Legerdepot 1	Brugge
28.08.39	Cauwels Albert	1934	2° Karabiniers	Brussel
26.08.39	Cauwels Armand	1938	13° Artillerie	Beernem
11.09.39	Cauwels Camiel	1931	35° Linie	-
04.09.39	Cauwels Frans	1933	16° Artillerie	St.-Maria-Lombeek
26.08.39	Cauwels Gaston	1936	6° Artillerie	-
26.08.39	Cauwels Heli Albert	1937	13° Artillerie	Brugge
01.09.39	Cauwels Jules Medard	1933	24° Linie	Brugge
26.08.39	Cauwels Julien	1936	13° Artillerie	-
01.09.39	Cauwels Richard	1933	2° Linie	-
22.02.40	Cherlet André	1925	Legerdepot 2	Hemiksem
14.01.40	Cherlet Jan Baptiste	1924	V&I Wachters	Antwerpen
25.03.40	Claeys André	1924	34° Linie	-
20.10.39	Claeys Gerard	1931	34° Linie	-
01.09.39	Claeys Marcel	1932	23° Linie	Oostende
26.08.39	Claeys Maurits	1936	13° Artillerie	-
26.08.39	Cleppe Antoon	1928	Legerdepot 1	-
01.09.39	Clyncke Lucien	1915	Rijkswachtkorps	Gent
01.09.39	Clyncke Omer	1923	Vervoerkorps	Dudzele
01.09.39	Clyncke Rudolphe	1915	Rijkswachtkorps	Gent
01.09.39	Cobert René	1931	1° Vesting	Lier
01.09.39	Cockheydt Bertrand	1929	Autovervoerkorps	Ertvelde
26.08.39	Cockhuys Albert	1937	9° Linie	Liedekerke
01.09.39	Cockhuys André	1936	4° Linie	Zuilenkerke
26.08.39	Cockhuys Emiel	1937	13° Artillerie / Staf	-
26.08.39	Cockhuys Richard	1932	Verkeerstransport	-
04.09.39	Cockuyt Omer	1932	Legerdepot 1	-
01.09.39	Cockuyt Omer Hector	1927	Transmissietroepen	Antwerpen
26.08.39	Cockuyt Prosper	1938	13° Artillerie	-
01.09.39	Cockuyt René Richard	1930	Spoorwegtroepen	Hoogboom

08.02.40	Cocquyt Achiel	1931	9° Artillerie	-
26.08.39	Cocquyt Arsène	1934	16° Artillerie	Brussel
20.10.39	Cocquyt Cyriel	1927	Overseiningstroepen	Brugge
17.09.39	Cocquyt Guillaume	1930	1° Gidsen	-
14.01.40	Cocquyt Lothaire	1921	V&I Wachters	-
04.09.39	Cocquyt René Alfons	1927	13° Artillerie	Aartselaar
26.08.39	Coene Albert	1936	6° Linie	-
01.09.39	Coene Amand	1931	13° Artillerie	-
26.08.39	Coene André Joseph	1937	4° Linie	Brugge
01.09.39	Coene Louis Arthur	1932	7° Artillerie	-
26.02.40	Coene Omer	1933	4° Artillerie	-
02.09.39	Compennolle Jeroom	1936	2° Vervoerkorps	Lier
26.08.39	Coppejans Willy	1937	2° Artillerie	-
26.08.39	Coppens Edgard	1935	2° Artillerie	-
01.09.39	Coppens Ernest	1935	2° Karabiniers	Brussel
28.09.39	Corthals Maurits	1926	Rijkswachtkorps	Gent
31.08.39	Couvreur Albert	1938	6° Artillerie	Gaasbeek
01.09.39	Couvreur Armand	1935	22° Linie	-
20.10.39	Couvreur René	1929	34° Linie	-
01.09.39	Cromheecke Achiel	1932	4° Artillerie	-
01.09.39	Cromheecke Alf. Emiel	1935	24° Linie	Brugge
20.10.39	Cromheecke Amedé	1930	34° Linie	-
26.08.39	Cromheecke Cyriel	1938	13° Artillerie	-
18.09.39	Cromheecke Henri	1927	4e Linie	-
20.10.39	Cromheecke Maurits J.	1930	34° Linie	-
20.10.39	Cromheecke Maurits M.	1929	34° Linie	-
01.09.39	Cromheecke Remy	1930	Verkeerstroepen	Borgerhout
01.09.39	Cromheecke Richard	1933	24° Linie	-
01.09.39	Crommen Aimé	1934	7° Artillerie	Sint-Kruis
26.08.39	Crommen Armand	1937	Karabiniers	Halle
02.09.39	Crommen Maurits	1937	Transmissietroepen	Antwerpen
14.01.40	Crul Edmond	1925	V&I Wachters	-
14.01.40	Crul René	1924	V&I Wachters	-
29.12.39	Cuelenaere Hippoliet	-	1° Grondverweer	-
26.08.39	Dalle Albert	1938	13° Artillerie	-
26.08.39	Dalle Amatus	1938	13° Artillerie	-
20.10.39	Dalle Napoleon	1928	34° Linie	Kalken
-	Dalle Omer Emiel	1929	34° Artillerie	-
01.09.39	Danneels Aloïs	1934	16° Linie	-
14.01.40	Danneels Ernest	1925	V&I Wachters	-
26.08.39	Danneels Mauritz Jozef	1936	Remonte Depot	Brugge
26.08.39	D'Aubioul Frans	1938	3° Linie	Oostende
14.01.40	Dauwels Cyriel	1927	31° Linie	-
01.09.39	Dauwens Cyriel	1935	24° Linie	Brugge
22.01.40	De Backer André	1927	2° Intendancekorps	Antwerpen
26.08.39	De Backer Jeroom	1934	8° Artillerie	Antwerpen
22.02.40	De Backer Julien	1918/19	Legerdepot 2	Hemiksem
04.09.39	De Backer René	1933	16° Artillerie	Baasrode
20.10.39	De Backere Julien	1931	33° Linie	-
01.12.39	De Baedts Juliaan	1936	9° Linie	Brussel
26.08.39	De Baene Camiel	1936	13° Artillerie	Assebroek

04.09.39	De Baene Cyriel	1933	Legerdepot 1	-
19.02.40	De Baere Jozef	1928	34° Linie	-
01.12.39	De Baere Remi	1932	4° Linie	Brugge
26.08.39	De Baere Robert	1937	4° Linie	Oostende
01.09.39	De Baets Amand	1934	2° Grenadiers	-
01.09.39	De Baets Andreas	1930	Groot Leger Park	Zedelgem
01.09.39	De Baets Bertrand	1929	Overseiningstroepen	Aat
26.08.39	De Baets Germanus	1938	13° Artillerie	Brugge
01.09.39	De Baets Julien	1934	4° Linie	-
01.09.39	De Baets Marcel	1935	24° Linie	Brugge
26.08.39	De Baets Maurits Jozef	1936	Remonte Depot	Brugge
31.08.39	De Baets Maurits Juliaan	1938	6° Artillerie	Gaasbeek
12.09.39	De Baets Raphaël	1930	36° Linie	Hemiksem
26.09.39	De Baets René	1937	2° Artillerie	Boechout
09.11.39	De Baets René Joseph	1926	Legerdepot nr. 6	-
04.09.39	De Baets Richard	1927	Legerdepot 1	Aartselaar
26.08.39	De Baets Stephan	1938	13° Artillerie	-
01.09.39	De Baets Victor	1935	23° Linie	Gent
04.03.40	Debbaut Cyriel	1927	14° Linie	-
22.02.40	Debbaut Cyrille	1916/19	Hulptroepen	-
22.02.40	Debbaut Leon	1926	3° Hulptroepen	-
14.02.40	Debbaut René	1930	4° Artillerie	-
26.08.39	Deblaey Albert	1937	Karabiniers	Halle
04.09.39	De Brauwer Andreas	1934	16° Artillerie	-
26.08.39	De Brauwer Gilbert	1936	7° Linie	Mechelen
26.08.39	De Brauwer Honoré	1928	Legerdepot 1	-
20.10.39	De Brauwer René	1929	34° Linie	-
20.10.39	De Brauwer Richard	1930	34° Linie	-
01.09.39	De Bree Bertrand	1932	Legerdepot 1	Beersel
14.01.40	De Bree Cyrille	1922	V&I Wachters	-
08.11.39	De Bree Prosper	1928	9° Jagers te voet	Eke
28.09.39	De Bruycker Maurits	1926	Rijkswachtkorps	Gent
01.09.39	De Bruyckere Camiel	1931	Overseiningstroepen	Gent
22.09.39	De Bruyckere Omer	1927	31° Linie	Sauvenière
01.09.39	De Busschere Paul	1935	18° Linie	Jette
26.08.39	De Candt Albert	1938	4° Linie	Brugge
01.09.39	De Candt Charles	1935	Grondverweer	Zedelgem
01.09.39	De Candt Frans	1936	9° Linie	Pepingen
04.09.39	De Candt Triphon	1927	Legerdepot 1	Aartselaar
01.09.39	Declerck Achiel	1938	24° Linie	Brugge
08.04.40	De Clerck Albert	1936	1° Artillerie	Gent
..39	De Clerck August	1930	39° Linie	-
30.09.39	De Clerck Hilaire	1938	1° Artillerie	-
26.08.39	Declerck Louis	1936	13° Artillerie	Assebroek
14.01.40	De Clerck Pierre	1924	V&I Wachters	-
26.08.39	Declercq Alfons	1929	14° Artillerie	Vlezenbeek
14.01.40	De Clercq Aloïs	1924	V&I Wachters	-
01.09.39	Declercq Cam. J. J.	1934	12° Artillerie	Ixelles
14.01.40	De Clercq Jérôme	1922	V&I Wachters	-
26.08.39	De Clercq Remi	1932	1° Grondverweer	St.-Hubert
26.08.39	De Clercq Richard	1935	1° Artillerie	Destelbergen

20.10.39	Decloedt Maurits	1931	34° Linie	-
04.09.39	De Cloedt René	1927	Legerdepot 1	-
01.09.39	De Cloedt Wilfried	1935	22° Linie	Merendree
20.10.39	Decock Augustinus	1929	34° Linie	Kalken
22.02.40	De Cock Henri	1924	Legerdepot 2	Hemiksem
13.02.40	De Cock Leon	1932	4° Linie	Brugge
26.08.39	De Coninck Denis	1937	4° Linie	Schilde
26.10.39	De Coninck Hubert	1938	Grondverweer	-
01.09.39	De Coninck Paul	1932	16° Linie	-
19.02.40	De Coninck Pieter	1931	2° Jagers te paard	Namur
20.10.39	De Coster Remi	1925	4° Genie	-
29.08.39	De Coussemaker George	1935	14° Infanterie	-
20.10.39	De Craemer Jeroom	1930	34° Linie	-
20.10.39	De Cuyper René	1930	34° Linie	-
26.08.39	De Decker Andreas	1937	13° Artillerie	-
01.09.39	De Decker Philibert	1933	2° Genie	Mortsel
22.02.40	De Decker Richard	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
09.11.39	De Decker Robert	1928	Legerdepot 4	-
30.08.39	De Deyne Hendrik	1927	Autovervoerkorps	Notre Dame au Bois
26.08.39	De Deyne Leopold	1936	4° Linie	Brugge
20.10.39	De Deyne Richard	1931	34° Linie	Beverlo
14.01.40	De Facq Robert	1927	Overseiningstroepen	Vilvoorde
01.09.39	De Flou Albert	1935	24° Linie	Brugge
01.09.39	De Flou Maurits	1934	24° Linie	Brugge
26.08.39	De Geeter Omer	1936	9° Linie	Liedekerke
22.02.40	De Groote René	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	De Jaeger Florent	1933	7° Artillerie	-
26.08.39	De Jaeger Medard	1936	1° Artillerie	Gent
13.11.39	De Jaeger Raymond	1920	2° Intendancekorps	-
01.09.39	De Jaeger Theopiel	1932	3° Linie	-
17.09.39	De Jode Gerard	1927	Legerdepot 1	Grimbergen
02.09.39	De Jonckheere Wilfried	1932	9° Linie	-
26.08.39	De Lange Albert	1936	13° Artillerie	-
04.09.39	De Lille Cyriel	1929	13° Artillerie	-
26.08.39	De Lille Gilbert	1936	Remonte depot	Brugge
01.09.39	De Lille Hilaire	1935	9° Linie	-
01.09.39	De Lille Jeroom	1930	Groot Leger Park	Zedelgem
20.10.39	De Lille Leon	1931	Landweer	-
22.02.40	De Lille Leonard	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
11.09.39	De Lille Nicolaus	1929	8° Artillerie	Brasschaat
14.10.39	De Lille Pierre	-	2° Gidsen	-
20.10.39	De Lille Raymond	1929	33° Linie	-
01.09.39	De Lille René	1921	Rijkswachtkorps	Gent
29.04.40	De Lille Richard Jan	1922	Landweer	-
26.08.39	De Lille Richard Joseph	1938	13° Artillerie	-
01.09.39	De Lille Valeer	1935	24° Linie	Brugge
17.09.39	De Loof Camiel	1927	Legerdepot 1	-
01.09.39	De Love August	1919	Rijkswachtkorps	Gent
04.09.39	De Love Omer	1926	2° Artillerie	Broechem
01.09.39	De Love Robert	1935	Overseiningstroepen	Peuthy
01.09.39	De Metsenaere Adelin	1932	18° Linie	Jette

26.08.39	De Meulenaere Albert	1936	6° Linie	-
26.08.39	De Meulenaere Amaat	1938	4° Linie	-
01.09.39	De Meulenaere Medard	1927	Spoorwegtroepen	Hoogboom
01.09.39	De Meulenaere Richard	1935	24° Linie	Brugge
30.09.39	De Meulenaere Sylvain	1935	Overseiningstroepen	Lier
01.09.39	De Meyer Achiel	1931	9° Linie	-
22.02.40	De Meyer Charles Louis	1925	Legerdepot 2	Hemiksem
26.08.39	De Meyer Kamiel	1938	4° Linie	Knokke
01.09.39	De Meyer Omer	1938	13° Artillerie	Brugge
11.09.39	De Meyere Maurits	1930	36° Linie	Hemiksem
22.02.40	De Milde Lucien	1922	Legerdepot 2	Hemiksem
04.09.39	De Muynck Georges	1934	16° Artillerie	-
26.08.39	De Neve Bertrand /o/lt.	1936	3° Linie	-
04.09.39	De Neve William	1929	4° RLA	Aartselaar
03.11.39	De Pauw Albert	1938	4° Linie	-
13.10.39	De Pauw Joseph	-	2° Geneesk. Korps	-
01.09.39	De Pauw Modest	1930	Groot Leger Park	Wetteren
17.09.39	De Pauw Remi	1927	Legerdepot 1	-
14.01.40	De Pestel Achille	1922	V&I Wachters	-
31.10.39	Depestel Arthur	1929	Legerdepot 1	-
13.11.39	Depestel Frans	1928	Geneeskundig korps	Elsene
28.09.39	De Pover Maurits	1926	Rijkswachtkorps	Gent
18.09.39	Depré Omer	1926	Legerdepot 1	-
04.09.39	Deprée Denis	1932	16° Artillerie	-
29.03.40	De Prée Michel	1928	13° Artillerie	Brugge
17.09.39	De Prest André	1930	2° Vervoerkorps	-
20.10.39	De Prest Ernest	1930	34° Linie	-
20.10.39	De Prest Firmin	1931	33° Linie	-
01.09.39	De Prest Georges	1934	16° Linie	-
20.10.39	De Prest Octaaf	1928	34° Linie	Beverlo
01.09.39	De Prest Renatus	1932	4° Linie	Brugge
11.09.39	De Prest René	1928	37° Linie	Mons lez Liège
01.09.39	Deraes Louis	1934	17° Linie	Wijnegem
04.09.39	De Rocker Aimé	1933	16° Artillerie	-
11.09.39	De Rocker Jacob	1930	37° Linie	Beverlo
28.08.39	De Roo Abdon	1929	Grondweer	Suarlée
22.01.40	De Roo Benjamin	1928	2° Intendance Korps	Antwerpen
20.10.39	De Roo Bertrand	1931	34° Linie	-
22.02.40	De Roo Edmond	1918/19	Legerdepot 2	Hemiksem
26.08.39	De Roo Honoré	1936	4° Linie	-
20.10.39	De Roo Jozef	1929	34° Linie	-
25.08.39	De Roo Maurits	1932	Grondverweer	-
22.02.40	De Roo Prosper	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
22.02.40	De Roo René	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	De Roose Jozef	1928	Spoorwegtroepen	Hoogboom
01.09.39	De Rycke Albert	1933	7° Artillerie	-
20.10.39	De Rycke André	1929	34° Linie	-
22.02.40	De Rycke Ferdinand	1923	Legerdepot 2	Hemiksem
20.10.39	De Rycke Jean	1930	34° Linie	-
26.08.39	De Rycke Robert	1935	1° Artillerie / Staf	Brugge
28.10.39	De Saer Jules Gerard	1939	2° Grondverweer	-

22.09.39	De Smet Camiel	1928	39° Linie	-
01.09.39	De Smet Cyriel	1933	24° Linie	Brugge
26.08.39	De Smet Gaston	1931	Geneeskundig Korps	Deurne
04.09.39	De Smet Marcel	1934	16° Artillerie	-
14.01.40	De Smet Omer	1922	V&I Wachters	-
01.09.39	De Sutter Adelin	1938	Transmissietroepen	-
26.08.39	De Sutter Firmin Gaston	1936	7° Linie	Vroenhoven
04.09.39	De Sutter Leopold	1931	16° Artillerie	-
01.09.39	De Vent Albert	1935	2° Vervoerkorps.	Moerkerke
09.04.40	De Vent René	1930	-	-
01.09.39	De Vleeschauwer Albert	1928	1° Vestingstroepen	Oelegem
19.02.40	De Vlieger Georges	1928	34° Linie	-
28.08.39	De Vogelaere Cyriel	1932	Grondverweer	-
26.08.39	De Vogelaere Remi	1934	14° Artillerie	Brussel
01.09.39	De Vos Francois Julien	1922	Rijkswachtkorps	Gent
23.12.39	De Waele Maurice	1916/19	2° Vervoerkorps	-
01.09.39	De Wandele Herman	1934	2° Karabiniers	Brussel
20.10.39	De Wandele Urbaan	1931	34° Linie	Beverlo
01.09.39	De Wilde Maurice	1928	6° Linie	Antwerpen
01.09.39	De Windt Albert	1935	24° Linie	Brugge
22.09.39	De Windt Florent	1928	39° Linie	-
01.09.39	De Windt Jozef	1926	1° Artillerie	Mortsel
26.08.39	De Windt Medard	1937	13° Artillerie	-
01.09.39	De Windt Modest	1931	Vestigingstroepen	Kessel
01.09.39	De Windt Modest Jozef	1932	24° Linie	Sint-Kruis
26.08.39	De Windt Richard	1938	13° Artillerie / Staf	Brugge
09.11.39	De Zutter Aaron	1928	10° Hulptroepen	-
20.10.39	De Zutter Arsène	1931	34° Linie	-
22.02.40	De Zutter Camiel	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
14.01.40	De Zutter Laurent	1925	V&I Wachters	-
13.11.39	De Zutter Marcel	1921	2° Intendancekorps	-
26.08.39	De Zutter Maurits	1936	2° Artillerie	-
22.02.40	De Zutter René	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
22.02.40	De Zutter Theophiel	1917/19	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	De Zutter Willy	1934	2° Vervoerkorps	Kontich
14.10.39	Deuninck Prosper	1938	8° Artillerie	-
26.08.39	Deuninck Raymond	1938	3° Linie	Mannekensvere
22.09.39	Deyne Hilaire	1934	2° Lanciers	Etterbeek
22.02.40	Deyne Marinus	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
09.11.39	Dhaenens Pieter	1928	7° Jagers te voet	-
14.01.40	Dheuninck Alfons	1923	V&I Wachters	Antwerpen
22.02.40	Dheuninck Lievin	1925	Legerdepot 2	Hemiksem
26.08.39	Dhondt Albert	1936	1° Artillerie	Drongen
01.12.39	Dhondt Alfons	1932	24° Linie	-
26.08.39	Dhondt Cesar	1928	13° Artillerie	-
09.09.39	Dhondt Gerard	1936	9° Linie	-
22.02.40	Dhont Cyriel	1920	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	Dhont Cyriel Joseph	1930	Spoorwegtroepen	Hoogboom
01.09.39	Dhont Cyriel Jozef	1931	12° Artillerie	Etterbeek
11.09.39	Dhont Henri	1930	37° Linie	Beverlo
26.08.39	Dhont Juliaan	1938	1° Artillerie	-

26.08.39	Dhont Maurice	1929	14 ^e Artillerie	Vlezenbeek
01.09.39	Dhont Prosper	1928	13 ^e Artillerie	-
20.10.39	D'hooge Alfons	1929	34 ^e Linie	-
22.02.40	Dhooge André	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
14.01.40	Dhooge René	1922	V&I Wachters	-
26.08.39	Dhoore Alfons	-	34 ^e Linie	Kalken
04.09.39	D'hoore Cyriel	1927	Legerdepot 1	-
18.09.39	Dhoore Gaston	1930	2 ^e Vervoerkorps	-
26.08.39	Dhoore Juliaan	1937	2 ^e Artillerie	Lier
26.08.39	Dhoore Marcel	1937	4 ^e Linie	Zeebrugge
01.09.39	Dhoore Maurits	1935	24 ^e Linie	Brugge
01.09.39	Dhoore Medard	1928	18 ^e Linie	-
08.12.39	Dhoore Omer	1928	Legerdepot 1	-
26.08.39	Dhoore Pieter	1936	6 ^e Linie	-
20.10.39	Dhoore Willy	1928	34 ^e Linie	-
26.08.39	Diet Francois	1925	Genie	-
01.09.39	Dobbelaere Albert	1930	16 ^e Linie	Herenthout
26.08.39	Dobbelaere Alfons	1936	13 ^e Artillerie	-
14.01.40	Dobbelaere Aloïs	1926	Legerdepot 1	-
19.02.40	Dobbelaere Bertrand	1932	23 ^e Linie	Oelegem
01.09.39	Dobbelaere Herman	1933	24 ^e Linie	Brugge
01.09.39	Dobbelaere Maurits	1931	13 ^e Artillerie	-
01.09.39	Driessens Maurits	1933	24 ^e Linie	Sint-Kruis
22.02.40	Dullaert Francois	1920	3 ^e Hulptroepen	Hemiksem
10.11.39	Dumon Gerard	1923	Overseiningstroepen	Gent
26.08.39	Dumoulin Gaston	1938	4 ^e Linie	Oostende
22.02.40	Dumoulin Prosper	1914/19	3 ^e Hulptroepen	Hemiksem
01.09.39	Elias Robert	1927	17 ^e Linie	Antwerpen
01.09.39	Engels Gerard	1933	23 ^e Linie	Gent
01.09.39	Everaert Franciscus	1931	Transmissietroepen	Vilvoorde
01.09.39	Expeels Albert	1938	3 ^e Linie	Koolkerke
26.08.39	Fevery Arthur	1935	1 ^e Artillerie	Destelbergen
29.12.39	Fiers Georges	-	13 ^e Artillerie	-
26.08.39	Fiers Louis	1936	7 ^e Linie	Mechelen
26.08.39	Focquaert Albert	1937	1 ^e Artillerie	-
01.09.39	Focquaert Arthur	1934	24 ^e Linie	Brugge
26.08.39	Focquaert Jeroom	1938	13 ^e Artillerie / Staf	-
01.09.39	Focquaert Maurits	1935	24 ^e Linie	Brugge
04.09.39	Focquaert Raymond	1934	16 ^e Artillerie	Baasrode
04.09.39	Focquaert Victor	1934	16 ^e Artillerie	-
01.09.39	Foré Petrus	1933	4 ^e Artillerie	Lier
11.09.39	François Charles	1929	1 ^e Artillerie	Hoevenen
04.03.40	François Cyriel	1927	1 ^e Wielrijders	-
22.02.40	François Julien	1925	Legerdepot 2	Hemiksem
26.08.39	François Omer	1936	13 ^e Artillerie	Beernem
14.01.40	Fransoo Aimé	1924	V & I Wachters	-
01.09.39	Fransoo Hilaire	1938	Geneeskundig korps	Itterbeek
08.12.39	Gailliaert André	1928	34 ^e Linie	-
01.09.39	Gailliaert Bertrand	1933	Geneeskundig korps	-
01.09.39	Gailliaert Edgard	1934	2 ^e Karabiniers	Brussel
26.08.39	Geernaert Albert	1936	2 ^e Artillerie	Lier

01.09.39	Geernaert Robert	1935	23° Linie	Gent
22.02.40	Geirnaert André	1929	Legerdepot 2	Hemiksem
14.01.40	Geirnaert Marcel	1928	Autovervoerkorps	Gent
26.08.39	Geirnaert Valeer	1937	3° Linie	Oostende
01.09.39	Gekiere Roger	1922	Rijkswachtkorps	Gent
26.08.39	Geyssens Bertrand	1937	Verkeerstransport	-
08.12.39	Geyssens Ernest	1932	24° Linie	-
26.08.39	Geyssens Gilbert	1938	3° Linie	Oostende
04.09.39	Geyssens Gustaaf	1927	Legerdepot 1	Aartselaar
01.09.39	Geyssens Hilaire	1932	Vervoerkorps	Oostergem
20.10.39	Geyssens Prudent	1929	33° Linie	-
10.05.40	Geyssens Triphon	1927	Spoorwegen/ Telefonie	Brugge
26.08.39	Gobeyn Andreas	1938	13° Artillerie	-
26.08.39	Gobeyn Cesar	1936	1° Artillerie	Destelbergen
26.08.39	Gobeyn Henri	1935	13° Artillerie	Brugge
01.09.39	Gobeyn Richard	1935	24° Linie	Brugge
01.10.39	Goethals André	1935	13° Artillerie	-
30.09.39	Goethals Bertrand	1935	Transmissietroepen	Eppegem
22.02.40	Goethals Gustaaf	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
20.10.39	Goethals Jeroom	1929	34° Linie	-
22.02.40	Goethals Leonard	1925	Legerdepot 2	Hemiksem
04.09.39	Goethals Maurits Jozef	1932	14° Artillerie	-
11.09.39	Goethals Omer Jozef	1929	1° Artillerie	Hemiksem
02.09.39	Goethals Oscar	1933	24° Linie	Sint-Kruis
26.08.39	Goethals René Leo	1930	1° Grenadiers	-
26.08.39	Goethals René R.	1938	1° Artillerie	-
26.08.39	Govaert Maurice	1933	1° Gidsen	Etterbeek
22.02.40	Grammens Camiel	1917/19	Legerdepot 2	Hemiksem
20.10.39	Grammens Edmond	1931	33° Linie	Overmeire
26.08.39	Gyselinck Henri	1925	Genie	Tervuren
08.12.39	Gyselinck Marcel	1928	34° Linie	-
22.02.40	Gyselinck Prosper	1922	Legerdepot 2	Hemiksem
18.09.39	Hermie Camiel	1927	Legerdepot 1	-
01.09.39	Herpinck Jan	1930	Groot Leger Park	Zedelgem
01.09.39	Herpinck Paul	1932	7° Artillerie	-
01.09.39	Herpinck Pierre	1921	Rijkswachtkorps	Gent
29.04.40	Herrebout Jules	1914/19	V&I Wachters	-
28.08.39	Heyneman Clement	1923	Intendancekorps	Gent
01.09.39	Heyneman Edgard	1931	13° Artillerie	-
09.02.40	Heyneman Pieter	1932	14° Artillerie	-
22.02.40	Heyse Henri	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	Houwenhuys August	1933	24° Linie	Brugge
26.08.39	Immesoete Albert	1938	4° Linie	Knokke
01.09.39	Inghelram Jacques	1921	Rijkswachtkorps	Gent
01.09.39	Janssens Francois	1934	2° Grenadiers	-
04.10.39	Jonckheere Jerome	1925	2° Intendancekorps	Brugge
26.08.39	Jonckheere Prudent	1938	4° Linie	Oostende
22.02.40	Joos Lucien	1924	Legerdepot 2	Hemiksem
08.12.39	Keirse Leon	1931	2° Artillerie	-
14.01.40	Keirse René	1922	V&I Wachters	-
28.08.39	Keirsebilck Henri	1931	9° Artillerie	Hollogne

22.09.39	Labat Pierre	1927	31° Linie	Sauvenièrre
01.09.39	Lambert Gerard	1933	7° Artillerie	Sint-Kruis
26.08.39	Lambert Prosper	1936	5° Linie	-
22.02.40	Lameire Camile	1923	Legerdepot 2	Hemiksem
08.12.39	Lameire Edgard	1928	34° Linie	-
26.08.39	Lameire Edmond	1937	4° Linie	Knokke
19.09.39	Lamotte Hilaire	1933	1° Vervoerkorps	Niel
04.09.39	Lamotte René	1927	15° Artillerie	-
14.01.40	Lampo Alfred	1932	Vervoer binnenwaters	Burcht
26.08.39	Lampo Georges	1937	7° Linie	Mechelen
20.10.39	Lampo Marcel	1929	33° Linie	-
15.12.39	Lams Victor	1927	23° Hulptroepen	-
14.01.40	Landuyt Raymond	1922	V&I Wachters	-
20.10.39	Lannoye Pieter	1929	34° Linie	-
22.02.40	Laoen Cyriel	1920	Legerdepot 2	Hemiksem
22.02.40	Laoen Medard	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
02.09.39	Laoen Napoleon	1933	Geneeskundig korps	-
01.09.39	Laoen Prudent	1937	1° Bataljon Genie	Zwijnaarde
22.02.40	Laoen Richard	1917/19	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	Laureyns Bertrand	1933	2° Artillerie	Lier
01.09.39	Laureyns Edmond	1931	13° Artillerie	-
26.08.39	Laureyns Gerard	1935	2° Artillerie	-
11.09.39	Laureyns Hilaire	1929	6° Artillerie	-
09.09.39	Laureyns Hubert	1932	14° Artillerie	Schepdaal
01.09.39	Lazoen Albert	1925	Autovervoerkorps	-
01.09.39	Lazoen André	1918/19	Rijkswachtkorps	Gent
01.09.39	Lazoen Bertrand	1932	24° Linie	Brugge
26.08.39	Leers Julien	1938	13° Artillerie	-
01.09.39	Leers Michel	1933	24° Linie	Brugge
01.12.39	Leliaert August	1932	4° Linie	Brugge
01.09.39	Leliaert Hector	1935	24° Linie	Brugge
22.02.40	Leloup Georges	1925	Legerdepot 2	Hemiksem
26.08.39	Leloup Omer	1938	4° Linie	-
01.09.39	Leloup Omer Jozef	1933	4° Artillerie	Lier
22.09.39	Lippens Firmin	1929	1° Vestingstroepen	Stabroek
01.09.39	Lippens Jozef	1931	1° Vestingstroepen	-
20.10.39	Lippens René	1930	34° Linie	-
01.09.39	Lips Hippoliet	1934	8° Linie	Herenthout
26.08.39	Loncke Gerard	1922	2° Intendancekorps	-
20.10.39	Longueville Amaat	1930	34° Linie	-
20.10.39	Longueville André	1929	34° Linie	Kalken
28.08.39	Longueville André Rob.	1936	14° Artillerie	-
11.09.39	Longueville Andreas Joz.	1928	2° Genie	Berchem
22.02.40	Longueville Arthur	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	Longueville Bertrand	1935	23° Linie	Gent
26.08.39	Longueville Cyriel A.	1925	Genie	Tervuren
31.08.39	Longueville Gerard	1938	6° Artillerie	Gaasbeek
08.12.39	Longueville Julien C.	1936	4° Linie	Brugge
01.09.39	Longueville Juliaan Jozef	1933	Geneeskundig korps	Dudzele
04.10.39	Longueville Marcel	1934	1° Gidsen	Laarne
22.02.40	Longueville Maurice	1921	Legerdepot 2	Hemiksem

14.01.40	Longueville Michel	1922	V&I Wachters	-
26.08.39	Longueville Omer	1938	13° Artillerie	-
20.10.39	Longueville Remi	1929	34° Linie	Kalken
22.02.40	Maenhout Victor	1916	Legerdepot 2	Hemiksem
21.01.40	Maes Adiel	1924	4° Linie	-
20.10.39	Martens Achiel	1930	32° Linie	-
14.01.40	Martens Aimé Joseph	1922	V&I Wachters	-
08.12.39	Martens Herman	1928	34° Linie	Brugge
04.09.39	Martens Jozef	1936	4° Luchtafweer	Wommersom
22.02.40	Martens Maurice	1920	Legerdepot 2	Hemiksem
04.09.39	Martens Maurice	1927	4° Luchtafweer	-
01.09.39	Martens Pieter Joseph	1934	Geneeskundig korps	-
14.01.40	Martens Prudent	1928	Geneeskundig korps	-
03.09.39	Martens Roger	1936	Artilleriemeetdienst	-
01.09.39	Martens Urbaan	1935	Vervoerkorps	Borgerhout
20.10.39	Martens Valère	1929	34° Linie	Kalken
01.09.39	Martens Valeer Gustaaf	1933	24° Linie	Brugge
20.10.39	Marteyn Achiel	1930	32° Linie	-
01.04.40	Martlé Alfons	1926	Rijkswachtkorps	Gent
26.08.39	Martlé Maurits	1928	33° Artillerie	Luik
22.02.40	Mattheeuws André	1926	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	Matthys Adelin	1935	13° Artillerie	-
01.09.39	Matthys Jozef	1930	Groot Leger Park	Zedelgem
11.09.39	Matthys Remi Jozef	1930	35° Linie	Beverlo
01.09.39	Matthys Remi René	1931	13° Artillerie	-
26.10.39	Matthys Richard Jozef	1933	1° Gidsen	Etterbeek
22.01.40	Matthys Richard M.	1928	Legerdepot 1	Antwerpen
14.09.39	Meire Henri Jozef	1928	2° Artillerie	-
22.02.40	Meire Julien	1916/19	Legerdepot 2	Hemiksem
26.08.39	Meire Julien Hubert	1936	4° Linie	Brugge
01.09.39	Meire Theophiel	1934	2° Karabiniers	Brussel
14.01.40	Mestdag Odilus	1927	Reserve Voertuigpark	Gent
19.02.40	Mouton Gerard	1932	4° Linie	-
-	Mouton Maurice	1939	4° RLA	-
14.01.40	Mullaert Roger	1923	V&I Wachters	-
22.02.40	Naert Antoon	1923	Legerdepot 2	Hemiksem
20.10.39	Neyrinck Hubert	1929	32° Linie	-
26.08.39	Neyrinck Philibert	1933	15° Infanterie	-
01.09.39	Pieters Omer	1930	4° Artillerie	-
22.02.40	Plasschaert Richard	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
26.08.39	Pollet André	1937	4° Linie	Brugge
30.09.39	Pollier Albert	1937	Transmissietroepen	Eppegem
26.08.39	Pollier Bertrand	1936	7° Linie	Mechelen
04.09.39	Pollier Denis	1932	16° Artillerie	-
01.09.39	Pollier Urbaan	1934	Karabiniers	Brussel
22.02.40	Posman Ferdinand	1918	Legerdepot 2	Hemiksem
22.02.40	Posman Henri	1920	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	Posman Marcellinus	1933	18° Linie	Jette
04.09.39	Potvliege Maurits	1934	13° Artillerie	Baasrode
04.01.40	Raeman Edgard	1926	4° Parktroepen	-
04.09.39	Raeman Prosper	1932	16° Artillerie	-

01.12.39	Raeman Richard	1936	1° Karabiniers	-
26.08.39	Raeman Valeer	1938	4° Linie	-
25.08.39	Reyniers René	1918/19	2° Grondverweer	Gent
26.08.39	Roels Albert	1937	1° Karabiniers	Breedhout
14.01.40	Roels Emile	1922	V&I Wachters	-
01.12.39	Roels Marcel	1932	24° Linie	Brugge
22.02.40	Roels Maurice	1920	Legerdepot 2	Hemiksem
20.10.39	Roels Pieter	1929	34° Linie	-
11.09.39	Roels Remi	1928	37° Linie	Beverlo
04.09.39	Roels Urbaan	1932	16° Artillerie	-
26.08.39	Roets Albert	1936	13° Artillerie	-
29.04.40	Roets Julien	1915/19	V & I Wachters	-
14.01.40	Roeygens André	1922	V&I Wachters	-
01.09.39	Roeygens Florent	1934	24° Linie	Brugge
01.09.39	Roeygens Herman	1934	24° Linie	Brugge
04.09.39	Roeygens Jord Herman	1933	3° Artillerie	Ranst
01.09.39	Rogge Georges	1933	23° Linie	Wondelgem
01.09.39	Rogge Pieter	1934	24° Linie	Brugge
26.08.39	Rombaut Valeer	1937	1° Karabiniers	-
14.01.40	Rooman Camille	1922	V&I Wachters	-
04.09.39	Rooze Cyriel	1933	16° Artillerie	Baasrode
01.09.39	Rooze Maurits	1932	2° Karabiniers	Brussel
22.02.40	Rotey Richard	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
02.09.39	Rotsaert Aaron	1932	Vervoerkorps 12e Inf.	Oostakker
26.08.39	Rotsaert Leon	1928	13° Artillerie	-
01.09.39	Rotsaert Lucien Leon	1930	Groot Legerpark	Wetteren
26.08.39	Rotsaert Lucien	1938	4° Linie	Brugge
11.09.39	Rotsaert Ursulanus	1930	36° Linie	-
01.09.39	Rotsart de Hertaing Ant.	1928	2° Vervoerkorps	Ruisbroek
20.10.39	Rys Albrecht	1929	34° Linie	-
09.11.39	Rys August	1931	Intendance Korps	Antwerpen
22.02.40	Sabot Cyriel	1924	Legerdepot 2	Hemiksem
20.10.39	Sabot René	1931	32° Linie	-
25.08.39	Sabot Richard	1933	Grenswielrijders	Chênée
26.08.39	Saelens Leopold	1937	4° Linie	Brugge
26.08.39	Saey Cyriel	1931	Transmissietroepen	Brugge
26.08.39	Savat Bertrand	1931	2° Grondverweer	Zellik
26.08.39	Savat Cesar	1937	3° Lanciers	Brasschaat
01.09.39	Savat Gerard	1933	23° Linie	Gent
11.09.39	Savat Jozef	1930	36° Linie	-
01.09.39	Savat Luciaan	1934	21° Artillerie	-
01.09.39	Schelstraete Lucien	1934	4° Artillerie	-
26.08.39	Schelstraete Francies	1936	2° Artillerie	St.-Genesius-Rode
11.09.39	Schelstraete Jozef	1930	6° Linie	-
01.09.39	Schoonacker Bertr. J.	1928	Spoorwegtroepen	Hoogboom
21.01.40	Serlet Oscar	1927	12° Artillerie	-
14.01.40	Sierens Basil	1924	V&I Wachters	-
01.09.39	Sierens Bertrand	1931	28° Linie	-
26.08.39	Sierens Edgard	1935	13° Artillerie	-
14.01.40	Sierens Jeroom	1922	V&I Wachters	Antwerpen
08.12.39	Sierens Juliaan	1928	9° Artillerie	-

01.09.39	Sierens Maurits	1932	24° Linie	Brugge
20.10.39	Sierens Medard	1929	34° Linie	Kalken
28.08.39	Sierens Ursulin	1937	8° Artillerie	-
01.09.39	Smessaert Gerardus	1933	24° Linie	Sint-Kruis
19.02.40	Snoeck Jeroom	1928	34° Linie	-
01.09.39	Speecke Valeer	1934	23° Linie	Gent
26.08.39	Spelier Albert	1935	1° Artillerie	St.-Martens-Latem
01.12.39	Staelens André	1928	Voertuigenpark	Gent
26.08.39	Staelens Cyriel	1928	13° Artillerie	-
01.09.39	Staelens Juliaan	1935	24° Linie	Brugge
01.09.39	Staelens Leonard	1934	8° Linie	Herenthout
14.01.40	Standaert Bertrand	1921	V&I Wachters	-
22.09.39	Standaert Jozef Prosper	1925	4° Genie	Brasschaat
22.02.40	Standaert Julien	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
09.04.40	Standaert René	1926	14° Linie	Brugge
26.08.39	Stevens Maurits	1938	3° Linie	-
20.10.39	Stevens Sylvain	1929	34° Linie	-
01.09.39	Streuve Michel	1929	1° Vestingtroepen	-
01.09.39	Stroo Prudent	1934	12° Artillerie	Ixelles
17.09.39	Stroo Raymond	1930	1° Hulptroepen	-
11.09.39	Taldeman Camiel	1929	1° Artillerie	Hemiksem
01.09.39	Taldeman Gerard	1934	2° Karabiniers	Brussel
01.09.39	Taldeman René	1934	13° Artillerie	-
01.09.39	Tamsyn René	1934	13° Artillerie	-
20.10.39	Tas Gaston	1930	34° Linie	Beverlo
01.09.39	Tas Raymond	1932	13° Artillerie	-
25.08.39	Teirlinck Adolf	1930	1° GTL	Terhagen
01.09.39	Teirlinck Cyriel	1920	Rijkswachtkorps	Gent
01.09.39	Termote Cesar	1930	2° Vervoerkorps	-
01.09.39	Thomas Germain	1933	22° Linie	Vosselare
20.11.39	Timmerman Cyriel	1922	2° Intendancekorps	Antwerpen
01.09.39	Timmerman Firmin	1919	Rijkswachtkorps	Gent
01.09.39	Timmerman Hendrik J.	1933	9° Linie	Jette
08.12.39	Timmerman Henri	1931	34° Linie	-
01.09.39	Timmerman Herman	1933	24° Linie	Brugge
01.09.39	Timmerman Juliaan	1929	2° Geneesk. korps	Sint-Kruis
20.10.39	Timmerman Maurits	1929	34° Linie	Beverlo
22.02.40	Timmerman Odile	1925	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	Timmerman Theopiel	1916/19	Rijkswachtkorps	Gent
11.09.39	Trenson Albert	1930	36° Linie	Hemiksem
22.02.40	Trenson Emiel	1917/19	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	Tresonie Juliaan	1934	13° Artillerie	-
01.09.39	Turpyn Prudent	1918/19	Rijkswachtkorps	Gent
20.10.39	Van Speybroeck Robert	1931	33° Linie	-
04.09.39	Van Belleghem Gaston	1934	16° Artillerie	-
04.09.39	Van Caesele Honoré	1929	Legerdepot 1	-
26.08.39	Van Canneyt Albert	1935	13° Artillerie	-
14.01.40	Van Canneyt Frans	1927	Legerdepot 1	-
01.09.39	Van Canneyt Gerard	1933	7° Artillerie	Sint-Kruis
25.08.39	Van Canneyt Lucien	1938	13° Artillerie	-
01.12.39	Van Canneyt Pieter	1936	9° Linie	Brussel

26.08.39	Van Canneyt Remi	1938	13° Artillerie	-
01.12.39	Van Canneyt René	1932	9° Linie	Brussel
29.04.40	Van Daele Raymond	1919	V & I Wachters	-
22.02.40	Van Damme Octave	1923	Legerdepot 2	Hemiksem
-	Van de Bruaene Omer	1922	Grondweer	
22.02.40	Van de Castele Cyriel	1925	Legerdepot 2	Hemiksem
20.10.39	Van de Genachte Robert	1930	33° Linie	-
01.09.39	Van de Genachte Valeer	1936	9° Linie	Pepingen
01.09.39	Van de Keere Albert	1935	2° Geneesk. Korps	Evergem
14.01.40	Van de Keere Maurits	1926	MA	-
01.09.39	Van de Keere Raymond	1933	2° Grenadiers	-
14.01.40	Van de Moere Maurits	1926	Geneeskundig Korps	-
01.09.39	Van de Moere Raymond	1933	2° Grenadiers	Brussel
01.09.39	Van de Voorde Frans	1938	13° Artillerie	-
01.09.39	Van de Voorde Medard	1935	24° Linie	Brugge
14.01.40	Van de Walle Gerard	1925	Autovervoerkorps	-
22.02.40	Van de Walle Julien	1918/19	3° Hulptroepen	Hemiksem
12.09.39	Van de Walle Maurits	1925	Autovervoerkorps	-
01.09.39	Van den Abeele Arthur	1914	Rijkswachtkorps	Gent
25.08.39	Van den Abeele Cesar	1917/19	Grondverweer	-
26.08.39	Van den Abeele Frans	1928	13° Artillerie	Drongen
04.09.39	Van den Abeele Omer	1927	13° Artillerie	Aartselaar
26.08.39	Van den Bossche Albert	1937	1° Artillerie	Destelbergen
14.10.39	Van den Bossche Roger	1938	2° Vervoerkorps	Borsbeek
09.11.39	Vandenbroucke Denijs	1935	2° Intendanceskorps	Antwerpen
07.09.39	Van den Broucke Gaston	1936	1° Karabiniers	-
01.09.39	Van den Broucke Maurits	1920	Para/CT-9DI Kontich	
04.09.39	Van den Bussche René	1933	16° Artillerie	-
26.08.39	Van den Driessche Albert	1937	4e Linie Knokke	
26.08.39	Van den Driessche Florent	1938	4e Linie Klemskerke	
28.10.39	Van den Driessche Gerard	1938	1e GTL	-
22.02.40	Van den Eeckhout Jozef	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	Van den Neste Bertrand	1933	13° Artillerie / Staf	-
22.02.40	Van den Neste Edmond	1917	Legerdepot 2	Hemiksem
22.02.40	Van den Neste Jozef	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
22.02.40	Van Deynse Achiël	1916/19	Legerdepot 2	Hemiksem
26.08.39	Van Deynse Cyriel	1936	13° Artillerie	-
01.09.39	Van Deynse Omer	1934	4° Artillerie	Lier
01.09.39	Van Deynse Remigius	1929	Groot Leger Park	Wetteren
22.01.40	Van Deynse René	1928	2° Intendanceskorps	Antwerpen
29.08.39	Van Dingenen Hilaire	1936	4° Linie	Brugge
04.09.39	Van Eeghem Raymond	1929	14° Artillerie	Aartselaar
26.08.39	Van Gaever Henri	1937	2° Artillerie	-
04.09.39	Van Haecke Albert	1929	Legerdepot 1	-
22.02.40	Van Haecke Emiel	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	Van Haecke Marcel	1935	24° Linie	Brugge
26.08.39	Van Haecke Michel	1934	2° Geneesk. Korps	Brugge
20.10.39	Van Haecke Pieter	1929	34° Linie	Beverlo
01.09.39	Van Haecke Robert	1933	23° Linie	-
11.09.39	Van Haele Gerardus	1931	35° Linie	Beverlo
05.09.39	Van Hecke Mauritius	1937	8° Artillerie	-

04.09.39	Van Hecke Marcel	1934	5° Artillerie	-
26.08.39	Van Hecke Richard	1935	13° Artillerie	-
04.09.39	Van Hoecke Clement	1931	16° Artillerie	-
20.10.39	Van Hoecke Georges	1929	33° Linie	-
08.12.39	Van Hoecke Medard	1928	34° Linie	-
26.08.39	Van Hoecke Robert	1935	1° Artillerie	Destelbergen
22.09.39	Van Hoecke Valeer	1934	Wielrijders	Etterbeek
01.12.39	Van Hoorebeke Georges	1936	1° Karabiniers	-
29.08.39	Van Hooreweder Gentiel	1923	2° Intendancekorps	Antwerpen
03.09.39	Van Hoornweder Willy	1932	2° Artillerie	Lier
26.08.39	Van Houcke Joris	1936	13° Artillerie	-
01.09.39	Van Hoyer Albert	1933	2° Linie	-
30.09.39	Van Hulle Eduard	1938	1° Artillerie	-
22.02.40	Van Hulle Hilaire	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
20.10.39	Van Hulle Joseph	1931	34° Linie	Beverlo
20.10.39	Van Hulle Paul	1929	34° Linie	Beverlo
08.11.39	Van Hulle Pieter	1928	9° Jagers te Voet	De Pinte
26.08.39	Van Hyfte Alfons	1925	32° Genie	-
01.09.39	Van Hyfte René	1935	24° Linie	Sijsele
22.10.39	Van Kerckhove Gaston	1932	Geneeskundig korps	-
20.10.39	Van Kerckhove Omer	1929	34° Linie	Beverlo
15.01.40	Van Kerschaver Bernard	1928	4° Geneeskundig Korps	-
01.09.39	Van Kerschaver Cyriel	1934	24° Linie	Brugge
29.04.40	Van Kerschaver René	1915/19	V&I Wachters	-
17.09.39	Van Laere Jerome	1927	Legerdepot nr. 6	-
14.01.40	Van Landegem Medard	1922	V&I Wachters	-
26.08.39	Van Landegem Robert	1936	2° Artillerie	Mechelen
02.09.39	Van Landegem Theopiel	1920	2° Vervoerkorps	Kontich
01.09.39	Van Landschoot Albert	1935	24° Linie	Brugge
26.08.39	Van Landschoot Armand	1937	13° Artillerie	-
14.01.40	Van Landschoot Cyriel	1924	V&I Wachters	-
26.08.39	Van Landschoot Georges	1938	4° Linie Brugge	-
09.11.39	Van Landschoot Henri	1926	Legerdepot nr. 6	-
01.09.39	Van Landschoot Henri J.	1933	24° Linie	Sint-Kruis
20.10.39	Van Landschoot Maurice J.	1930	34° Linie Beverlo	-
22.02.40	Van Landschoot Maurits E.	1916/19	Legerdepot 2	Hemiksem
14.01.40	Van Landschoot Raymond	1922	V&I Wachters	Zuikerkerke
08.11.39	Van Landschoot Richard	1928	9° Jagers te Voet	De Pinte
17.11.39	Van Lierde Jan	1927	Vervoerkorps	Asse
20.10.39	Van Loo Maurice	1928	34° Linie	-
26.08.39	Van Looche Jerome	1938	3° Linie	Oostende
26.08.39	Van Maldegem Bertrand	1926	3° Genie	-
29.02.40	Van Maldegem Laurent	1919	1° Grondverweer	-
28.08.39	Van Maldegem Lubin	1930	Grondverweer	-
28.09.39	Van Meenen Willem	1926	Rijkswachtkorps	Gent
01.09.39	Van Moffaert Janvier	1921	Rijkswachtkorps	Gent
01.09.39	Van Moffaert Jean	1932	3° Jagers te Voet	-
23.10.39	Van Moffaert Paul	1934	Geneeskundig korps	Brussel
18.09.39	Van Nevel Camiel	1927	Legerdepot 1	-
26.08.39	Van Ootegem Camiel	1936	13° Artillerie	Beernem
22.02.40	Van Ootegem Richard	1922	Legerdepot 2	Hemiksem

08.12.39	Van Paemelen Jeroom	1928	34° Linie	-
20.10.39	Van Poelvoorde Bertrand	1929	33° Linie	-
29.04.40	Van Poelvoorde Emiel	1914/19	V & I Wachters	-
26.08.39	Van Poucke A. J.	1937	3° Linie	-
26.08.39	Van Poucke Bertrand	1935	3° Linie	Oostende
01.09.39	Van Poucke Gerard	1932	13° Artillerie	-
01.09.39	Van Poucke Marcel	1935	24° Linie	Brugge
19.02.40	Van Poucke Omer	1928	9° Linie	Brussel
22.02.40	Van Poucke René	1919	Legerdepot 2	Hemiksem
26.08.39	Vanpoucke Richard	1938	4° Linie	-
26.08.39	Van Rie Achiël	1936	13° Artillerie	Beernem
26.08.39	Van Rie Baziel	1937	2° Artillerie	-
04.09.39	Van Rie Cyriel	1934	16° Artillerie	-
20.10.39	Van Rie Edmond	1930	32° Linie	-
26.08.39	Van Rie Georges	1938	13° Artillerie / Staf	-
17.09.39	Van Rie Medard	1930	1° Hulptroepen	-
02.09.39	Van Rie Michel	1920	2° Vervoerkorps	Kontich
20.10.39	Van Speybroeck Robert	1931	33° Linie	-
29.04.40	Van Suyt René	1924	V & I Wachters	-
01.09.39	Vantighem Maurice	1929	Legerdepot 4	-
25.11.39	Van Vooren Benedictus	1939	4° Linie	-
01.09.39	Van Waes Omer	1937	8° Artillerie / Staf	-
01.09.39	Van Waesberghe Louis	1932	-	-
01.09.39	Van Waeyenberghe Albert	1937	1° Infanterie / Staf	Brugge
22.02.40	Van Waeyenberghe Emiel	1924	Legerdepot 2	Hemiksem
09.11.39	Van Waeyenberghe Medard	1926	8° Hulptroepen	-
01.12.39	Verbeke Florent	1932	9° Linie	Brussel
26.08.39	Verbeke Hilaire	1938	13° Artillerie	-
01.09.39	Verbeke Jozef	1934	2° Karabiniers	Brussel
20.10.39	Verbeke Prudent	1929	34° Linie	Beverlo
22.02.40	Verbeke René	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
26.08.39	Vercruysse Albert	1937	2° Artillerie / Staf	Boekhout
30.08.39	Vercruysse Gentiel	1934	Spoorwegtroepen	Borgerhout
01.09.39	Vercruysse Marcel	1933	24° Linie	Brugge
20.10.39	Vercruysse Medard	1930	34° Linie	-
01.09.39	Vercruysse Pieter	1935	Verkeerstroepen	-
09.11.39	Vercruysse Prudent	1928	9° Jagers te Voet	De Pinte
28.10.39	Vercruysse Valeer	-	Spoorwegtroepen	Bierges
17.03.40	Vercruysse Viktor	1928	2° Linie	Gent
01.09.39	Vereecke Maurits	1931	7° Artillerie	Vijvekapelle
01.09.39	Verhaegen René	1926	Intendancekorps	Antwerpen
01.09.39	Verhé Edmond	1935	24° Linie	Sijsele
26.08.39	Verheire Amedé	1936	1° Luchtvaart	-
01.09.39	Verheire Joseph	1934	13° Artillerie	-
18.09.39	Verheire Juliaan	1936	8° Artillerie	-
26.08.39	Verheire Maurits	1938	13° Artillerie	-
26.08.39	Verheire Omer	1938	13° Artillerie	-
04.09.39	Verhoestraete Gerardus	1931	16° Artillerie	-
01.09.39	Verkindere Victore	1932	23° Linie	Oostende
28.09.39	Verleye Prosper	1926	Rijkswachtkorps	Gent
14.01.40	Vermeire Gentil	1926	Geneeskundig korps	-

19.09.39	Vermeulen Juliaan Jozef	1923	Geneeskundig Korps	-
01.09.39	Vermeulen Paul	1937	Overseiningstroepen	Gent
01.09.39	Vermeulen Pieter	1935	16° Linie	Herenthout
19.02.40	Vermeulen Robert	1927	15° Linie	-
01.09.39	Verniest Marcel	1936	13° Artillerie	-
12.11.39	Verplaetse Theophiel	1927	Geneeskundig korps	-
29.04.40	Verschorre Julien	1922	V & I Wachters	-
10.05.40	Verschoorre Georges	1920	2° GTL	Gent
26.08.39	Verschorre Michel	1936	7° Linie	Vlijtingen
24.09.39	Versieck Eduard	1930	2° Vervoerkorps	-
14.01.40	Versluys Achiël	1918	Automobielkorps	-
22.02.40	Versluys Karel	1925	Legerdepot 2	Hemiksem
28.04.40	Versluys Maurice	1926	Legerdepot 4	Sint-Truiden
20.10.39	Versluys Maurits	1930	34° Linie	Beverlo
27.08.39	Verstringe Albert	1935	Pontoniers	Burcht
-	Verstringe André Jos.	1939	4° Artillerie	-
08.02.40	Verstringe Bertrand	1930	6° Linie	Antwerpen
26.08.39	Verstringe Omer	1937	4° Linie	-
26.08.39	Verstringe Pascal	1937	2° Artillerie	-
22.02.40	Verstringe Telesfoor	1918/19	Legerdepot 2	Hemiksem
23.03.40	Verstringe Triphon	1922	V & I Wachters	-
26.08.39	Verstringe Willy	1928	13° Artillerie	-
14.01.40	Verstrynghe Adolf Leop.	1924	Automobielkorps	-
01.09.39	Verstrynghe Albert	1936	9° Linie	Pepingen
26.08.39	Verstrynghe Albert Jozef	1938	3° Linie	-
26.08.39	Verstrynghe Albert Leopold	1937	2° Artillerie	Boekhout
26.08.39	Verstrynghe José	1937	4° Linie	Brugge
11.09.39	Verstrynghe Victor	1929	Legerdepot 2	Brasschaat
26.08.39	Verstuyf Jordaen	1936	3° Linie	Oostende
26.08.39	Verstuyf Maurice	1938	4° Linie	Zeebrugge
11.09.39	Verstuyf Pieter	1930	37° Linie	Mons bij Luik
08.12.39	Verstuyf Richard	1928	4° Linie	Brugge
26.08.39	Vervaeke Marcel	1937	13° Artillerie	-
08.11.39	Vervynck Medard	1928	9° Jagers te Voet	-
01.09.39	Vidts Arthur	1931	11de Linie	Mopertingen
22.12.39	Vincke Camiel	1926	2° Intendancekorps	Antwerpen
08.12.39	Vlaeminck Firmin	1928	34° Linie	Bersbroek
01.09.39	Vlaeminck Jeroom	1934	18° Linie	Jette
14.01.40	Vlaminck Elias	1926	1° Parktroepen	-
28.08.39	Vlaminck Maurits	1933	9° Artillerie	Sclessin
26.08.39	Voet René	1938	4° Linie	Brugge
07.12.39	Vogels Leon	1925	2° Geneesk. Korps	-
01.09.39	Vossaert Florimond	1930	Transmissietroepen	Antwerpen
01.09.39	Vrielinck Germain	1922	2° Vervoerkorps	Lochristi
22.09.39	Vyncke Honoré	1930	13° Artillerie	Mechelen
04.09.39	Vyncke Leopold	1934	16° Artillerie	-
01.09.39	Vyncke Maurits	1932	24° Linie	Brugge
26.08.39	Vyncke René	1935	13° Artillerie	-
11.09.39	Wayenberghe Aimé	1930	36° Linie	Hemiksem
26.08.39	Welvaert Albert	1938	13° Artillerie	-
21.10.39	Willemarck Arthur	1931	33° Linie	-

26.08.39	Willemarck Georges A.	1937	1° Karabiniers	Breedhout
20.10.39	Willemarck Georges R.	1929	34° Linie	-
26.08.39	Willemarck Laurent	1936	13° Artillerie	-
29.04.40	Willemarck Leopold	1925	V & I Wachters	-
01.09.39	Willemarck Marcel	1933	24° Linie	Brugge
01.09.39	Willemarck Norbert	1932	1° Vestingstroepen	Broechem
22.02.40	Willemarck Prosper	1921	Legerdepot 2	Hemiksem
14.01.40	Willemarck Robert	1924	3° Genie	-
26.08.39	Willems Alfons	1933	4° Linie	Zeebrugge
30.09.39	Willems Bertrand	1935	Overseiningstroepen	Eppegem
01.09.39	Willems Gerard Jozef	1932	22° Linie	-
20.10.39	Willems Gerard Michel	1929	34° Linie	-
26.08.39	Willems Jeroom	1935	13° Artillerie	-
26.08.39	Willems Zeger	1938	13° Artillerie	-
03.09.39	Wittevrongel Maurits	1934	13° Artillerie	-
22.02.40	Wittevrongel René	1917/19	Legerdepot 2	Hemiksem
01.09.39	Witthoeck Cyriel	1933	13° Artillerie	-
29.04.40	Witthoeck Maurice	1920	V & I Wachters	-
04.09.39	Witthoeck Michel	1929	Legerdepot 1	-
22.02.40	Wittouck Camiel	1925	Legerdepot 2	Hemiksem
29.04.40	Zoetaert Gustaaf	1920	Legerdepot 1	-

V & I Wachters = Verkeers- en Inrichtingswachters.

Gesneuvelde soldaten van Maldegem, vermeld op het oorlogsmonument

1 Urbaan De Wandel

° Maldegem Kleit 21.12.1911

+ Brasschaat 17.05.40

2 Omer Verheire

° Maldegem 3 maart 1919

+ Eeklo 20 mei 1940

Op 19 mei 1940 werd Omer Verheire zwaar gekwetst in Evergem.

3 Philibert Neyrinck

° Maldegem 21 februari 1913

+ Willemstad 30 mei 1940

Een rijnaak met gevangen genomen Belgische soldaten liep op een mijn.

4 Albert De Groote

° Maldegem (Kleit) 26 december 1919

+ Maldegem (Kleit) 19 september 1940

Hij kwam doodziek naar huis bij de capitulatie en stierf later ten gevolge van zijn ziekte.

5 Remi De Clercq

° Maldegem 29 oktober 1919

+ Isenbuttel 22 januari 1941

De trein waarmee Remi naar huis kwam, werd gemित्रailleerd.

6 Roger Martens

° Maldegem 26 november 1916.

+ Isenbuttel 22 januari 1941

De trein waarmee Roger naar huis kwam, werd gemित्रailleerd.

Brieven van Adegemnaar

Marcel Coopman geschreven

tijdens de mobilisatie in 1939

Anna en Adelin Coopman / Jozef Dobbelaere

Inleiding door Anna Coopman

“Bij het nakijken van onze oude documenten vond ik brieven, die mijn vader en verwanten schreven tijdens de mobilisatie in 1939. Omdat ik iedereen van ons gezin van die brieven inzage wou geven, had ik deze op de computer gezet. Zo groeide de interesse. Ter gelegenheid van een bezoek van Jozef Dobbelaere, kwam dit document ter sprake en zo is dit onderwerp tot een artikel voor dit boek geworden. Ik was in 1939 maar drie jaar oud, waardoor ik aan die periode geen herinneringen heb. Mijn zussen en broers stellen onze documenten graag ter beschikking. Het was voor de oudste kinderen een bewogen periode in hun leven”.

Oorlogsdreiging

Duitsland had in de jaren dertig al enkele landen ingelijfd zoals Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije. In augustus 1939 nam de spanning in Europa sterk toe. De Sovjet-Unie en Duitsland sloten op 23 augustus een niet-aanvalsverdrag en Duitsland maakte zijn eisen kenbaar ten opzichte van de vrijgave van Danzig en een doorgang door Polen. Oost-Pruisen, een deel van Duitsland, was immers afgesloten van de rest van Duitsland door een corridor, deel van Polen. Ernaast lag Danzig, vrijstad sinds 1920 onder toezicht van de Volkenbond. De toestand was zo sterk gespannen dat paus Pius XII het nodig vond een oproep tot vrede te doen op 23 augustus. Diezelfde dag riep de Oslo-groep, een groep kleine neutrale landen, bij monde van koning Leopold III, eveneens de betrokken mogendheden op tot verzoening en vrede.

Mobilisatie

Als gevolg van de gespannen toestand nam België op 26 augustus officieel de beslissing tot mobilisatie. Vele duizenden reservisten werden in fasen opgeroepen en vanaf zaterdag 26 augustus 1939 gebeurde dit effectief in Adegem, met een duidelijke voorkeur voor de jongste militieklassen. Polen wou niet toegeven aan de eisen van Duitsland en een oorlog was onafwendbaar. Op 1 september viel Duitsland Polen binnen en op 3 september verklaarden Frankrijk en Engeland de oorlog aan Duitsland. België zette de mobilisatie van zijn leger versneld verder.

Kerkelijk huwelijk op 6 november 1934
van Marcel Coopman en Martha Van Vooren.

Martha Van Vooren met de oudste kinderen
Anna en Maria (op de arm).

De drie oudste kinderen v.l.n.r.: Maria, Adiel en Anna Coopman.

Het aantal gemobiliseerde soldaten in Adegem was als volgt:

zaterdag 26 augustus	79 soldaten	zaterdag 9 september	9 soldaten
maandag 28 augustus	1 soldaat	zaterdag 16 september	9 soldaten
vrijdag 1 september	100 soldaten	woensdag 20 september	6 soldaten
zondag 3 september	24 soldaten		

In de eerste acht dagen werden dus 204 jonge mannen uit Adegem verzocht hun eenheid te vervoegen. De oproepingen voor mobilisatie werden na september verder gezet, maar ze waren vanaf dan meer gespreid in tijd en het aantal soldaten was eerder beperkt. In oktober werden er nog 32 soldaten gemobiliseerd en in november en december samen nog 19.

De opgeroepen soldaten waren van alle leeftijden, variërend van 21 tot 45 jaar, maar de jongste mannen kwamen het eerst aan de beurt. De oudste soldaten zouden veel later opgeroepen worden en vooral worden ingezet voor de bevoorrading. Maar vele reservisten ontsnapten aan de mobilisatie door het feit dat ze drie of meer kinderen hadden. Die versoepeling kwam er pas in 1940, want in augustus en september 1939 werden nog vaders opgeroepen met vijf kinderen.

De mobilisatie was voor elke soldaat een ingrijpend gebeuren, vol onzekerheden. De soldaat vroeg zich bezorgd af hoe lang hij zou gemobiliseerd zijn en of hij zou moeten vechten in een oorlog. Allemaal vragen waar niemand een antwoord op wist. Maar hij herinnerde zich nog goed de verhalen die hij gehoord had over de Eerste Wereldoorlog. Uit die verhalen had hij onthouden dat een oorlog een gevaarlijke onderneming was, waarbij men kon gewond of gedood worden. Geen rooskleurige vooruitzichten dus.

Een groot deel van de opgeroepen soldaten was al getrouwd en had een gezin met kinderen. Dat bracht bijkomende beslommeringen mee, want zo iemand keek uiteraard anders tegen de mobilisatie aan dan een niet getrouwde jonge man. De vader maakte zich niet alleen zorgen over zijn eigen situatie, maar ook over de situatie thuis. Zonder kostwinner brak voor veel gezinnen een moeilijke tijd aan. Zou de achtergebleven echtgenote voor het gezin kunnen zorgen? De Belgische staat betaalde weliswaar een vergoeding, maar die was duidelijk onvoldoende. Gelukkig was er nog de solidariteit van familie en vrienden. Kortom, voor de meesten was een verblijf bij het leger niet zorgeloos.

1. MARCEL COOPMAN

Marcel Coopman werd geboren in Adegem op 5 december 1907 als zoon van Alfons en Beatrix Van de Moere, landbouwers op de Murkel in Adegem. Hij had een oudere broer Achiel (°1905, soldaat in 1925) en drie jongere zusters, namelijk Emma (°1910), Pharaïlde (°1913) en Julia (°1915). Een zus Maria (1911-1919) was als achtjarig kind gestorven aan de Spaanse griep. Marcel trad op 31 oktober 1934 in Adegem in het huwelijk met Martha Van Vooren (°Adegem 10.03.1906, dochter van August en Julia Van Deynse).

Het gezin Coopman-Van Vooren

Marcel was landbouwer en woonde na zijn huwelijk in Onderdijke in Adegem. Toen hij gemobiliseerd werd in september 1939, had hij drie kinderen in leven: Maria (°1935), Anna (°1936) en Adiel (°1937). Vrouw Martha was in verwachting van een vierde kind, dat als Hubert geboren werd op 3 november 1939. Bij de geboorte van dit vierde kind was Marcel nog altijd gemobiliseerd.

II. — Renseignements généraux.

II. — Inlichtingen van algemeen aard.

(Page à remplir par la Commission de recrutement).
(Bladzijde in te vullen door de Wervingscommissie)

Nom : Coopman
Naam :
Prénoms : Marcel-Henri-Joseph
Voornamen :
Prénoms du père : Alfons
Voornamen van den vader :
Nom et prénoms de la mère : Van de Schoot Beatrijs
Naam en voornamen der moeder :
Lieu et date de naissance : Osdegem 5-12-1907
Plaats en datum van geboorte :
Etat civil : Célibataire, marié enfants.
Burgerlijke stand : Ongehuwd, ~~gehuwd~~ kinderen.
Profession : Landbouwer
Beroep :
Taille : 1.67 Poids : 61 Périmètre thoracique : 85
Gestalte : 1.67 Gewicht : 61 Borstwijdte : 85
Avis de la Commission de Recrutement :
Advies der Wervingscommissie :
geacht
A réclamé pour :
Diende een bezwaar in te brengen :

Le 3-11- 192 6
Den 192 ..

Signature du médecin militaire ou agréé.
Handteekenen van den militairen of aangestelden geneesheer,

J. M. Storie

BRUGGEMAN Gebr.	Th. Steenweg	Ruin	Vos	1922	Max
BUYSSE Camiel	Steenweg	Ruin	R.Wit	1926	Vos
BUYSSE Richard	Waleweg	Merrie	Bruin	1934	Mina
CLAEYS August	Vulderstr.	Merrie	Bruin	1934	Flora
CLAEYS Camiel	Vulderstr	Ruin	Bruin	1937	Max
CLAEYS Henri	Balakkeveld	Merrie	Bruin	1933	Rabie
CLAEYS Hippolyte	Steenweg	(vroeger afgekeurd)	2		
CLAEYS Raymond	Mollevijver	Merrie		1912	
COCKHEYT Henri	Moerwege			1916	
COENE Petrus	Callestr.	Merrie	Bruin	1934	Sara
Idem	Idem	Ruin	Bruin	1935	Paul
COENE Theophiel	(Verkocht)				
COOPMAN Adiel	Steenweg	Merrie	Zwart	1935	Lisa
COOPMAN Alfons	Murkel	Merrie	Vos	1929	Jeanne
Idem	Idem	Ruin	Bruin	1936	Frans
COOPMAN Marcel	Onderdijkstr	Ruin	Bruin	1935	Max
COOPMAN Maurice	Steenweg -				
COPPEJANS Kren	Vierweegsche	Merrie	Vos	1933	Rabie
COPPENS Alfons	Gestweg	Merrie	Bruin	1921	Laura
COPPENS Camiel	Cleemoutte	Merrie	Bruin	1922	Raby

De overheid wou op de hoogte blijven van het aantal paarden dat beschikbaar was. Volgens de paardentelling van 1938 in Adegem bezat Marcel Coopman uit Onderdijke één paard en zijn vader Alfons in de Murkel twee paarden.

Marcel Coopman werd soldaat in 1927

Marcel was soldaat in het vierde regiment Artillerie (Armée, 6de groep – staf - BPG 35). Indertijd moest men 20 jaar zijn om soldaat te worden. Hij was dus van de militieklas 1927 en deed 10 maanden legerdienst.

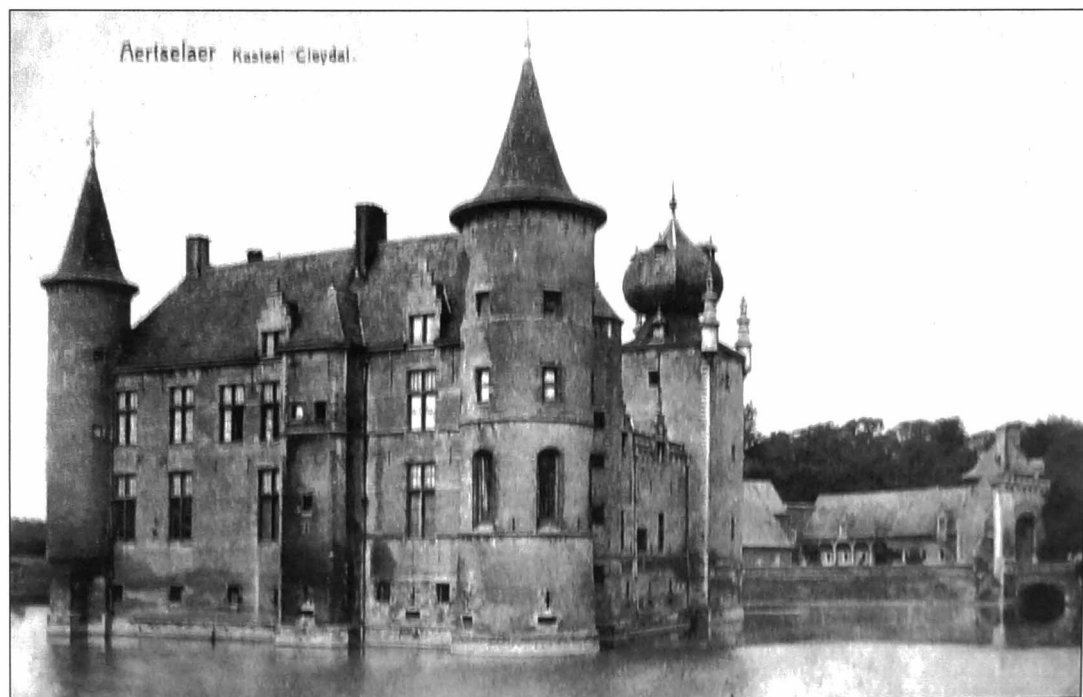
Marcel Coopman, soldaat in 1927.

3 September 1939

~~-De Laere Hipp-~~ Pauwels Henri

1	Pauwels Maurits	Heulendonk	4 Art.	I63.9385	S.M. 1927	<i>Pauwels</i>
2	Spillebeen Richard	Staalijzer	14 Art.	I64.I2063	SM 1931	<i>Spillebeen R.</i>
3	Standaert Cyriel	Heulendonk <i>Murkel</i>	16e Art.	I64.I0559	S.M. 1929	<i>Cyriel Standaert</i>
4	De Backer Gaston	Veldekens	4 Art.	I63.I0464	S.M. 1929	<i>Gaston de Backer</i>
5	Dauwens René	Kraweghe	Art.	I63.9048	SM 1927	<i>Dauwens R.</i>
6	Termote René <i>Woe</i>	Vaartkant	4 Art	I63.9484	S.M. 1927	<i>Termote Woe</i>
7	Potvliege Leon	Heulendonk <i>Murkel</i>	4 art.	I63.9403	S.M. 1927	<i>Potvlieg Leon</i>
8	Coopman Marcel	Murkel	4 art.	I63.9033	S.M. 1927	<i>de Coopman</i>
9	Stul Jerome	Veldekens	3 Art.	I70.I08 ²⁶ 42	S 1932	<i>A Stul</i>
10	De Sutter August	Murkel	16 Art.	I63.I3231	S.M. 1933	<i>de De Sutter</i>

Henri Pauwels bestelde in Adegem op 3 september 1939 tien oproepingsbrieven, waarvan één bestemd voor Marcel Coopman.

Kasteel Cleydal in Aartselaar, waar Marcel Coopman in september 1939 gelegerd was.

Marcel werd gemobiliseerd in 1939

Marcel Coopman werd op zondag 3 september opgeroepen voor mobilisatie en was op post in het leger op 4 september 1939. Zijn oproepingsbrief werd hem bezorgd door Henri Pauwels en er werd getekend voor ontvangst op een lijst van te mobiliseren soldaten. Hij vertrok niet alleen naar zijn kazerne, want nog zeven Adegemnaars behoorden ook tot het vierde regiment Artillerie en werden op dezelfde datum opgeroepen. Ze behoorden echter niet allemaal tot dezelfde compagnie. De opgeroepen soldaten waren:

Naam gemobiliseerde soldaat	Regiment	Klas	Plaats mobilisatie
Coopman Marcel	4de Artillerie	1927	Aartselaar
Dauwens René	4de Artillerie	1927	-
De Backer Gaston	4de Artillerie	1929	-
De Caluwé Florent	4de Artillerie	1929	-
De Vlieger Leo	4de Artillerie	1929	-
Pauwels Maurits	4de Artillerie	1927	-
Potvliege Leon	4de Artillerie	1927	-
Termote Noé	4de Artillerie	1927	Aartselaar

Bij sommige soldaten staat geen mobilisatieplaats vermeld, omdat dit op geen enkel officieel document van hen geschreven stond. Het was trouwens de gewoonte dat men op de documenten slechts 'te velde' noteerde en geen plaatsnaam omwille van geheimhouding. De vijand mocht immers niet weten waar de soldaten gelegerd waren. Sommige officieren vergaten dat echter in de beginperiode en daardoor komt de legerplaats toch nog voor op een aantal documenten.

Men mag aannemen dat alle hoger genoemde soldaten afreisden naar Aartselaar. Dat was zeker het geval voor Leon Potvliege, want in de hierna volgende brieven informeerde zijn familie naar hem bij Marcel.

Zijn legerplaats

Marcel Coopman werd gelegerd in Aartselaar en zijn eenheid was belast met de verdediging van het bolwerk Antwerpen. De verdediging van België steunde onder andere op enkele belangrijke bolwerken zoals Antwerpen en Luik, die als grote vestingen waren uitgerust en tot het uiterste moesten verdedigd worden.

De meeste soldaten namen stellingen in aan de oostkant van het land, maar in de maand augustus werden er ook nog stellingen ingenomen aan de westkant. Men wou op die manier zijn onafhankelijkheid bewijzen en ook beletten dat Frankrijk door ons land zou trekken om Duitsland aan te vallen. Daardoor zou onze onafhankelijkheid in het gedrang komen en dat wilde men ten koste van alles vermijden. De politiek wijzigde zich echter in september en de soldaten vatten vooral post in het oosten van het land.

Marcel Coopman zou één groot alarm van het Belgische leger meemaken. Op 11 november 1939 vreesde men een aanval van Duitsland en het leger werd voor 11 en 12 november in alarm gebracht. Later zou blijken dat de toestand werkelijk ernstig was en dat Duitsland de intentie had ons land binnen te vallen. Maar Duitsland zag af van een inval wegens een aanslag op Hitler en de slechte weersomstandigheden.

WRAA 16me 34

Monsieur le Bourgmestre

de Adegem

J'ai l'honneur de vous faire connaître par la
 présente 1939. Coopman Marcel
 domicilié à Adegem (Herkelestraat) est inscrit
 sur les armes à feu en application de l'art 55 de la
 loi sur la milice.

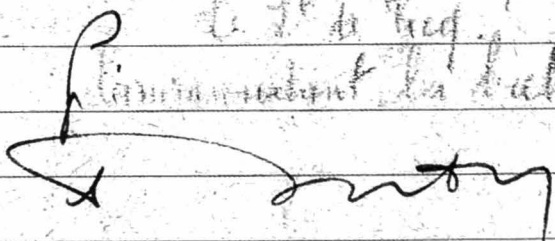
L'allocation prévue par la loi du 22 mai 1939
 doit être payée à partir de la date ci-dessus.
 Sa femme, Van Vooren Martha, Maria
 habitant votre commune, ayant droit de milice
 personnelle.

Je vous prie, Monsieur le Bourgmestre,
 d'agréer les sentiments distingués.

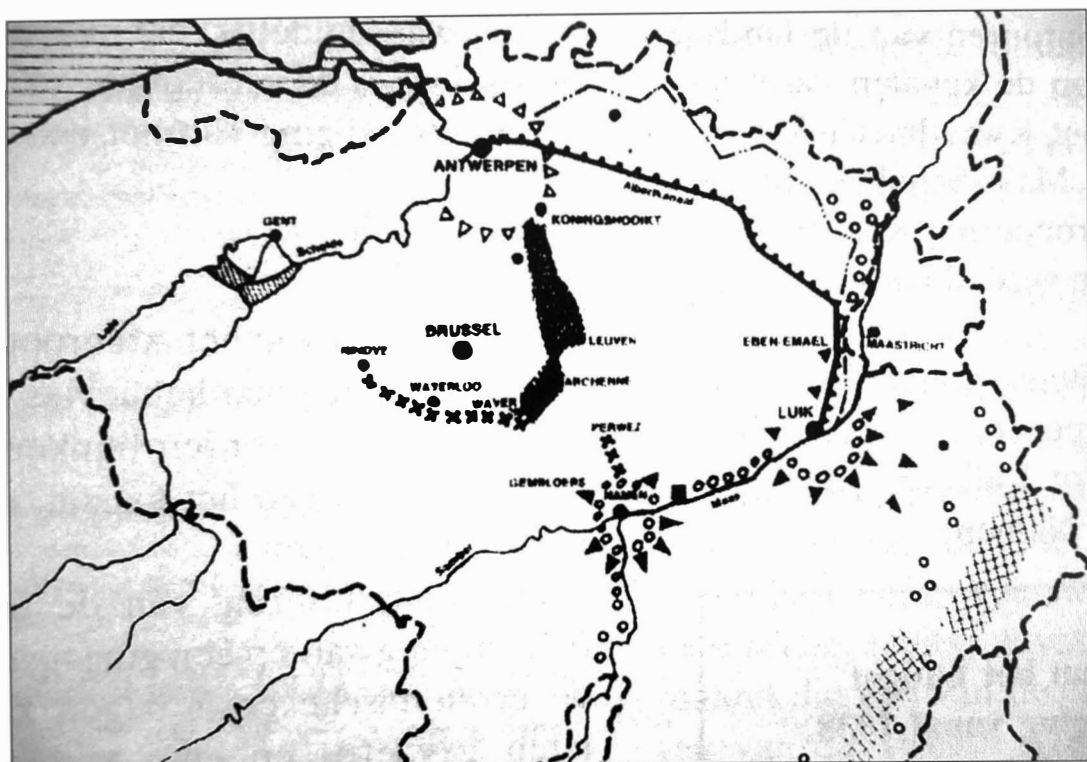
A Aartselaar, le 4 septembre 1939.

Le Lt de Vicq.

Commandant la Batterie.

Brief van luitenant de Vicq, commandant van de batterij in Aartselaar, gericht aan de burgemeester van Adegem met de mededeling dat Marcel Coopman bij het leger was sinds 4 september 1939. Een dergelijke brief diende voorgelegd voordat de militievergoeding kon uitbetaald worden door de gemeentelijke overheid aan de rechthebbende, in dit geval 'son épouse Van Vooren Martha, Maria'.

De verdedigingslinies van België met het Albertkanaal, de bolwerken Antwerpen en Luik en de verdedigingslijn Koningshoek-Waver.

Recht op militievergoeding

Elke gemobiliseerde soldaat had recht op een militievergoeding, uit te betalen door het gemeentebestuur aan de rechthebbende. De rechthebbende was hier vrouw Martha Van Vooren. Ze kreeg in het begin een vergoeding van 8 frank daags, te verhogen met een bijkomend bedrag van 3,50 frank per kind. De voorwaarde was wel dat men een bewijs kon voorleggen van de militaire overheid, waaruit bleek dat de soldaat wel degelijk gemobiliseerd was en vanaf wanneer.

Hier volgt een transcriptie van de brief, waarin gemeld werd dat Martha Van Vooren recht had op militievergoeding vanaf 4 september 1939.

HRRA

16me Bie

Monsieur le Bourgmestre,
Adegem

J'ai l'honneur de vous faire connaître que le milicien 1927 Coopman Marcel, domicilié à Adegem (Murkelstraat) est rentré sous les armes ce jour en application de l'art. 55 de la loi sur la milice. L'allocation prévu par la loi du 22 mai 1939 peut être payée à partir de la date ci-dessus à son épouse Van Vooren Martha, Maria habitant votre commune, ayant droit du milicien prénommé.

*Veillez agréer, Monsieur le Bourgmestre,
l'expression de mes sentiments distingués.*

A Aartselaar, le 4 septembre 1939

*Le Lt de Vicq
Commandant du Batterie*

Camiel Van Vooren, oom van Martha.
Martha woonde al bij haar oom vóór haar huwelijk
en bleef daar in Onderdijke wonen na haar huwelijk met
Marcel in 1934.

Maurits	Irma	Alfons	Cyriel	Marie	René	Henri	Martha
Léonie	Omer	August	*	Julia		Raymond	Emma

De familie August Van Vooren-Van Deynse uit de Boterhoek 1 in Eeklo, met tweede van rechts Martha. De familie woonde eerst in Maasbone in Adegem, maar verhuisde op 1 augustus 1927 naar de Boterhoek in Eeklo.

2. DE BRIEVEN VAN MARCEL COOPMAN

Marcel Coopman schreef tijdens zijn mobilisatie in 1939 verschillende brieven naar zijn vrouw Martha Van Vooren, waarvan er dertien bewaard zijn gebleven. Zelf kreeg hij er ook een aantal van familie of vrienden. De brieven van zijn vrouw Martha aan Marcel zijn niet bewaard gebleven.

De brieven van Marcel worden hier integraal weergegeven, zonder aanpassingen, dus nog in de oude spelling, d.w.z. met 'sch' en 'dubbele o of e'.

Eerste brief van Marcel d.d. dinsdag 5 september 1939

Marcel verbleef met zijn regiment in een kasteel in Aartselaar, een gemeente enkele kilometers ten zuiden van Antwerpen. De bedoeling was uiteraard het bolwerk Antwerpen te verdedigen in geval van oorlog.

Hij was ingedeeld bij de artillerie, had als functie wapenmaker, maar moest geen paarden berijden. Marcel maakte deel uit van de *état-major* of staf van de compagnie.

In deze eerste brief gaat het vooral over de werkzaamheden op de boerderij. Hij leefde sterk mee met het wel en wee thuis en probeerde vanop afstand nog het een en ander te sturen. Hij sprak over 'de Boterhoek' in Eeklo, waarmee de thuis van zijn vrouw werd bedoeld. Ze hadden veel steun aan de burens zoals Henri De Vos, die vermoedelijk hun paard onder zijn hoede nam. Marcel Coopman woonde in bij Camiel Van Vooren, een nonkel van zijn vrouw Martha.

Zijn broer Achiël was nog niet opgeroepen voor het leger, maar enkele maanden later zou hij toch ingelijfd worden. Marcel was een diepgelovig man en vroeg in alle brieven om samen te bidden. Zijn eerste brief d.d. 5 september postte hij in 'Oude God', een gehucht van Mortsel. Hij vroeg om terug te schrijven en op de envelop moest geen *tember* of postzegel, wel de vermelding S.M.

Aartselaar, 5 September 1939

Teergeliefde Martha,

Vanmorgen heb ik een klein briefje afgegeven in de post van een fort te Oude God.

'k Weet niet als ge 't ontvangen hebt. Nu tracht eens zelf weer te schrijven hoe ge 't regelt met 't werk, wie er slaapt. Als er al geweest hebben uit de Boterhoek. Wat ge met die zeuge gaat doen, als Henry De Vos het goed stelt met het paard. Als er nog opgeroepen worden of Achiël nog thuis is, er zijn er hier ook van zijn klas.

Wij zijn nog altijd op ons zelfde kasteel, geen uur zeker dat w'er blijven, maar als ik vertrek zal ik het laten weten. Ben zeker dat ik geen paarden zal moeten berijden. Gansch ons regiment is vandaag ingespannen met paarden toegekomen en met de trein. Ik sta bekend als wapenmaker en ingelijfd in de groep van de Etat Major (maak geen deel van een batterij). Achiël, als hij nog thuis is, kent dat nog wel. Schrijf weer op 't adres op de envelop.

Martha, Maria, Anna, Kamiel en allen van thuis, kan me gedragen in de droeve staat van nu, doet ook uw beste.

We zullen samen bidden en vragen dat we elkander mogen weerzien en nu m'n vaders kruisje aan ons kinderkens. Slaap zacht en gelukkig dat ze er nog weinig van begripen.

Van vader

Weerschrijven zonder tember enkel S. M.

Pharaïlde, Emma en Julia Coopman,
zusters van Marcel Coopman.

Achiel Coopman, broer van Marcel.

Soldaten van het 4de regiment Artillerie met onderaan helemaal rechts zittend Marcel Coopman.

Tweede brief van Marcel aan zijn vrouw d.d. zaterdag 9 september 1939

Marcel schreef dat zijn eenheid veel paarden bezat, bijna allemaal verplicht afgestaan door de boeren. In zijn compagnie waren het vooral paarden uit de streek van Roeselare en sommige soldaten herkenden hun eigen paard. Marcel leidde er een rustig leventje, het eten was in orde en sigaretten en chocolade werden royaal bedeeeld. Het ontbrak hem aan niets, alleen de slaappleats was niet zo goed. Hij sliep op stro in een koestal en verwarmde zich met één deken en zijn mantel. Dat was nodig, want in september konden de nachten al heel koud zijn. Het aantal soldaten rond Antwerpen nam snel toe en Marcel raamde ze op ca. 30 000. Hij vroeg naar een portret van zijn kinderen en hij stelde voor dat zijn zus Julia de foto zou nemen. Leon Potvliege uit Adegem behoorde ook tot het vierde Artillerie zoals Marcel, maar hij behoorde tot een andere groep, zodat Marcel over hem geen informatie kon verstrekken.

Aertselaere, 9 September 1939

Mijn teergeliefde Martha

Op dit ogenblik Zaterdag middag zijn we nog altijd op ons zelfde plaats, toch denk ik dat het niet lang meer zal duren gansch het regiment is gezadeld en gespoord op oorlogsvoet. De paarden zijn afkomstig van de kant van Roeselaere er zijn verscheidene West-Vlamingen die paarden herkennen, gelukkig dat ik er geen heb, want dat is een miserie toch worden ze nogal goed verzorgd, haver, hooi en strooi, er maar velen staan onder de bloten hemel.

Ik ben in de groep van de Staf waar dat niet anders zijn dan chauffeurs, telefonisten enz. Ik als wapenmaker heb anders nog geen zweet gelaten of 't is van de gloeiende soep te eten, gezien ik nu noodgedwongen ben, brood hebben we teveel en koffie naar behoefde, ook veel vleesch; er is al 2 keer uitdeling geweest van sigaretten en chocolade en daar heb ik ruim mijn deel van gehad.

Deze middag 50 sigaretten en 2 latten chocolade. Nu dat is bijzaak en ge ziet we zullen nog niet verhongeren, slapen is slechter, we slapen in een koeistal op strooi, maar hebben elk een deken en met onze mantel dat gaat ook maar 't is hard.

Morgen zondag zullen we kunnen mis hooren op een groote weide van het kasteel; die mis wordt gedaan door een almoezenier, ze zeggen dat er op het ogenblik 30 000 soldaten liggen rond Antwerpen. Volgens de mare nu zouden van morgen weer binnen geroepen hebben, laat het me rap weten wie daar weg is.

Nu Martha tracht als 't regelen zo goed mogelijk, ik denk veel aan u en aan ons lieve kindjes. Zou Julia ze niet in 't portret kunnen trekken, omdat ik ze toch eens zou zien. Ik denk bij lange niet dat we er rap zullen van af zijn.

Op die vraag van de vrouw van Leon Potvliege, heb ik niet kunnen met zekerheid kunnen antwoorden. We zijn allen verdeeld in groepen over een uitgestrekte gemeente, er is maar een bij mij die ik ken Raymond Dhondt uit de Moerstraat, die nu getrouwd is en op Bentille woont met 4 kinderen, er is hier ook een met 7 kinderen.

Op uw brief heb ik gezien dat het werk toch vooruit gaat van hier kan ik niets meer regelen, doet uw beste, ik hoop toch gezond terug te keeren.

Naar huis heb ik nog niet geschreven, geef hun de complimenten als ge terug geschreven hebt, zal ik weer rap schrijven.

Martha slaap wel en een kruisje aan

+ + +

Maria Anna Adiel van vader

(mijn juist adres staat op de omslag)

Buur Henri De Vos met vrouw Livina Bral en dochter Madeleine.
Madeleine was non bij de zusters van de H. Philippus Neri in Sint-Niklaas.

Het café van Leopold Gobeyn gelegen in Onderdijke rechtover de boerderij van Marcel Coopman. V.l.n.r.: Henri Gobeyn, André Gobeyn, Cyriel Longueville, Gerard Gobeyn, Edgard Pollet, Albert Dhooge, Remi De Vos, Cyriel Van Landschoot, Marcel Coopman (op de fiets), Remi De Vlieger, Albert De Ceuninck, Alfred Van Daele en Alfons De Ceuninck.

Een brief van broer Achiël aan Marcel Coopman d.d. 10 september 1939

Achiël Coopman liet weten dat onderwijzers, veldwachters en leden van een brandweerkorps uit mobilisatie mochten terugkeren. De keerzijde van de medaille was dat ter compensatie andere jonge mannen hun plaats moesten innemen.

Achiël maakte melding van nieuwe gemobiliseerde soldaten. Voor Adegem waren dat Omer Boulez, Cyriel Dhaese, Aimé Dupont, Leon Haeck, Maurits Ryckaert, Achiël Steyaert, Alfons Thuys, Gerard Tysebaert en Louis Verniest, die hun oproepingsbrief kregen op 9 september.

Sommige soldaten kwamen af en toe eens naar huis, als ze niet te ver gelegerd waren van huis of kregen bezoek van een familielid. Zo bezocht Julien De Kesel zijn broer Robert.

De septembermaand is de maand van het rooien van de aardappelen en daar werd hard aan gewerkt op de boerderij van Marcel Coopman. Broer Achiël, bijgestaan door Martha's broer Maurits en door vele burens en vrienden, zorgde ervoor dat de *patatten* zonder dralen binnengehaald werden. Achiël stelde zijn broer Marcel gerust, het nodige werk werd gedaan, en hij schreef *'ge moet u daar niet mee te doen maken'*.

Adegem, 10 September 1939

Beste broeder Marcel,

Nu met de zondag middag kom ik van vooren af te schrijven en laat nu weten dat we hier en in Onderdijke nog in volle gezondheid zijn en hoopen van U hetzelfde.

Vrijdag gepasseerd heb ik met de machine die aardappelen voor Miel Pollets uitgereden met Voskens paard en Jeanne en Gerard Gobeyn heeft ze naar huis gehaald en met Vosken in den put gedaan en des avonds hebben wij het al aan de kant gedaan en gedoken met Maurits Van Vooren, hij was daar ook. Het waren nog al schoone, wij waren met velen: 3 van Miel Pollets, 2 van Landschoots, 3 van Pol de Kieks met Geraard, 2 van Voskens en Vosken, nu Gerard heeft dat geëgd en zal die haverstoppel eggen en om kort te maken ge moet u daar niet mee te doen maken.

Wij zullen er allenmale wel voor zorgen, nu Martha komt hier juist met den brief binnen, die gij Zaterdag geschreven hebt en die wij zien dat gij daar nog niet van den slechtste niet zijt, hetgeen den dienst aangaat.

Volgens ze hier zeggen zijn er meesters, champetters en pompiers afgekomen, en het is daarom zeggen zij dat er morgen weer binnen moeten om in hun plaatse te gaan. 7 van Adegem: Omer Boulez, Leon Haeck, die twee van Piet Van de Wallens van Oostwinkel en nog enige van Adegem-dorp. Omer Coopman ligt in Woumen, Gust in Zeebrugge, Muyts knecht ... in Kortrijk, Cyriel Standaert in Diest en ge kunt het allemaal niet onthouden.

Nu komt er nu en thans eene op zijn reize naar huis gereden van Brugge of in de ronde, maar dat is een slecht werk want Julien De Kesel reed een weke van Luik naar dien onderpastoor Robert van Kesels en als Julien weer in Luik kwam des anderendaags was het regiment vertrokken en Julien stond daar en wat thans gedaan.

Ik ben nog altijd thuis, vader heeft Donderdag een klein tweejarig ... rundje gekocht, die kunt trekken en in de hand gaan zoo alzoo kunnen wij voorts rijden.

In den hoop dat alles goed zal gaan en wij zullen voor hetgeen hier is wel zorgen, ga ik mijnen brief sluiten en eenen goeien avond van ons allen.

Achiël

Derde brief van Marcel aan zijn vrouw (datum niet bekend)

De brief is niet gedateerd, maar wel geschreven op een zondag, dus vermoedelijk op 10 september. Marcel maakte zich nog wat zorgen over het scheergerief dat hij vergeten was mee te nemen. In zijn brief meldt hij dat hij niets tekort had. Was dat werkelijk zo of wou hij zijn familie niet ongerust maken?

Een gemobiliseerde soldaat had recht op een vergoeding en hij vroeg zijn vrouw Martha dat goed in het oog te houden en het zeker niet uit te stellen als er stappen moesten ondernomen worden. De boerderij liet hem niet los: hij wou weten hoe het daar verder verliep en gaf nog enkele wenken. Hij schreef ook naar *de Boterhoek* in Eeklo, waar broers en zussen van Martha woonden.

Mijn teergeliefde Martha

Als ik deze regelen schrijf zondagnamiddag weten we nog niets van vertrekken.

Maandag, zoo zeggen ze, komen er weer ontrent 12 000 man binnen rond Antwerpen alleen. Ik vrees ervoor dat Achiël er ook zal bij zijn. Ik heb hier niets tekort, hetgeen dat ik noodig heb, kan ik kopen en 't is hier niet duurder dan thuis, mijn scheers zoude ik best medegebracht hebben. Maar voorloopig zal het nog wel gaan, hier heb ik me al zeep gekocht en een kam.

Ik heb van de voormiddag naar Aertselaere naar de Mis geweest en 'k zag daar dat de rechthebbende op een militaire vergoeding zich moesten aanmelden. Martha als ge verwittigd word ge moet gaan of doen gaan met ons trouwboekje, dat belast ik u streng, want van uitstellen of achterstellen zal er niet komen.

Ook moogt ge voorlopig ons lastenbriefje niet betalen. Ge zoudt volgens wet 18,50 fr. daags moeten trekken, er zijn hier al soldaten die zeggen dat hun vrouw al getrokken heeft.

Toevallig kwam ik Zaterdag in gesprek met de almoezenier van ons regiment en zo kwam ik te weten dat de onderpastoor van Ursel (die) met ons is binnen geroepen.

Martha 'k ben benieuwd hoever ge aan 't werk gekort zijt. Hoe de prijzen zijn van de verkens, viggens en rogge als er als gedorschen is of ge weet wanneer ze zullen dorschen. Doet al 3 die oppers afdorschen die op 't hof staan, mogelijks ook nog die opper dolie als hij er kan bijgebracht worden.

Ik heb al geschreven naar de boterhoek en naar Irma, thuis zullen ze wel nieuws weten van de brieven die ik U stuur.

Marcel

Vierde brief d.d. donderdag 14 september 1939

Hij had vers stro gekregen om op te slapen en vermoedde dat zijn eenheid nog wel een tijdje ter plaatse zou blijven. Verder was in Aartselaar alles rustig. Hij was wel wat vermagerd: de onzekerheid en de stress lieten zich dus voelen. Het goede nieuws was volgens zijn informatie dat in de toekomst elke soldaat drie dagen per maand in verlof mocht gaan. Marcel had een brief gekregen van de Boterhoek, dus van de familie van zijn vrouw. Tante Emma was Emma Matthys, gehuwd met Camiel Van Deynse.

De gemobiliseerde soldaten hadden niet zo veel omhanden en de verveling sloeg wel eens toe. Een brief van de echtgenote, vader of moeder, schoonouders of broer was altijd welkom. Marcel liet dit voelen en schreef *'ge kunt niet denken hoe gaarne ik een brief ontvang'*.

Aertselaere, 14 September 1939

Teergeliefde Martha

Heden Donderdag avond is Bentein die getrouwd is met een dochter van tante Emma binnen gekomen. Hij was zondag laatst nog maar verwittigd en zo gesukkeld tot nu toe is hij veel veranderd en veel vermagerd, geef de complimenten van hem in de Boterhoek. Hij zegt dat ze in Frankrijk binnen zijn tot 52 jaar en alles totaal stil ligt. Nog veel slechter dan hier. We zijn nog altijd op ons zelfde plaats en zij hebben ons strooi vernieuwd. 't Geeft gelijk schijn dat we nog enige dagen zullen blijven. 't Is hier goed van de kost, niets te doen maar al 3 dagen slecht weder. Gisteren heb ik een brief gekregen vanuit de Boterhoek.

Misschien zullen we voor 3 dagen mogen naar huis komen, als we een maand binnen zijn, er is toch sprake van. Ik zal het wel op tijd laten weten. Ik ben nog altijd gezond en ge moet op mij niet denken, wel een weinig vermagerd, maar dat zal wel beteren. Ik hoop dat ge het nog goed stelt en verlang vurig naar 't geluk elkaar terug te zien.

Slaap wel een kruisje aan

Maria Anna Adiel van Vader

(Geeft de complimenten thuis en als er nieuws is, laat het me dan weten, ge kunt niet denken hoe gaarne ik een brief ontvang)

Vijfde brief van Marcel Coopman d.d. zaterdag 16 september 1939

Marcel had goed nieuws, want een dag verlof voor volgende week behoorde tot de mogelijkheden. Maar elke soldaat moest op zijn beurt met verlof gaan, omdat niet meer dan 10% van de soldaten tezelfdertijd weg mocht zijn. Ze losten het probleem op door loting. Nog steeds gaf Marcel raad voor de werkzaamheden op de boerderij. Hij had ondertussen een portret gekregen van zijn kinderen.

Zaterdag, 16 September 1939

Teergeliefde Martha

Ik denk als de tijd zoo blijft dat ik in de loop van de toekomende week naar huis zal kunnen komen voor 24 uren, van nu af mogen er al gaan.

Maar elk wil gaan en er mogen maar 10 ten honderd soldaten weg zijn. Dat komt dat we zullen lotje trekken, wie eerst zal gaan, maar nu weet ik nog geen juiste dag. Dan kan ik alles medenemen. Ge moet niet wachten van gras te laten zaaien, nevens de klaver op de houtbilkes. Als ge 't kunt gedaan krijgen maar in die gracht op dolie niet, daar moet rogge komen. Als ge kunt moet ge niet wachten van viggens koopen, gezien ze maar zo duur zijn per kilo dan zwijnen.

Buiten mijn verwachtingen liggen we nog altijd op ons zelfde plaats, wel is er al een deel weg naar de omstreken van Namen. Ge moet weten wat ge met die peren doet, maar houdt toch de beste voor u. Nu moet ik en Bentein de wacht op tot Zondag. Ik heb dat portret gehad Donderdag en nu een brief van Gust Coopman uit Zeebrugge, volgens dat ik lees is het ginder zoals hier.

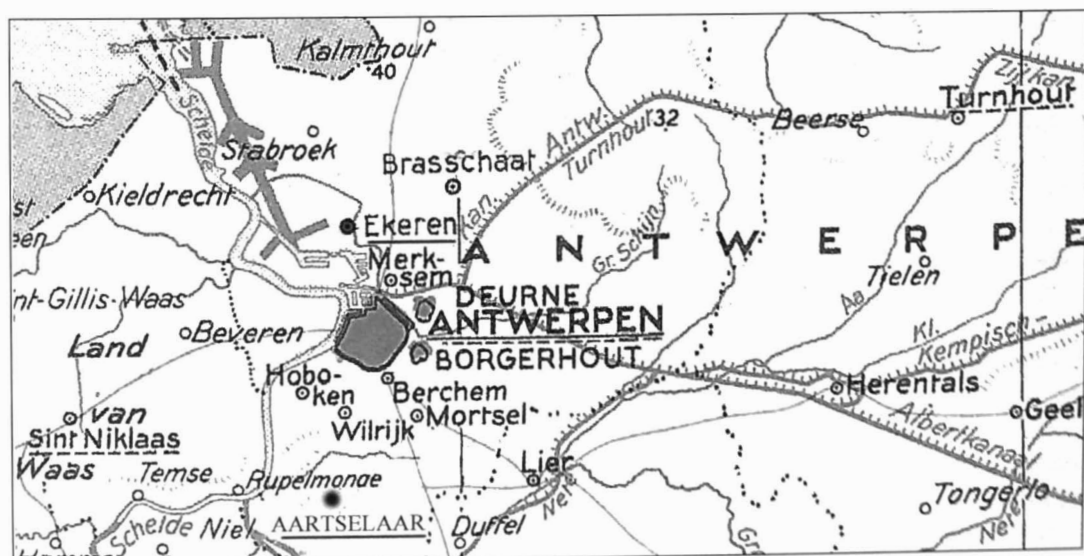
Beste Martha, ge moet op me nog niet denken, heb niets te kort en nog in volle gezondheid. 'k Zal misschien thuis staan als ge me niet verwacht, maar 'k ga toch wachten tot het mijn beurt is. Met de hoop dat ge 't ook goed stelt, wensch ik u allen een goede gezondheid en de complimenten thuis.

Martha, Maria, Anna, Adiel

Vader komt, tot ziens.

De St.-Leonarduskerk in Aartselaar, waar Marcel Coopman zijn zondagsplicht vervulde in september 1939.

Zesde brief d.d. woensdag 20 september 1939

Toen Marcel deze brief schreef, was hij al even met verlof geweest in Adegem en hij was nu terug in Aartselaar. Vermoedelijk was hij op dinsdag 19 september 1939 voor 24 uur thuis in Onderdijke. Bij zijn terugkomst vond hij een '*pakket van de soldaat*' met daarin levensmiddelen, maar ook snoepgoed zoals chocolade en *caramels*. Het was een welkome aanvulling van het dagelijkse rantsoen. Marcel wees er nog eens op dat men het adres moest gebruiken dat op zijn envelop stond en niet het werkelijke adres in Aartselaar. De brieven werden centraal verzameld door het leger en dan met de inwendige post verder bedeed aan de verschillende legerplaatsen.

Aartselare, 20 September 1939

Mijn teergeliefde Martha,

Ik ben goed aangekomen, ben langs Mechelen naar Antwerpen gereden en ben toegekomen in onze koeistal ontrent één ure. Ik versta me niet meer aan de wereld. Ginder gaan er bijkan geene binnen en ik heb er wederom gezien, ze zijn niet te schatten, er was maar één bij die ik kende. Landuyt uit de brugsche straat van Ursel, die getrouwd is met een dochter van Remi Matthys.

Ik heb hier alles gevonden gelijk ik het verlaten had. Onderweg kwam ik bij een soldaat van West-Vlaanderen, die ook uit permissie kwam en die zeide me dat hij 7,25 frank geboden was voor zijn zwijn.

Ik heb nog met mijn papieren op de bureau niet geweest, denkelijk morgen. Ik zal het dan laten weten hoe ik uitgespeeld ben.

Als ik toekwam kreeg ik seffens een pakket van de soldaat. Daar zat in: een lekkerkoek, een pakje Tabac, een pakje cigaretten, één stuk zeep, twee latten chocolade, een zak carmels, en een doosje sardienen, en ik heb dadelijk alles geproefd; in elk geval 't miskomt niet.

Ik zal morgen of zondag nog eens schrijven en als gij schrijft moet ge alleszins mijn adres gelijk het op de omslag staat. Anders mag niet mee geschreven worden.

Martha, Maria, Anna, Adiel

Een kruisje van vader en slaapwel

Zevende brief aan zijn vrouw d.d. 25 september 1939

In de nacht van maandag 25 september verliet Marcel zijn kampplaats in Aartselaar en trok richting het noorden van Antwerpen, naar de Nederlandse grens. Op dinsdag was hij in Ekeren-Donk, een gehucht van Ekeren, en van daaruit schreef hij een brief aan zijn vrouw Martha. Hij was in zijn compagnie niet de enige van Adegem, want Maurits Pauwels uit Adegem maakte eveneens deel uit van het vierde regiment Artillerie. Er zijn aanwijzingen dat hij al stappen had ondernomen om van legerdienst vrijgesteld te worden. Hij had immers drie kinderen en het vierde was op komst. De *goede mensen* die hij in zijn brief noemt, was de familie Leon Dorvalle, met wie hij later nog contact had.

Ekeren-Donk Dinsdag 25 September 1939

Mijn teergeliefde Martha

Op deze moment Dinsdag morgen schrijf ik dit briefje. We zijn tusschen Maandag en Dinsdag vertrokken, zijn nu op enkele km van de Hollandsche grens boven Antwerpen. We weten nog niet waarin of hoe, ik zal het u op tijd wel laten weten.

Ik ben nog altijd gezond en kom pas van tafel bij goede mensen, die nog geen soldaten hadden gezien; we konden eten en drinken naar belofte gratis.

Van mijn bewijzen die ik mede had is er nog niets gekomen en ik vrees er erg voor dat het zal helpen. Zondag zegde me Pauwels dat Van Damme thuis was voor goed, bij ons zijn er nog geene weg.

Feitelijk weten we ook niet van de toestand, maar ik weet dat we hier in de omstreken van het Albertkanaal zijn en er liggen hier schrikkelijk veel piotten in de omstreken. Als we eens vastliggen zal ik U wederom schrijven.

Martha, Maria Anna Adiel

Slaap wel Vader

Achtste brief van Marcel Coopman, d.d. 29 september 1939

Marcel was nog altijd gelegerd in Ekeren-Donk en er waren daar heel veel soldaten. Het contact met de burgers was zo goed dat hij bij hen koffie kon gaan drinken en zelfs uitgenodigd werd om bij hen te blijven slapen. Daar ging hij echter niet op in.

Ekeren-Donk 29 September 1939

Mijn teergeliefde Martha

Vrijdagavond heb ik Uw brief ontvangen.

Tot nu toe moet ik nog niet denken dat ik naar huis kan komen; we zijn hier van dinsdagmorgen en er is nog niemand naar huis mogen gaan en onder ons zijn er nog vele die nog niet thuis geweest zijn.

Zooals ik geschreven heb, we liggen hier op 10 km van de Hollandsche grens, oneindig soldaten in de omtrek, van alle soorten en onmogelijk zonder goede papieren ergens weg te geraken, alles is afgezet met wachten.

Ik ga alle morgenden koffie gaan drinken in een burgershuis en avonds gaan we ook gaan eten, ook heb ik keuze van daar te slapen, maar 'k wil niet.

Ik was nieuwsgierig om te weten als die vaarze al gekalfd was, als die zeuge al geviggend is en ik denk dat ge die jonge vare koe best wat meel zou geven om wat te verbeteren en dan te verkoopen als ze afgemolken is.

Ik zou ook willen weten als er ginder in de omtrek nog in permissie komen of dat er nog binnen moeten.

Negende brief van Marcel aan zijn vrouw d.d. 13 oktober 1939

Marcel Coopman had een brief geschreven aan veldwachter Albert Notteboom van Adegem en gevraagd om hem te helpen in een poging om vrij te komen van mobilisatie. De brief van de veldwachter stuurde hij door naar zijn vrouw Martha en sprak de hoop uit volgende week weer even thuis te zijn.

Ekeren-Donk 13 October 1939

Mijn teergeliefde Martha

Hier een brief van de veldwachter als antwoord op een brief die ik hem schreef.

Ik weet nog van niets, maar als het voortgaat zal ik denkkelijk toekomende week weer naar huis mogen komen.

Martha tot ziens en een kruisje aan

*+ + +
Maria Anna Adiel
Van Vader*

Brief van veldwachter Albert Notteboom aan Marcel Coopman d.d. 11 oktober

Uit deze brief blijkt duidelijk dat Marcel stappen ondernam om vrij te komen en daarvoor deed hij een beroep op veldwachter Notteboom om hem te steunen. Ook secretaris Prosper De Smet van Adegem sprak voor Marcel ten beste. Wachtmeester Van Cayseele van de Rijkswacht werd voor zijn zaak eveneens aangesproken.

Adegem 11 October 1939

*Marcel Coopman
Onderdijke 15
Adegem*

Beste vriend Marcel,

Met genoegen heb ik uw briefje ontvangen. Ge moogt heel gerust zijn. In al wat vergoedingen betreft, ik zal uwe vrouw wel op de hoogte houden en bijstaan zooveel ik kan, ge moogt op mij rekenen. Wachtmeester Van Caysele der rijkswacht van Maldegem is hier op het sekretariaat geweest om over uw toestand min of meer te informeren. Hij vroeg ook den weg naar uw huis, waar hij alsdan geweest is ook. Ik en de secretaris hebben ook nog een woordje gedaan om het bedenkelijke van uwen toestand te doen uitschijnen, omdat ze toch hun beste zouden doen om u los te krijgen. Dit als gevolg van uw aanvraag nietwaar. We mogen ons eigen niet voorbijlopen. Maar er is misschien wel een straaltje van hoop, wie weet.

Ik schenk u mijn beste groeten en veel courage.

Notteboom Albert

En familie

Veldwachter Albert Notteboom.

Briefje van de aanverwante familie d.d. 16 oktober 1939

Wellicht had Marcel gevraagd naar het adres van tante begijntje en hij kreeg het hier toegezonden van zijn schoonbroer Theophiel Immesoete, gehuwd met Leonie Van Vooren. Ze hadden een dochter Vivianne.

16 Oktober 1939

Beste schoonbroeder,

In staat van goede gezondheid laten wij u weten dat wij uwen brief goed ontvangen hebben. En al wat wij doen of gedaan hebben is zonder bedanken, we zijn toch maar op de wereld om malkaarder te helpen. Hier bij ons is het volop betenseizoen en het is hier veel slecht weder.

Veel nieuws weet ik niet maar ik kan het niet zeggen gelijk ook.

Intusschen onze beste groeten

Theophiel, Leonie, Vivianne

Het adres van tante Begijntje:

Melle Helene Claeys Bouuaert

Lange Violettenstraat

Klein Begijnhof 177 Gent

Voor Mascœur

†

BERMHERTIGE JEZUS GEEF DE EEUWIGE RUST
AAN DE ZIEL VAN JUFFROUW

MARIE-LOUISE VAN DEYNZE

geboren te Adegem op 1 Juli 1873. In het Begijnhof
O L. Vr. Convent Huishove getreden op 22 November
1899 en er godvruchtig overleden op 27 Januari 1949.
Gesterkt door de H. H. Sacramenten der Stervenden.

Neen de dood is niet het einde, maar het
begin van een beter en gelukkig leven.

†

BERMHERTIGE JEZUS GEEF DE EEUWIGE RUST
AAN DE ZIEL VAN JUFFROUW

MARIE-LOUISE VAN DEYNZE

geboren te Adegem op 1 Juli 1873. In het Begijnhof
O L. Vr. Convent Huishove getreden op 22 November
1899 en er godvruchtig overleden op 27 Januari 1949.
Gesterkt door de H. H. Sacramenten der Stervenden.

Twee kostelijke lessen heeft Begijntje Van Deynze
ons gegeven op haar sterfbed. Den moed had ze
tijdig het H. Ollesel aan te vragen en stichtend een
laatsten keer haar goddelijken Bruidegom in haar
hart te ontvangen. Ze heeft ons die troostende
verzekering gegeven dat het zoet is te sterven als
men immer deugdzaam heeft geleefd. Om die voor-
beeldige handelwijze zijn we haar dankbaar en
zullen haargedanken in onze gebeden en dagelijkse
offertjes.

Eerwaarde Medezusters en Familie, Ge zijt voor
mij goed geweest. Ge hebt mijn last en mijn lijden
door uw onverpoosde toewijding verzacht. Ik dank
U en reken op uw genegenheid ook na mijn heen-
gaan.

H. Marta, bid voor ons.

Barmhartige Jezus, geef haar ziel de eeuwige rust.

De dertigdaagse missen zullen gelezen worden bij de
E.E. P.P. Minderbroeders te Eekloo.

Drukkerij DE BAETS, Adegem.

Tante begijntje Marie-Louise Van Deynze was gouvernante bij de rijke juffrouw Hélène Claeys Bouuaert (1888-1959), die in het Klein Begijnhof in Gent verbleef.

Tiende brief van Marcel Coopman aan zijn vrouw d.d. 24 oktober 1939

Landbouwers of zonen van landbouwers konden *seizoensverlof* of tien dagen verlof krijgen om in het landbouwbedrijf te helpen. Deze dagen kregen ze niet extra, want bij het totale verlof werd met die dagen rekening gehouden.

Marcel vroeg zijn vrouw om hem het weekblad *De Boer* of het *Boerken* op te zenden. *De Boer* was het weekblad van de Belgische Boerenbond. Marcel maakte ook melding van de ontvangst van 't *Getrouwe Maldeghem*, dat naar de soldaten werd gezonden en heel graag gelezen werd. Hij vroeg nog eens om te schrijven, zodat hij op de hoogte bleef.

Ekeren-Donk 24 October 1939

Mijn teergeliefde Martha,

Deze brief van Leonie heb ik gekregen als ik hier kwam. Dezen middag heb ik terug 't Getrouwe Maldeghem gekregen, van waar weet ik nog niet, stond een zegel op van 5 sentimen en was gestempeld in Maldegem.

Hier is het nog altijd 't zelfde, maar 't is veel slecht weder. 't Is hier nog geen enkele weg in seizoenverlof. De soldaten die uit permissie komen, zeggen dat 't er nog opgeroepen zijn sedert ik van huis weg ben.

Ik ben nieuwsgierig als er ginder nog weg zijn. Morgen Woensdag verwacht ik Boerken van u. Tracht nog eens te schrijven hoe het nog gaat, anders ben ik niet gerust. Hoever zijt ge gekort aan de beten. Hebt ge al keure gehad voor de zwijnen te verkopen. Zouden we het rieskeren tarwe te zaaïen op den Appelboom, de rogge gaat toch altijd weg. We zouden te Maarte als God 't belieft er kunnen klaver in zaaïen. 't Zou toch wel best zijn. 't Is misschien wat lange dat ik gewacht heb van schrijven met 't gedacht ik zal toch wat nieuws weten, maar 'k weet nog geen.

+ + + +
Martha Maria Anna Adiel

Slaap wel

Vader.

Elfde brief van Marcel aan zijn vrouw (ongedateerd, wellicht oktober 1939)

De brief moet wellicht gedateerd worden eind oktober. Oktober was de bietenmaand en dan werd flink gewerkt ten huize Marcel Coopman. Marcel had ondertussen het *Boerken* gekregen. Marcel hoopte na Allerheiligen naar huis te mogen komen.

...

Vandaag zijn de mijnwerkers van de klasse gegaan en volgens ik hier hoor zouden deze met vier kinderen ook kans hebben. 't Schijnt dat ze daar over handelen, afwachten.

Maandag moet ik magezjnier gaan zijn volgens ze me daar pas gezegd hebben om 't alaam van de telefonisten en de mitraleurs gade te slaan. Ik zal daar alleszins ook niet zweeten, ze moeten me toch wat doen verrichten. In uw brief zie ik hoever de beeten al weg zijn en dat de zwijnen verkocht hebt en ge had gelijk ook. 't Is best dat er ginder geen weg zijn, maar ik had het anders verwacht, hier zijn er nog geen weg. Ik ben eens nieuwsgierig hoe dat Henri en Andre Gobeyn stellen, ik heb me laten wijsmaken dat er al een deel of wel al die mannen al vertrokken zijn volgens schijnt naar Beverloo.

Ik heb nog geen nieuws gehad en als ik er geen krijg zal ik wel aan 't adres geraken als ik thuis ben. Ik heb ook nog eens willen schrijven naar Alfons Verstraete, maar ik heb zijn adres niet meer, ik denk dat het thuis ligt. Woensdag heb ik toch 't boerken ontvangen met een klein briefje.

Martha mijn vertelling is nu verre uit, ik denk dat ik na Allerheiligen zal mogen naar huis komen.

Slaap wel en tot ziens en een kruisje aan

+ + +
Maria Anna Adiel
Van vader

Geboorte van zijn zoon Hubert op 3 november 1939

Marcel Coopmans vierde kind Hubert werd geboren op 3 november. Het is niet duidelijk of Marcel toen tijdelijk thuis was, maar vermoedelijk wel. Voor de bevalling van zijn vrouw kon hij wettelijk geen extra verlof krijgen, maar doorgaans liet de commandant van de compagnie toe dat de toekomstige vader naar huis ging.

Er was nu hoop op een definitieve vrijstelling, omdat hij nu vier kinderen had. De regering versoepelde de regelgeving voor mobilisatie, zodat vaders van vier kinderen vrij waren van dienst.

ADEGEM.

GEBOORTEN : Termote Lisette, d. v. Aimé en Majella De Wulf, Molenstraat; Van Landschoot Norbert, z.v. Gerardus en Rachel Defauw, Steenweg; Cornelis Cyriel, z.v. Henricus en Ivonne Hermie, Moerwege; De Kessel Maria, d.v. Albert en Gabrielle Boels, Dorp; Schoors Jozef, z.v. Julius en Maria Notteloorn, Moerwege; Dauwens Elza, d.v. Raymond en Maria Taeldeman, Veldekens; Willems Lillana, d. v. Alfons en Alix De Brée; Harrebout Christiana, d. v. Raymond en Alice De Bruycker, Ouden molen; Vande Walle Camilla, d.v. Constant en Celina Ginneberge; Coopman Hubert, z. v. Marcel en Martha Van Vooren, Onderdijkstraat; Gailiaert Monica, d.v. Hendrik en Rachel Roegiers, Kerselaere; Van Loo Elisa, d.v. Aimé en Elvira Bourgonjon, Heulendonk; Vermeulen Gregorius, z.v. Cyriel en Bertha Van Kerckvoorde, Veldekenstraat; Geirlant Amand, z.v. Hendrik en Margareta Pieters, Volderstraat; Maenhout Etienne, z. v. Michael en Zoé Cobert, Staatssteenweg; Vermeire Roger, z.v. Prudent en Maria Schoors, Callestraat; Ryckaert Marijn, z.v. Maurice en Palmyre De Clerck, Veldekens; De Smet Wilfried, z.v. Albrecht en Marguerite Taeldeman, Veldekenstraat; Van der Jeught Monica, d. v. Gerardus en Augustina Looze, Heulendonk; Goossens Laura, d.v. Antonius en Emilie Potvliege, Krailoekerkweg; Steyaert Angele d. v. Achilles en Augusta Goethals, Kruiskens; Loncke Robert, z.v. Raymond en Ivonne Bauwens, Helle; Van den Abeele Charles, z.v. Richard en Martha De Meyere, Spanjaardhoek.

OVERLIJDENS : Steyaert Maria, z.b. 40 j., echtg. van Julius De Busschere, Staalijzer; Coens Camille, z.b. 76 j., weduwnaar Nathalie De Prest, Godshuis; Deuninck Bernardus, z.b. 74 j., wedn. Marie Louise Heyse, Godshuis; De Pau Marie, z.b. 56 j., wed. Charles Louis De Coster; Versluys Amelie, z.b. 83 j., echtg. Camille Willems, Staatssteenweg; Verstuyl Karel Louis, z.b. 84 j., wedn. Rosa He Vermeulen, Waeleweg; Caboor Petrus, z. b., 70 j., wedn. Emma Grijp, Spanjaardhoek; Van der Jeugd Monica, 15 d., Heulendonk; De Pauw Charles Louis, z.b., 88 j., ongehuwd; Volderstraat; Lambert Jacobus, z.b. 73 jaar wedn. Melanie Matthys, Kampel; Boete Kamiel, landarbeider, 29 j., ongehuwd, Raverschoot; Crul Francies, z.b., 76 j., wedn. Sylvia Martens, Kruiskens; Cauwels Prosper, werkm., 19 j., ongehuwd, Staatssteenweg; Van der Bousche Margareta, z.b. 26 j., echtg. Marinus Joos, Veldekens.

HUWELIJKEN : Rombaut Reimigius, smid en Van Leeuwe Adilia, z.b., beiden alhier; Mutsaers Joris te Eekloo en De Baerdemaecken Marin, alhier; De Beurekere Urbain te Eekloo en Van den Bousche Marcelle alhier; Deleercq Maurits en Van de Velde Elza, beiden alhier; Laleouwe Lucianus te Houck en Van Novelo Maria, alhier; Van Landschoot Bertrandus en De Pré Angele, beiden alhier.

Uit 't Getrouwe Maldeghe van 14 januari 1940.

Twaalfde brief van Marcel aan zijn vrouw d.d. 22 november 1939

Als afzender vermeldde Marcel:

soldaat Coopman Marcel

4e regiment Artillerie Armée

6e groep (staf) B.P.G. 35

Belgisch leger te velde

Het is een brief die dateert van na de geboorte van zijn vierde kind, geboren op 3 november. Hij was nog steeds niet vrij van mobilisatie. In deze brief laat hij weten dat hij 't Getrouwe Maldeghem gekregen had en dat daarin melding werd gemaakt van een incident met een vliegtuig ter hoogte van de Weide in Adegem.

Ekeren-Donk 22-11-1939

Mijn teergeliefde Martha

Vandaag verwachtte ik een briefje van U. Maar ik zal het misschien morgen hebben. Ik heb 't Getrouwe nu gekregen. Waarin ik zag dat er vrijdag ook geschoten is naar een vlieger en dat de stukken ijzer gevallen zijn op de Weide wel te verstaan in Adegem.

Op het land van de Busschere. Als dat voorvalt, tracht binnen te zijn. Ik heb het ook ondervonden. 't Is gevaarlijk, ik zal wel meer kunnen schrijven als ik een briefje gekregen heb. Nu is het nog altijd goed met mij. Ik heb ook al geschreven naar huis den Boterhoek en Leonie's.

Slaapwel Martha

+ + + +
Maria Anna Adiel Hubert
Van Vader

Voor den gemeente-ontvanger.

*Inlichtingen inzake de voorgestane bijzondere verloven
aan militairen, heropgeroepen.*

*De zoon Marcel van ^{Steenbeek} Kruis: van 8 tot en met 12 November (5 dagen)
De zoon Jules van ^{Steenbeek} Leu: van 6 tot 16 October (10 dagen)
De zoon Albert van ^{Steenbeek} Jule: in onbepaald verlof op 11 November.
De zoon Albert geboorte-verlof (Dop)
Gailliaert Hendrik van 8 tot en met 12 November (geboorteverlof)
De zoon Maurits van August Veldersstraat v. 8 tot 17 Novemb. (10 dagen)
De zoon van Camiel Murkel vertrokken op 9 November (15 dagen)
Voor Emiel zoon van Henri Plassehend. " " 31 October (15 dagen)
Voor Camiel " " " van 7 tot 17 Novemb. (10 dagen)
Hermie Gerard zoon v. August Broeckelken 10 dagen (reeds aangegeven)
Coopman Marcel gehuwd Onderdijkstraat (inlichtingen reeds ter plaatse)
Van Watersmaele zoon gehuwd Heulen donk van 6 tot 15 Novemb. (10 dagen)*

Een lijstje van gemobiliseerde soldaten die in verlof waren in oktober of november 1939.

Het briefje was bestemd voor de gemeenteontvanger van Adegem. De periode dat Marcel Coopman in verlof was, staat niet vermeld. Het moet wellicht in november geweest zijn, want de meeste vermelde verloven waren in november 1939.

27 November 1939

Mijn teruggeliefde Martha

Ik dacht dat ik vandaag permisso
rou gekregen hebben. maar ik kreeg
niet volgens het schijnt zou ik maar een dag
per maand niet meer kunnen krijgen en
die van 10 dagen verlof 2 dagen per maand
Ik heb onmiddellijk 't rapport van de
commandant gevraagd, of ik zal toegelaten
worden moet ik nog afwachten. 't is in alle
geval niet redelijk. Nu moet ik nog wachten
hoe ik zal uitspelen. en kan voorloopig
geen uitslag geven

Verder gaat het met mij goed. ik
slaap nu met mijn kameraad in een goed
bed. en gister middag heb ik mogen
bij de garde eten.

Nu ik wacht een briefje van El
en ik zal wel op tijd schrijven

Slaap wel Martha

Maria. Anna. Adiel Helert

Dertiende brief van Marcel Coopman aan zijn vrouw d.d. 27 november 1939

Marcel was niet tevreden met het toegestane verlof. Hij zou nu maar één dag per maand meer krijgen. Vermoedelijk was dat zo omdat hij in de eerste helft van november voor een lange periode in verlof was geweest. Wellicht was hij thuis bij de geboorte van zijn vierde kind en was zijn dagen bijna opgebruikt.

27 November 1939

Mijn teergeliefde Martha

Ik dacht dat ik vandaag permissie zou gekregen hebben, maar ik kreeg ze niet; volgens het schijnt zou ik maar een dag per maand niet meer kunnen krijgen en die van 10 dagen verlof 2 dagen per maand.

Ik heb onmiddellijk het rapport van de Commandant gevraagd of ik zal toegelaten worden, moet ik afwachten; 't Is in alle geval niet redelijk. Nu moet ik nog wachten hoe ik zal uitspelen en kan voorloopig geen uitslag geven. Verder gaat het met mij goed, ik slaap nu met mijn kameraad in een groot bed en gisteren middag heb ik mogen bij de garde eten. Nu ik wacht een briefje van u en ik zal wel op tijd schrijven.

Slaap wel Martha

+ + + +
Maria Anna Adiel Hubert

Definitief in verlof

De laatste brief dateert van 27 november 1939. Op 9 december werd Marcells mobilisatie opgeheven en mocht hij naar zijn haardstede terugkeren, omdat hij vader was van vier kinderen in leven. Hij was niet alleen ontslagen van mobilisatie, maar maakte vermoedelijk ook de Achttiendaagse Veldtocht niet mee.

Zijn broer Achiël werd op 14 januari 1940 gemobiliseerd, waardoor de zorgen voor de familie niet helemaal voorbij waren. Achiël nam wel deel aan de oorlog in mei 1940.

VERKEERS- en INRICHTINGSWACHTERS. XIII ^e Bataillon. 1 ^{ste} Cie.	Den Heer Burgemeester van <i>Adegem</i>
Ik heb de eer U te laten weten dat de militaan <i>1915 Coopman</i> <i>Achille</i> woonachtig te <i>Adegem</i> <i>Smurkelstraat, 42-44</i> heden, bij toepassing van art. 53 der Militiewet weder onder de wapens gekomen is. De bij de wet van 22 Mei 1939 voorziene toelage m g, van voormelden datum af, betaald worden aan <i>de rechtshabende</i> wonende in uw Gemeente, rechthebbende van voornoemde militaan. Hoogachtend.	
Te velde, den 14 JANU 1940 1940	
De Bevelhebber der Compagnie. <i>J. van Haeften</i>	

4^e Rgt. A.A. — 4^e Rgt. L.A.
VIe Groupe — VIe Groep
16^e Batterie — 16^e Batterij

Mijnheer de Burgemeester
van de gemeente Odegem.

Ik heb de eer U ter kennis te brengen
dat de soldaat militair 1904, Coopman, Marcel,
stammumnummer 163.9033, wonende op uw gemeente,
15 Onderdijk, onder de wapens hengegeven den
4 September, bij uitvoering van art 53. der milite wet,
vanaf deze dag opgehouden heeft recht te hebben aan de
vergoeding veroorzaen by ~~en~~ door de wet van 22 Mei 1939
daar hy naar zyne haardstede is teruggekeerd den 4-12-39
daar hy vader is van vier in leven zijnde kinderen

Daarvoor, Mijnheer de Burgemeester,
de verzekering mijner gevoelens van hooftelling.

De velide den 11 December 1939.

Le Com^e de la Batterie
Le L^e de VICO

W. 1

Brief d.d. 11 december 1939 van luitenant de Vicq, commandant van de batterij, met vermelding dat Marcel Coopman geen recht meer had op vergoeding, omdat hij naar zijn haardstede was teruggekeerd op 9 december 1939, daar hij nu vader was van vier kinderen in leven.

De kinderen van Marcel Coopman-Van Vooren met v.l.n.r.: bovenaan: Hubert, Adiel en Antoine. Onderaan: Maria, Marijn en Anna.

Boven: Marcel Coopman bij het ouderlijke huis in de Murkel in Adegem.

De boerderij van Marcel Coopman in Onderdijk met vooraan twee van zijn zonen.

Marcel was later zeer actief in het sociale leven. Hij was jarenlang voorzitter van de Adegemse Boerenbond en secretaris van de 'Tuberculosebestrijding' van het rundvee, een dienst van het Ministerie van Landbouw.

Ziehier nog enkele summiere gegevens over het gezin Coopman-Van Vooren:

Marcel Coopman
fs Alfons en Beatrix Van de Moere
 ° Adegem 5.12.1907
 x Adegem 6.11.1934
 + Adegem 3.03.1963

Martha Van Vooren
fa August en Julia Van Deynse
 ° Adegem 10.03.1906
 + Adegem 29.03.1957

Kinderen van het gezin Coopman-Van Vooren:

1 *Maria Coopman*
 ° Adegem 14.09.1935
 x *Pieter Blomme*
 3 *Adiel Coopman*
 ° Adegem 24.12.1937
 x *Elisée Van Paemel*
 5 *Antoine Coopman*
 ° Adegem 23.06.1941
 x *Antoinette De Craene*
 7 *Adelin Coopman*
 ° Adegem 02.04.1946
 x *Maria Van Belleghem*

2 *Anna Coopman*
 ° Adegem 27.08.1936
 4 *Hubert Coopman*
 ° Adegem 3.11.1939 / + *Gent* 15.4.2005
 x *Mariette De Craene*
 6 *Marijn Coopman*
 ° Adegem 02.01.1944
 x *Mariette Van Bastelaere*
 8 *Trees Coopman*
 ° Adegem 14.07.1952
 x *Frans De Buck*

De kinderen van Marcel Coopman-Van Vooren met v.l.n.r. staande: Adiel, Trees, Antoine, Marijn, Hubert en Adelin; zittend: Maria en Anna.

Joe English, zoon van Henry,
ontwerper van het
heldenhuldekrus, naar lers model.

Op het kerkhof van Steenkerke staan nog enkele heldenhuldekrusen.

Henry English
vader van Joe English
overleden in Adegem in 1918

Hugo Notteboom

1. Geboren in Waterford, Ierland

Op 17 maart 1853 wordt in de Ierse stad Waterford, hoofdstad van het gelijknamige zuidelijk gelegen Ierse graafschap, in het gezin English een zoon geboren: Henry. Het is een zeer slecht moment om op de wereld te komen, vooral dan in Ierland. Het land kent immers een van de rampzaligste periodes uit zijn bestaan. Al sedert jaren leeft de bevolking op de rand van de armoede. De aardappelplagen die in 1845 beginnen en pas rond 1852 eindigen veroorzaken de dood van ongeveer een miljoen Ieren, terwijl nog een miljoen uitwijkt, naar vooral de Verenigde Staten. De Ierse bevolking zal in nog geen decennium met ongeveer een vierde zijn verminderd. Over deze verschrikkelijke *Great Famine*, beter bekend als *the Irish Potato Famine* of *the Great Hunger* zullen alle volgende generaties nog met afgrijzen spreken. Niet enkel Ierland wordt door een aardappelplaag getroffen. Heel Europa, en dan vooral Vlaanderen, waar het dagelijkse voedsel voornamelijk uit aardappelen bestaat, wordt erdoor getroffen.

Cesar Gezelle in *Ons Volk* ontwaakt van 27 juli 1912: *"Tot toppunt van ongeluk kwam de aardappelplaag in 1845. In 1846 was het volle ondergang in 't landelijk bestaan. Al het buitenvolk nam zijne wijk naar de steden. Het sterfgetal steeg, de geboortecijfer daalde; er waren bijna geen huwelijken en het getal der misdadigers groeide aan zoo dat het verschrikkelijk was om aan te zien. Het noodlottig gevolg van dien droeven toestand was dat ons volk ten alle kante uitweek, naar de groote steden van het binnenland en ook naar Frankrijk. De jaren veertig! Daar spreken de menschen nog van als een van de zwaarste beproevingen die Vlaanderen ooit heeft doorgemaakt."*

Die hongersnood zorgt voor een breuklijn in de geschiedenis van Ierland. Niet alleen op demografisch gebied, ook het politieke en zelfs culturele leven ondergaat grondige wijzigingen. Verschillende nationale bewegingen ijveren voor Ierlands politieke zelfstandigheid. Het is in Ierland allesbehalve prettig leven, uitgezonderd dan voor de rijke Engelse grootgrondbezitters die de stugge en zeer katholieke Ieren met genoegten onderdrukken.

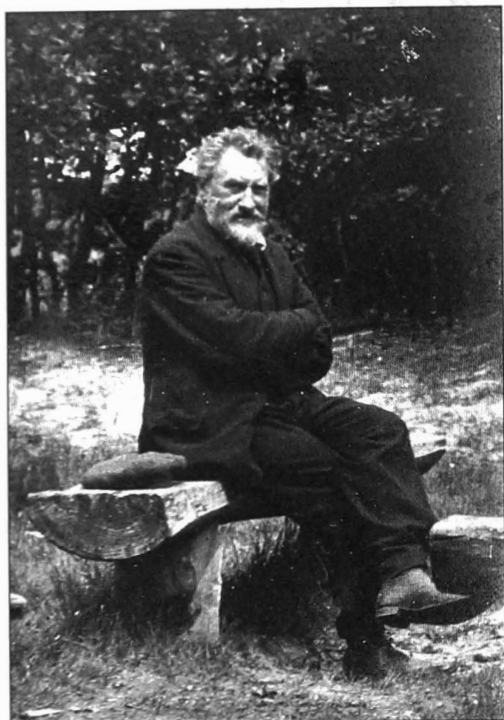
Meer dan waarschijnlijk is het die desastreuze economische toestand, de onderdrukking en de politieke instabiliteit, die Henry English doet uitwijken naar België meer bepaald naar Vlaanderen, want tussen Ierland en Vlaanderen is er een zekere affiniteit. Henry English kwam als weesjongen naar Vlaanderen, vestigde zich in Brugge als borduurder en maakte er kennis met Marie Dinnewet, met wie hij in het huwelijk trad.

2. Engelsen en leren in Brugge

Henry English is vanzelfsprekend niet de enige immigrant. In Brugge maken de Engelstaligen aan het eind van de 19de eeuw zelfs een belangrijke bevolkingsgroep uit - ze zijn toch met een paar duizend - die de beschikking hebben over een kerk voor de Anglicaanse eredienst, waarvan de *vicar* door het stadsbestuur bezoldigd wordt. Ook worden er toneelvoorstellingen gespeeld in de Engelse taal, en dit tegen schappelijke toegangsprijzen. Ze baten ook eigen handelszaken uit en frequenteren graag de English Club. Die is rond 1840 opgericht en de *gentleman* kunnen er hun whisky of sherry drinken en Engelse *papers* lezen. Geïmporteerd Engels bier kan men drinken in verschillende *pubs*: *Taverne Anglaise*, *Café Anglais*, *Au Nouveau Bar Anglais*, *Taverne Britannia*, *Café Victoria* - *Bar Anglais* enz. Een antiquair biedt *old wooden carving* aan, er is zelfs een *English chemist*, verschillende Engelse sportclubs zoals Cercle en Club danken er hun ontstaan aan, en natuurlijk ook Engelse scholen en het Engels klooster. Dat de Engelsen desondanks een aparte groep blijven, wordt aangetoond door het feit dat Brugse bengels de excentrieke Engelsen bijzonder graag pesten.

Het gezin van Henry English-Dinnewet met tien kinderen: Vooraan zittend: Antoinette, Patrick, moeder Maria Dinnewet, Marguerite. Midden: Willy, Gabriëlle, Henriëtte, Madeleine. Achteraan: Joe, Mary, vader Henry English, Michiel.

Goudborduurder Henry English.
Rechts: reclame van de borduurzaak English.

3. Het gezin van Henry English

Door zijn huwelijk met het Brugse meisje Marie Dinnewet op 27 mei 1879 vestigt Henry English zich definitief in Brugge. Hij oefent het beroep van goudborduurder uit in zijn woning aan het Sint-Salvatorskerkhof en later woont het paar aan de Vrijdagmarkt nummer 1.

De Engelse en Ierse immigranten spelen een belangrijke rol bij de promotie van de Neogotische revival, een in die tijd succesvolle kunstvorm die zich uit in gebouwen, interieurs, schilderijen enz. Ook Henry speelt als *Ecclesiastical Embroider* een rol bij die neogotische opleving. Ontelbare verenigingen bestellen er hun vlag en vele pastoors komen er geborduurde kazuïfels en andere kerkgewaden halen.

Het borduuratelier 'Huis English' blijft actief tot in 1948 onder de leiding van de dochters van Henry en van zijn zoon, kanunnik Michiel English. Met het overlijden van dochter Antoinette wordt de zaak gesloten.

Ontwerp voor de vlag van de Lembeekse Oud-strijdersvereniging uit het atelier English.

Het gezin wordt gezegend met dertien kinderen, waarvan drie heel jong sterven. Henry zorgt ervoor dat die allemaal een behoorlijke opvoeding krijgen. Vader English is een braaf, eerlijk, maar wel streng man. Hij is een fervente natuurliefhebber en het liefste wat hij doet, is rondrijden met de fiets in de omgeving van Brugge en Zeeuws-Vlaanderen. Reizen, ontdekken van andere landen, de wereld in zich opnemen is een familietrek waaraan slechts weinig familieleden kunnen weerstaan.

4. De kinderen uit het gezin:

1. Mary (Molly)

Geboren in Brugge in 1880, blijft ongehuwd.

Bij de geboorte van zijn eerste kind is Henry 28 jaar oud.

2. Henriette (Jette)

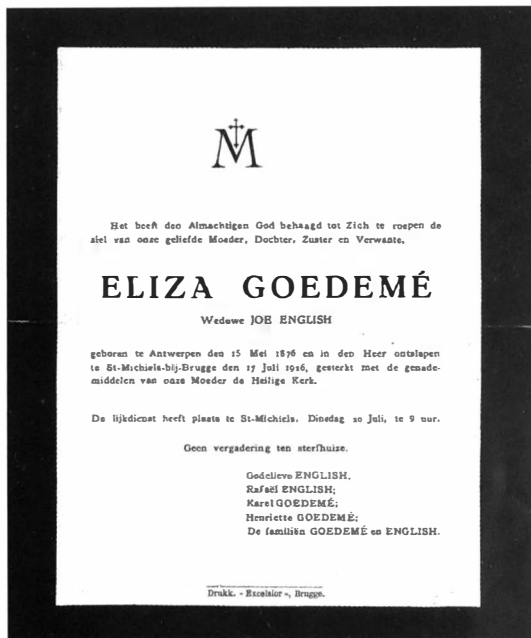
Een jaar na de geboorte van Molly wordt Henriette geboren. Ook Henriette bleef ongehuwd.

3. Joseph Alphonse Marie (Joe)

Joseph Alphonse Marie die alle Vlamingen kennen als Joe English, wordt op 5 augustus 1882 in Brugge geboren.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog is hij soldaat. De onrechtvaardige behandeling die de Vlamingen er ondergaan, laat hem niet onberoerd. Ontelbaar zijn de taferelen die hij tekent over de gruwelen van de oorlog.

Joe, die zich tot Belg laat naturaliseren en in Antwerpen studeert aan de Koninklijke Academie, huwt op 14 juni 1910 met de Antwerpse muzikante Lisa Goedemé. Het

Bidprentje van Joe-Alfons English en van zijn echtgenote Eliza Goedemé.

echtbaar krijgt twee kinderen, Raf en Godelieve. Stilaan raakt Joe bekend als tekenaar en kunstschilder die vele prijzen in de wacht sleept, onder andere de prijs van Rome (telkens de tweede prijs in 1904, 1907, 1909) en de Godecharleprij (eerste prijs in 1907). Hij illustreert tijdschriften en boeken, ontwerpt vlaggen, prentkaarten, sluitzegels en omslagen en schildert ook portretten en stadsgezichten. Vooral met het illustreren van Rodenbachs Gudrun breekt hij door in Vlaanderen.

Door toedoen van zijn vriend Sam De Vriendt worden een aantal olieverfschilderijen en aquarellen, die Veurne tijdens de oorlog voorstellen tentoongesteld in het stadhuis aldaar. "De Mystische Stad" blijft er permanent hangen. Sam is een zoon van Juliaan De Vriendt, leraar van Joe English tijdens zijn jaren op de Antwerpse academie.

Dat ook grafzerkjes van Vlaamse soldaten het "Mort pour la Patrie" krijgen, krenkt hem en met in zich de koppigheid van zijn Ierse afkomst, verzet hij zich met tal van andere frontstrijders tegen deze kaakslag. Joe ontwerpt in 1916 voor de Vlaamse gesneuvelden het bekende Iers-Keltische grafkruis en versiert het met een vliegende Blauwvoet, symbool van de Vlaamse strijd en met het AVV-VVK, spreuk bedacht door Frans Drijvers, later onderpastoor van de Sint-Paulusparochie in Antwerpen. Het allereerste door Joe ontworpen kruisje wordt op het graf van Firmin Deprez geplaatst. Nu nog ziet men op een aantal West-Vlaamse kerkhoven dergelijke grafzerkjes staan, bijvoorbeeld in Watou en Steenkerke.

Twee maanden voor het einde van de oorlog, op 31 augustus 1918, overlijdt Joe in het legerhospitaal L'Océan te Beauvoorde (Vinkem) aan de gevolgen van een onbehandelde blindedarmontsteking. De verslagenheid is groot, want Joe is een bekend frontsoldaat. Hij wordt op 3 september begraven op de Belgische militaire begraafplaats van Steenkerke, deelgemeente van Veurne. Op deze begraafplaats liggen 534 Belgische soldaten en 30 gesneuvelde Britten. Er zijn in Steenkerke nog negen graven met een Heldenhuldekruis, zoals het oorspronkelijk door Joe English was ontworpen.

De gekende tekening van Joe English voorstellend de gebroeders Van Raemdonck, gesneuveld op 26 maart 1917.

Het gedenkteken op het graf van Joe English, in Steenkerke, ingehuldigd tijdens de eerste IJzerbedevaart op 4 september 1920.

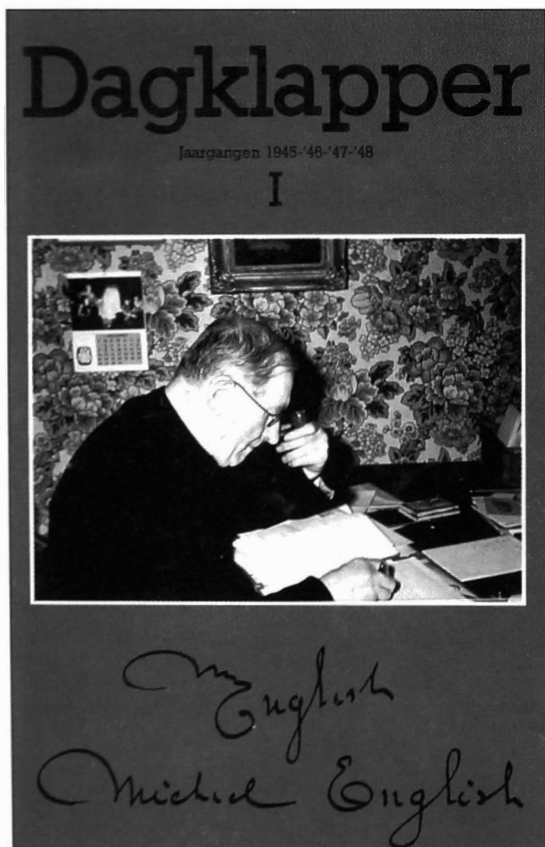
Aan het graf van Joe English wordt de kiem gelegd voor de IJzerbedevaarten. In 1920 verzamelen enkele vrienden en talrijke oud-strijders zich rond het graf waar een monument wordt onthuld en waar onder andere professor Daels een toespraak houdt. Er wordt besloten elk jaar terug te komen: de IJzerbedevaart is geboren... In 1932 wordt het lichaam van Joe bijgezet in de crypte onder de IJzertoren. Tegen een drummer van de IJzertoren wordt een negen meter hoog monument geplaatst voor Joe; na de dynamiteren van de toren in 1946 komt het verminkte beeld tegen de Paxpoort te staan. Het grafmonument van Joe staat nu vóór de Paxpoort, en de benedenverdieping van de IJzertoren wordt de Joe Englishzaal genoemd.

Nog tijdens de oorlog wordt op initiatief van enkele Vlaamse intellectuelen (De Pillecyn, Daels, Verschaeve) het Heldenhuldwerk opgericht. Als symbool kiezen zij voor het door Joe ontworpen kruis, wat hen niet in dank wordt afgenomen door de Belgische overheid, tot tweemaal toe worden de zerkjes door 'onbekenden' geschonden. De spreuk AVV-VVK wordt met cement bestreken en in 1925 worden in Adinkerke niet minder dan 125 zerkjes stukgeslagen en worden de brokstukken gebruikt voor de aanleg van een nieuwe weg. Joe English zal bekend blijven voor zijn inzet in de Eerste Wereldoorlog aan de IJzer, voor het 'Nooit meer oorlog' en voor de culturele invulling van de Vlaamse frontbeweging. In zijn korte leven is hij erin geslaagd een omvangrijk oeuvre samen te stellen, gaande van schilderijen over grafisch werk tot ontwerpen voor textiel. In 2008 werd in Diksmuide een retrospectieve tentoonstelling ingericht over Joe English als kunstschilder.

4. Michiel (1885-1962)

Historicus Michiel English wordt priester in het bisdom Brugge. Naast zijn pastorale taken wijdt hij het grootste deel van zijn leven aan opzoekingen en geschiedenis. In talrijke historische tijdschriften, maar ook in dag- en weekbladen, worden zijn bijdragen gepubliceerd. Ook in *Appeltjes van het Meetjesland* verschijnen enkele van zijn bijdragen.

- 1957 Watervliet: de altaar-schilderijen, de habijten
- 1958 De kerk te Adegem in 1600
- 1959 Pastoorslijsten Adegem
- 1960 Het gild van O.-L.-Vrouw van Aardenburg naar Sint-Laureins?
- 1960 Sint-Jan-in-Eremo
- 1961 Het gezelschap *vanden choore* te Eeklo in 1571
- 1961 Een eremiet schoolmeester te Eeklo in 1727
- 1961 Het voormalige dekanaat Aardenburg

Michiel is archivaris-bibliothecaris van het Bisdom Brugge en raakt vooral bekend met zijn *Dagklappers*, kronieken over de geschiedenis van de Brugse parochies, die verschijnen van 1945 tot 1962, eerst in Kerkelijk Leven en later in Parochieblad-Brugge. Ze werden gebundeld en uitgegeven in zes delen. Zijn rijke bibliotheek bevindt zich in de Biekorf, de Brugse stadsbibliotheek, in het fonds English, en in de Provinciale bibliotheek van West-Vlaanderen. Het is mede door zijn toedoen dat de zusters van de Orde van het Heilig Graf in 1952 kunnen verhuizen naar het slot van Male. Michiel is een man met een bijzonder gevoel voor humor, talloze anekdotes doen daarover de ronde.

5. Madeleine (Lonne)

Geboren in 1887, ongehuwd.

6. Willy

Geboren in 1889, gehuwd.

Willy trekt naar Canada en brengt het er tot bankdirecteur. Hij huwt er met Stella Burns en het paar krijgt acht kinderen.

7. Gabrielle (Gaby)

Geboren in 1890, ongehuwd.

8. Marguerite (Petite) (8 juni 1893 – 22 juli 1972)

Marguerite (in het gezin wordt ze Petite genoemd) treedt binnen bij de Zusters van Liefde aan de Molenaarsstraat in Gent en wordt er op 9 december 1914 geprofest onder de naam zuster Gonsalve. In 1915 belandt zij in Eeklo, waar zij lessen volgt in de normaalschool en in 1918 wordt ze gediplomeerd. Zuster Gonsalve krijgt de kans verder te studeren in Brussel waar ze in 1931 afstudeert als regentes tekenen. Voortaan mag ze nu ook les geven in het middelbaar en normaalonderwijs. Ze kweekt bij ontelbare onderwijzeressen zin aan om te tekenen. Haar lessen verlopen steevast in het haar zo typische 'beschaafd' Brugs. Ook geeft ze lessen in handvaardigheid. In haar lessen legt ze steeds de nadruk niet HOE het kon, maar wel hoe het KON. Bij een bezoek van een inspecteur zegt hij tot de leerlingen dat ze wel nooit zullen kunnen vermoeden van welke talentvolle lerares ze les krijgen. Slechts enkele intimi in het klooster weten immers dat soeur Gonsalve een English is.

Voor de kloostergemeenschap is ze een echte 'zalvende' zuster in het dan nog uiterst strenge kloosterleven: met veel liefde en een vleugje humor, weet ze alle moeilijkheden te overwinnen. Lachen en liefhebben is haar devies. Ze is nooit ziek, mist geen enkele godsdienstige plechtigheid, verrast haar medezusters en leerlingen op verjaardagen, met kerstmis en nieuwjaar en andere bijzondere dagen steeds met een kleine geschilderde attentie. Voor haar zijn het bijzondere dagen als Joe, Michiel, Willy, Lonne, Pat en andere neefjes en nichtjes en familieleden in Ten Doorn op bezoek komen, want zelf de familie bezoeken is dan totaal uitgesloten. Veel nichtjes studeren in het instituut en de familie English is er door alle zusters gekend en bemind.

Van haar vader erft ze de liefde voor de natuur: haar dieren en bloemen worden door haar bijzonder goed verzorgd en talloze malen getekend en geschilderd. Elke gelegenheid neemt de zuster te baat om haar 'beschermelingen' te vereeuwigen. Die artistieke aanleg is blijkbaar een familiale trek. Tot op het einde van haar leven blijft ze bekommerd om haar schildpad, haar gekwetste mus, haar bloemen...

Marguerite English, zuster Gonsalve, tijdens haar jubileum in O.-L.-Vrouw Ten Doorn in Eeklo.

« Zie de vogels in de lucht... en de lilies op het veld... »
(Math. 6 : 26, 28)

Gedenk in uw vroom gebed

ZUSTER GONSALVE

Marguerite English

geboren te Brugge, op 8 juni 1893 ;
geproft als zuster van Liefde van Jezus en Maria
te Gent, op 9 december 1914,
en stichtend ontslapen in de Heer,
te Eeklo, op 22 juli 1972.

Twee kernen van christelijke wasdom gaven het
ontstaan aan dit schoon geslacht waaruit ze groeide :
het groene, moedige Ierland en
het vruchtbaar Vlaanderen nabij de zee.

Vanuit het christelijk gezin English dragen de kin-
deren in hun eigen leven mee : trouw aan Kerk en Geloof
aan Christus en Zijn kruis.

Zuster Gonsalve was, tussen hen allen, een eigen
persoonlijkheid in doen en laten, in denken en spreken.

Dagelijks zong ze, met de natuur en voornamelijk
met "de veugelkens" mee, lofhymnen tot de Schepper.

Haar leven lang toverde ze schoonheid in een hand-
omdraai, en ze leidde de jeugd bij het ontdekken van
schoonheid in kleur, lijn of vorm.

Kwistig zaaide ze de vreugde om zich heen, door
een humoristische zet of een fraai vertelsel. Doch zij die
dieper zien dan de uiterlijke facetten van de menselijke
existentie, weten hoe innig Zuster Gonsalve met de Heer
verbonden leefde, in wel en wee,
in goede en kwade dagen,
voor tijd en eeuwigheid, en hoe ze juist
daardoor haar lijdensnacht kon ingaan.

Vader Henry English.

9. Antoinette (Tony)

Geboren in 1897 blijft Antoinette, zoals al haar andere zusters, ongehuwd. Vader English zou daarover eens gezegd hebben: "Er mag komen wie wil, als ze mijn dochters maar met rust laten". Blijkbaar zijn de meisjes toch niet echt trouwlustig, want ook na het overlijden van hun vader blijven ze allemaal vrijgezel. Met het overlijden van Antoinette in 1948 komt een einde aan het borduuratelier English.

10. Patrick (Pat)

Patrick wordt in 1899 geboren en huwt met Paula Ryckborst. Het echtpaar krijgt drie dochtertjes. Het gezin woont in een mooie, oude Brugse woning, dichtbij het atelier waar Paula's schoonvader zijn zaak gevestigd was. Het is mevrouw Ryckborst die ons indertijd heel wat bijzonderheden over de familie meedeelde.

5. Het overlijden van Henry English

Op 16 juni 1918, in volle oorlogstijd nog, vertrekt Henry te voet vanuit Brugge naar Eeklo, waar hij zuster Gonsalve, zijn pas gediplomeerde dochter wil bezoeken in O.-L.-V-. ten Doorn. Meer dan waarschijnlijk is Henry niet in het bezit van een door de bezetter voorgeschreven 'Reiseschein'. Daarenboven was hij ook nog Engels staatsburger en in het bezit van een Engels paspoort. Vandaar dat hij zich via allerlei omwegen eerst naar Adegem begeeft, waar een goede vriend woont: Edmond De Baets.

Edmond, onderwijzer en drukker, wordt in 1902 als onderwijzer benoemd in Adegem, verhuist van Brugge naar Adegem, maar blijft in nauw contact met de familie English. Hij woont op het dorp in een woning die later wordt afgebroken voor de meisjesschool. Toen Edmond nog in Brugge woonde, maakten hij en Henry lange fietstochten die hen dikwijls naar Zeeland brachten. De vriendschap tussen beide heren was zo groot dat een van de kinderen van Edmond genoemd wordt naar Joe English: Jozef, de latere koster van Adegem, wordt door de English-familie steeds Joe of Jo genoemd. Bij het terugtrekken van het Belgische leger in oktober 1914 overnacht Joe English met twee van zijn vrienden bij meester De Baets, die wordt bedankt met een versje in het Frans, inderhaast neergeschreven op de keerzijde van een briefkaart van drukkerij De Baets:

*C'étaient des combattants de l'armée en déroute
Qui heureusement chez vous s'en vinrent casser la croûte.
Pour tout ce que vs. fites, soyez remerciés
Ils se souviendront de toutes vos bontés.
Adeghem, 12 octobre 1914.*

Het kaartje is ondertekend door: Edmond Van Iseghem, Bogaardestraat, Brussel; Van Hauteghem? (de naam is niet zo duidelijk leesbaar), Sint-Amandsstraat, Brugge en door Joe English, Vrijdagmarkt 1, Brugge.

*C'étaient des combattants de l'armée en déroute
Qui heureusement chez vous s'en vinrent casser la croûte
Pour tout ce que vs. fites soyez remerciés
Ils se souviendront de toutes vos bontés
adeghem, le 12 octobre 1914*

*Edmond Van Iseghem.
Pit $\frac{3}{VI}$
35 Rue des Bogaards
Bruxelles.*

*Hauteghem. 6/1.
Pit
12 rue St. Amand - Bruges*

*Joe English
Pit $\frac{4}{VI}$ Vrijdagmarkt 1
Brugge.*

Henry brengt de nacht door bij de familie De Baets en 's anderendaags, 17 juni, wordt hem de raad gegeven niet via de Staatssteenweg, maar wel via de Moerwege en de Kleine Moerwege naar Eeklo te gaan, daar zijn immers geen Duitse patrouilles te vrezen. Meester de Baets en echtgenote dankend voor het gastvrije onthaal, vertrekt Henry naar Eeklo, binnen een uur wil hij bij zijn dochter zijn, de enige dochter die het ouderlijke huis heeft verlaten.

Vlakbij de sasbrug van Balgerhoeke gekomen, wordt Henry plots onwel. Er wordt verteld dat hij bijzonder aangedaan is door het zien van enkele Duitse soldaten die bij de brug de wacht hielden. Hij gaat aankloppen bij Leonard Van Vooren en Emma Meire, die in het laatste huisje voor de brug wonen. Een van de jongens wordt onmiddellijk naar dokter Jules Herrebaut gezonden, maar die woont meer dan een kilometer verder, bij het dorp van Adegem. Dokter Jules kan bij aankomst nog enkel het overlijden vaststellen, Henry is gestorven aan een hartaderbreuk. Ondertussen is ook meester Edmond De Baets aangekomen en ziet zijn vriend, van wie hij een halfuur daarvoor afscheid heeft genomen, daar dood zien liggen. Pastoor Vereecke dient nog in extremis de laatste sacramenten toe en nog op dezelfde dag wordt Henry begraven op het Adegemse kerkhof.

Pastoor Vereecke schreef in het overlijdensregister:

"Anno Domini 1918, die 17e mensis Junii hic casu ex subito quidem obiit ex sepultus est Henricus English viduus Marie Seraphina Dinnewet erat habitatione Brugensis, sed natus in Waterford in Irlandia, aetatus 65 annorum".

"In het jaar Onzes Heren 1918, op de zeventiende dag der maand Juni, is plots overleden en begraven Henricus English, weduwnaar van Marie Seraphina Dinnewet, wonend in Brugge, maar geboren in Waterford, Ierland, 65 jaar oud".

Door dit register weten we dat de vrouw van Henry reeds in 1905 overleden was, hij was dus weduwnaar.

De officiële overlijdensakte luidt als volgt:

"Het jaar duizend negen honderd en achttien den zeventienden Juni om tien ure voormiddag voor ons Charles Louis Verstrynghe, Schepen, Ambtenaar van den Burgerlijken stand der gemeente Adegem zijn verschenen : Jules Herrebaut, dokter oud een en zestig jaren en Edmond De Baets, onderwijzer oud negen en dertig jaren, beide wonende te Adegem; de eerste de dood vastgesteld hebbende, de tweede goede kennis, geen maagschap van de overledene; dewelke alhier verklaard hebben dat heden om negen ure voormiddag in het huis nr 68, Kleine Moerwege, Adegem, schielijk is overleden: HENRY ENGLISH, goudborduurder, wonende te Brugge, Vrijdagmarkt nr 1; geboren te Waterford-Ierland den zeventienden Maart achttienhonderd drij en vijftig, weduwnaar van Marie Serafina Dinnewet, zonder verdere inlichtingen. Na ons voormeld overlijden verzekerd te hebben, hebben wij er dadelijk ten gemeentehuize akte van opgemaakt. En na voorlezing aan de verklaarders hebben wij geteekend met de verschijners : get., Edm. De Baets, J. Herrebaut, Chs. Verstrynghe".

Dat Henry English op het Adegemse kerkhof is begraven, wisten Jozef de Keyser en koster Jozef De Baets zich nog zeer goed te herinneren. Tot op een meter precies konden ze aanduiden waar het graf lag: rechtover het poortje van de tuin van de pastoor dat uitgeeft op het kerkhof. Sinds enkele decennia is de kerkhofs-site echter grondig veranderd en is niet alleen het poortje, maar ook het kerkhof zelf verdwenen, zodat het quasi

Al sterft de rechtvaardige een onverwachte dood,
toch zal hij in ruste zijn. *WISN. IV, 7.*

✠ Bidt voor de Ziel van

Henry-Patrick English

Weduwnaar van **MARIE DINNEWET**

Lid der derde Orde van **St. Franciscus**,
geboren te Waterford (Ierland), den 20^{en} Maart 1853,
en overleden te Adeghem, den 17^{en} Juni 1913.

Hij was bemind door God en de mensen en zijne
nagedachtenis is in zegening. *ECCL. 45.* Geerne
zocht hij God in de natuur; want hij wist dat, vol-
gens het woord van den Apostel «het onzichtbare
van den Heer in de werken der schepping te lezen
ligt». *ROM. I, 20.*

God had hem vervuld met wijsheid en verstand en
kennis in allerhande werk, om uit te denken al
wat kunstig kan gemaakt worden. *EXOD. XXXI, 3.*

Hij is dien dag blijde en welgezind heengaan.
ESAY. V, 9. Daar hij langer wegbleef werden zij
bekommerd, omdat hij den gestelden dag niet terug-
keerde. Waarom hebben wij u laten heengaan, gij
't licht onzer oogen en den troost van ons leven! Alles
te gelijk in u hobbende, zoo mochte wij u van ons
niet wegzendend! *TOB. X, 1-5.*

MIJNE KINDEREN, weest niet bedroefd als zij die
geen hoop hebben, vertroost elkander; *1 THESS.*
IV, 12-17. bemint elkander gelijk ik u bemind heb;
blijft getrouw in het geloof; doet wat gij van mij ge-
leerd en gezien hebt en de God van vrede zal met u
zijn. *PHIL IV, 9.* - Bidt voor mij, gij vooral mijne kin-
deren, die ik den Heer gegeven heb, en gij, mijn
zoon, wees mij gedachtig aan het altaar des Heeren.

Genadige Jesus, geef hem de eeuwige rust.

(7 j. en 7 quad.)

Zoals goud en zilver door het vier, zoo worden de
lievelingen Gods beproefd door het lijden.
(ECCL. II, 5.)

✠
Zoete Gedachtenis der godvreezende
Vrouw

Mary-⁺Geraphine Dinnewet

echtgenoot van den

Heer Henry English,

die geboren te Brugge den 1 Maart 1858, er in den
Heer ontsleef den 22 Mei 1905, gesterft door de
gerechten der H. Zerk onse Moeder.

Zij was de wijze vrouw uit het H. Schrift, die waakte
op den omgang van haar huis. Maar op den avond
van haar kortstondig leven kwam de beproeving. Dan
smeeke ze binst de eenzaamheid van den dag, en de
slapeloosheid van den nacht: «Maria, Goede Moeder,
bidt voor ons nu en in de uur onzer dood.» Zoo ver-
diende ze hare zoete dood. Wij zagen de sporen van
het lijden verdwijnen en ze glimlachte bij de nade-
rende verlossing.

Beminde Echtgenoot, thans zijt gij wel beproefd,
doch ik zal u wederzien en dan zal uw hert ver-
heugd zijn, en die vreugde zal u nooit ontnomen wor-
den. *(EV. JOAN. XVI, 22.)*

Hinders, mijne lieve kinderkens, God vergeve
h't mij als ik u te veel beminde; mijn lang en lastig
lijden was enkel eene gelegenheid om uwe liefde te
vertienvoudigen. God heeft ons gescheiden, zijn wil
geschiedde. Maar de liefde is sterker dan de dood,
en ik leef nog in uw midden. Eert uw vader uit gan-
scher herte, en helpt mij door uwe gebeden tot God.
Maria, wees voortaan hunne moeder.

JESUS, MARIA! (300 dagen afsaat telkens.)

B. J. P.

K. van de Vyvere-Petyt, Brugge.

onmogelijk is de plaats van het graf van Henry English aan te duiden. Misschien zou er toch een kleine herdenkingsplaats kunnen worden aangebracht tegen de kerkmuur, ter herinnering aan het overlijden in van de vader van een van Vlaanderens roemrijke zonen.

BRONNEN

Archief familie De Baets.

Archief Zusters Van Liefde, Molenaarstraat, Gent.

Register Burgerlijke Stand Adegem.

Kerkarchief Adegem, nr. 542, register overlijdens 1877-1926.

Mededelingen door: Jozef De Baets, Jozef en Richard De Keyser, mevr. Paula Ryckborst.

VAN DEN ABEELE A., *In Brugge residerende Engelsen niet tevreden*, in: Brugge die Scone, september 2000, p. 47-48.

Joe's Kunst, tentoonstellingscatalogus 24 augustus tot 5 oktober 2008 in Diksmuide, uitgave VZW Joe English, kunstschilder.

Met dank aan mevrouw Co English.

